

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
BEZPIECZNY PRZEDSIĘBIORCA PLUS**

Informacja o postanowieniach ogólnych warunków ubezpieczenia Bezpieczny Przedsiębiorca Plus, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1844 z późn. zm.)

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca
Przestanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub wartości wykupu ubezpieczenia	§3, § 4, § 5, § 6, § 8, § 9, § 13, § 14, § 15, § 17, § 18, § 21, § 22, § 23, § 24, § 26, § 30, § 31, § 32, § 33, § 35, § 38, § 39, § 40, § 42, § 43, § 44, § 45, § 47, § 48, § 49, § 50, § 51, § 52, § 54, § 57, § 58, § 61, § 62, § 63, § 64, § 66, § 69, § 70, § 72, § 74, § 78, § 79, § 80, § 81, § 83, § 86, § 87, § 89, § 93, § 94, § 105, § 106
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	§ 3, § 4 ust. 4, § 5 ust. 4, § 6, § 7, § 8, § 9, § 10, § 11, § 13 ust. 4, § 14 ust. 3, § 15, § 16, § 17, § 18, § 19, § 20, § 21 ust. 2 i 3, § 22 ust. 3, § 24, § 25, § 26, § 27, § 28, § 29, § 30 ust. 3, § 31 ust. 3, § 33, § 34, § 35, § 36, § 37, § 38 ust. 5, § 40, § 41, § 42, § 45, § 46, § 47, § 48, § 49 ust. 3, § 50 ust. 3, § 52, § 53, § 54, § 55, § 56, § 58, § 59, § 60, § 64, § 65, § 66, § 67, § 68, § 69, § 70, § 72, § 73, § 74, § 75, § 76, § 77, § 78, § 79 ust. 3, § 81, § 82, § 83, § 84, § 85, § 86, § 87, § 89, § 93, § 94, § 99 ust. 4, ust. 6, § 100 ust. 3, § 101 ust. 2, § 102 ust. 2 i ust. 5, 104, § 105, § 106

Spis treści

CZĘŚĆ I – POSTANOWIENIA OGÓLNE I DEFINICJE.....	6
Postanowienia ogólne	6
Definicje.....	8
CZĘŚĆ II POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW UBEZPIECZENIA	11
ROZDZIAŁ 1 UBEZPIECZENIE BUDYNKÓW, BUDOWLI, LOKALI I NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH	11
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	11
Zakres ubezpieczenia	12
Sumy i systemy ubezpieczenia	12
Wyłączenia dodatkowe	13
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	13
ROZDZIAŁ 2 UBEZPIECZENIE MASZYN, URZĄDZEŃ, WYPOSAŻENIA.....	14
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	14
Zakres ubezpieczenia	14
Sumy i systemy ubezpieczenia	15
Wyłączenia dodatkowe	15
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	16
ROZDZIAŁ 3 UBEZPIECZENIE ŚRODKÓW OBROTOWYCH	17
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	17
Zakres ubezpieczenia	18
Suma i system ubezpieczenia.....	18
Wyłączenia dodatkowe	18
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	19
ROZDZIAŁ 4 UBEZPIECZENIE WARTOŚCI PIENIĘŻNYCH.....	20
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	20
Zakres ubezpieczenia	20
Suma i system ubezpieczenia.....	21
Wyłączenia dodatkowe	21
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	21
ROZDZIAŁ 5 UBEZPIECZENIE SZYB I INNYCH PRZEDMIOTÓW SZKLANYCH	22
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	22
Zakres ubezpieczenia	22
Suma ubezpieczenia	23
Wyłączenia dodatkowe	23
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	23
ROZDZIAŁ 6 UBEZPIECZENIE MIENIA PRACOWNICZEGO	23
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	23
Zakres ubezpieczenia	23
Suma i system ubezpieczenia.....	24
Wyłączenia dodatkowe	24
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	25
ROZDZIAŁ 7 UBEZPIECZENIE MIENIA OSÓB TRZECICH.....	25
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	25
Zakres ubezpieczenia	25
Suma i system ubezpieczenia.....	26
Wyłączenia dodatkowe	26
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	27

ROZDZIAŁ 8 UBEZPIECZENIE STAŁYCH I DODATKOWYCH KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI	28
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	28
Suma i system ubezpieczenia	29
Wyłączenia dodatkowe	29
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	30
ROZDZIAŁ 9 UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ	30
Przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia	30
Suma gwarancyjna i sublimity odpowiedzialności	32
Wyłączenia dodatkowe	33
Ustalenie wysokości odszkodowania	35
Klauzule rozszerzające zakres ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.....	35
Klauzula nr 1 OC najemcy nieruchomości	35
Klauzula nr 2 OC najemcy mienia ruchomego	36
Klauzula nr 3 OC pracodawcy	36
Klauzula nr 4 OC za szkody w rzeczach znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczonego	37
Klauzula nr 5 OC za szkody powstałe po wykonaniu pracy lub usługi	37
Klauzula nr 6 OC za produkt	37
Klauzula nr 7 OC podwykonawcy	38
Klauzula nr 8 OC za szkody w mieniu przyjętym w celu wykonania usługi	39
Klauzula nr 9 OC za szkody wyrządzone w podziemnych instalacjach.....	39
Klauzula nr 10 OC za szkody wynikłe z emisji substancji niebezpiecznych	39
Klauzula nr 11 OC za szkody wyrządzone przez pojazdy niepodlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu OC	40
Klauzula nr 12 OC za szkody wyrządzone w środkach transportu podczas prac ładunkowych ..	40
Klauzula nr 13 OC za szkody w rzeczach gości hotelowych.....	41
Klauzula nr 14 OC organizatora imprezy niemającej charakteru imprezy masowej	41
Klauzula nr 15 OC Apteki	42
Klauzula nr 16 OC zakładu fryzjerskiego lub kosmetycznego	43
Klauzula nr 17 OC lekarza weterynarii	43
Klauzula nr 18 OC warsztatu samochodowego	43
Klauzula nr 19 OC parkingu strzeżonego prowadzonego w ramach działalności hotelarskiej ...	44
Klauzula nr 20 OC członków zarządu wspólnoty mieszkaniowej	45
ROZDZIAŁ 10 UBEZPIECZENIE SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO OD WSZYSTKICH RYZYK	45
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia'	45
Zakres ubezpieczenia	46
Sumy i systemy ubezpieczenia	46
Wyłączenia dodatkowe	46
Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	47
Klauzule rozszerzające zakres ubezpieczenia sprzętu elektronicznego	48
Klauzula nr 1 Ubezpieczenie sprzętu przenośnego	48
Klauzula nr 2 Ubezpieczenie danych i zewnętrznych nośników danych.....	49
ROZDZIAŁ 11 UBEZPIECZENIE ŁADUNKÓW W TRANSPORCIE KRAJOWYM (CARGO)	50
Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	50
Zakres ubezpieczenia	50
Suma i system ubezpieczenia	51

Wyłączenia dodatkowe	51
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	52
CZEŚĆ III – WSPÓLNE KLAUZULE DODATKOWE	52
Klauzula dodatkowa nr 01 Automatyczne pokrycie.....	52
Klauzula dodatkowa nr 02 Mienie składowane na wolnym powietrzu	53
Klauzula dodatkowa nr 03 Drobne prace budowlano-remontowe	54
Klauzula dodatkowa nr 04 Ubezpieczenie Apteki - utrata dokumentów i koszty utylizacji produktów leczniczych	55
Klauzula dodatkowa nr 05 Ubezpieczenie urządzeń lub ich części na stałe zamontowanych na zewnątrz budynków i budowli	55
CZEŚĆ IV – POSTANOWIENIA WSPÓLNE	56
Wariant All Risk (ubezpieczenie mienia od wszystkich ryzyk)	56
Umowa ubezpieczenia	57
Początek i koniec odpowiedzialności	57
Odstąpienie od umowy ubezpieczenia	58
Wypowiedzenie umowy ubezpieczenia	58
Przeniesienie praw z umowy ubezpieczenia	58
Wygaśnięcie stosunku ubezpieczenia	58
Suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna	59
Składka ubezpieczeniowa.....	59
Obowiązki Ubezpieczającego	60
Postępowanie w przypadku szkody	61
Obowiązki TUZ Ubezpieczenia	62
Wyłączenia ogólne	62
Wypłata odszkodowania	63
Dokumenty niezbędne do wypłaty odszkodowania lub świadczenia	64
Roszczenia regresowe	64
Wymogi zabezpieczenia mienia	64
Reklamacje i skargi	66
Postanowienia końcowe	67

CZĘŚĆ I – POSTANOWIENIA OGÓLNE I DEFINICJE

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Niniejsze Ogólne Warunki Ubezpieczenia „BEZPIECZNY PRZEDSIĘBIORCA PLUS”, zwane dalej OWU, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych między TUZ Towarzystwem Ubezpieczeń Wzajemnych, zwanym dalej TUZ Ubezpieczenia, a osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub innymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, prowadzącymi we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową (przedsiębiorcami), z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu.
2. Na podstawie niniejszych OWU mogą być zawierane umowy ubezpieczenia, z przedsiębiorcami, którzy spełniają łącznie następujące warunki:
  - 1) łączna wartość mienia nie przekracza we wszystkich lokalizacjach kwoty 10 000 000 zł;
  - 2) w ostatnim roku obrotowym osiągnęli roczny przychód nieprzekraczający 20 000 000 zł.
3. Umowa ubezpieczenia z osobami fizycznymi niebędącymi przedsiębiorcami może zostać zawarta na warunkach niniejszych OWU wyłącznie w zakresie określonym w Części II – w Rozdziałach 1, 2, 5 i 9 niniejszych OWU.
4. Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego), w takim przypadku postanowienia OWU stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego. Ubezpieczający zobowiązany jest do zapłacenia składki.
5. Za porozumieniem stron, do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w niniejszych OWU, jednakże wszelkie postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w niniejszych OWU oraz wszelkie zmiany zawartej już umowy ubezpieczenia muszą być sporządzone na piśmie pod rygorem nieważności.
6. Niniejszych OWU nie stosuje się do ubezpieczenia podmiotów prowadzących działalność petrochemiczną lub wydobywczą, zarówno podziemną, jak i odkrywkową.
7. Umowa ubezpieczenia do której zastosowanie mają niniejsze OWU, obejmuje ochroną ubezpieczeniową wyłącznie wypadki ubezpieczeniowe zaistniałe w okresie ubezpieczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP), z zastrzeżeniem § 61 ust. 6-7 oraz § 69 – ust. 4 Klauzuli nr 6 niniejszych OWU.
8. W sprawach nieuregulowanych w niniejszych OWU do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie właściwe przepisy prawa polskiego, a w szczególności przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny i ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

§ 2

1. Stosownie do wniosku Ubezpieczającego i z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu, umowa ubezpieczenia może obejmować ochroną ubezpieczeniową następujące przedmioty ubezpieczenia:
  - 1) budynki, budowle, lokale, nakłady inwestycyjne – Część II - Rozdział 1 niniejszych OWU;
  - 2) maszyny, urządzenia, wyposażenie - Część II - Rozdział 2 niniejszych OWU;
  - 3) środki obrotowe - Część II - Rozdział 3 niniejszych OWU;
  - 4) wartości pieniężne - Część II - Rozdział 4 niniejszych OWU;
  - 5) szyby i inne przedmioty szklane - Część II - Rozdział 5 niniejszych OWU;
  - 6) mienie pracownicze - Część II - Rozdział 6 niniejszych OWU;
  - 7) mienie osób trzecich Część II – Rozdział 7 niniejszych OWU;
  - 8) dodatkowe koszty działalności - Część II - Rozdział 8 niniejszych OWU;
  - 9) odpowiedzialność cywilną - Część II - Rozdział 9 niniejszych OWU;
  - 10) sprzęt elektroniczny - Część II - Rozdział 10 niniejszych OWU;
  - 11) ładunki w transporcie krajowym (CARGO) - Część II - Rozdział 11 niniejszych OWU.
2. Umowa ubezpieczenia dla przedmiotów ubezpieczenia określonych w pkt 1-4, 6-7 powyżej może zostać zawarta w zakresie:
  - 1) podstawowym określonym w § 5 ust. 1, § 14 ust. 1, § 22 ust. 1, § 31 ust. 1, § 44 ust. 1, § 50 ust. 1 lub
  - 2) ubezpieczenia od wszystkich ryzyk (all risk) określonym w § 87.
3. Umowa ubezpieczeniowa może obejmować również klauzule dodatkowe, których treść określa Część III niniejszych OWU, z zastrzeżeniem ust. 5 niniejszego paragrafu:
  - 1) Klauzula dodatkowa nr 01 – Automatyczne pokrycie;
  - 2) Klauzula dodatkowa nr 02 – Mienie składowane na wolnym powietrzu;
  - 3) Klauzula dodatkowa nr 03 – Drobne prace budowlano-remontowe;
  - 4) Klauzula dodatkowa nr 04 – Ubezpieczenie Apteki - utrata dokumentów i koszty utylizacji produktów leczniczych;
  - 5) Klauzula dodatkowa nr 05 – Ubezpieczenie urządzeń lub ich części na stałe zamontowanych na zewnątrz budynków i budowli.
4. Warunki ubezpieczenia przedmiotów ubezpieczenia, określonych w Części II niniejszych OWU:

Ubezpieczenie przedmiotów ubezpieczenia:	warunkuje się ubezpieczeniem co najmniej jednego z niżej wymienionych przedmiotów ubezpieczenia w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych)
Wartości pieniężne (Część II Rozdział 4 niniejszych OWU)	maszyn, urządzeń lub wyposażenia (§ 14 ust. 1 Część II Rozdział 2 niniejszych OWU), lub

Mienie pracownicze (Część II Rozdział 5 niniejszych OWU)	środków obrotowych (§ 22 ust. 1 Część II Rozdział 3 niniejszych OWU), lub
Dodatkowe koszty działalności (Część II Rozdział 8 niniejszych OWU)	
Ładunki w transporcie krajowym (CARGO) (Część II Rozdział 11 niniejszych OWU)	mienia osób trzecich (§ 50 ust. 1 Część II Rozdział 7 niniejszych OWU) – dotyczy wyłącznie ładunków w transporcie krajowym
Odpowiedzialność cywilna* (Część II Rozdział 9 niniejszych OWU)	budynku, budowli, lokalu lub nakładów inwestycyjnych (§ 5 ust. 1 Część II Rozdział 1 niniejszych OWU), lub
Szyby i innych przedmiotów szklanych (Część II Rozdział 5 niniejszych OWU)	
Sprzęt elektroniczny (Część II Rozdział 10 niniejszych OWU)	
	maszyny, urządzenia lub wyposażenie (§ 14 ust. 1 Część II Rozdział 2 niniejszych OWU), lub
	środków obrotowych (§ 22 ust. 1 Część II Rozdział 3 niniejszych OWU), lub
	mienia osób trzecich (§ 50 ust. 1 Część II Rozdział 7 niniejszych OWU).

*Za zgodą TUZ Ubezpieczenia możliwe jest zawarcie wyłącznie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (Rozdział 9 niniejszych OWU).

5. Klauzule dodatkowe: warunki ubezpieczenia klauzul dodatkowych określonych w Części III niniejszych OWU:

Ubezpieczenie klauzul dodatkowych	warunkuje się ubezpieczeniem co najmniej jednego z niżej wymienionych przedmiotów ubezpieczenia w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych)
Klauzula dodatkowa nr 01 - Automatyczne pokrycie	<ol style="list-style-type: none"> 1) budynku, budowli, lokalu lub nakładów inwestycyjnych (§ 5 ust. 1 Część II Rozdział 01 niniejszych OWU), lub 2) maszyn, urządzeń bądź wyposażenia (§ 14 ust. 1 Część II Rozdział 2 niniejszych OWU)
Klauzula dodatkowa nr 02 - Mienie składowane na wolnym powietrzu	<ol style="list-style-type: none"> 1) maszyn, urządzeń lub wyposażenia (§ 14 ust. 1 Część II Rozdział 2 niniejszych OWU), lub 2) środków obrotowych (§ 22 ust. 1 Część II Rozdział 3 niniejszych OWU) 3) 3) mienia osób trzecich (§ 50 ust. 1 Część II Rozdział 7 niniejszych OWU) - dotyczy wyłącznie pojazdów samochodowych przyjętych w celu wykonania ich konserwacji, naprawy lub innych usług wykonywanych w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego .
Klauzula dodatkowa nr 03 - Drobne prace budowlano-remontowe	<ol style="list-style-type: none"> 1) budynku, budowli, lokalu lub nakładów inwestycyjnych (§ 5 ust. 1 Część II Rozdział 1 niniejszych OWU), lub 2) maszyn, urządzeń bądź wyposażenia (§ 14 ust. 1 Część II Rozdział 2 niniejszych OWU), lub 3) środków obrotowych (§ 22 ust. 1 Część II Rozdział 3 niniejszych OWU), lub 4) mienia osób trzecich (§ 50 ust. 1 Część II Rozdział 7 niniejszych OWU)
Klauzula dodatkowa nr 04 - Ubezpieczenie Apteki - utrata dokumentów i koszty utylizacji produktów leczniczych	<ol style="list-style-type: none"> 1) środków obrotowych (§ 22 ust. 1 Część II Rozdział 3 niniejszych OWU)
Klauzula dodatkowa nr 05 - Ubezpieczenie urządzeń lub ich części na stałe zamontowanych na zewnątrz budynków i budowli	<ol style="list-style-type: none"> 1) budynku, budowli, lokalu lub nakładów inwestycyjnych (§ 5 ust. 1 Część II Rozdział 1 niniejszych OWU), lub 2) maszyn, urządzeń lub wyposażenia (§ 14 ust. 1 Część II Rozdział 02 niniejszych OWU)

Definicje**§ 3**

Użyte w niniejszych OWU pojęcia oznaczają:

- 1) **akcja ratownicza** - działania mające na celu ratowanie przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w szczególności działania straży pożarnej i policji;
- 2) **akt terroru** - nielegalne działanie lub akcja organizowana z pobudek ideologicznych, religijnych, politycznych lub społecznych, indywidualna lub grupowa, prowadzona przez osoby działające samodzielnie lub na rzecz bądź z ramienia jakiegokolwiek organizacji lub rządu, skierowana przeciwko osobom, obiektom lub społeczeństwu, mająca na celu wywarcie wpływu na rząd, wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego przy użyciu przemocy bądź groźby użycia przemocy;
- 3) **budowla** - związany z gruntem obiekt budowlany nie będący budynkiem, wraz z instalacjami i urządzeniami, stanowiący całość techniczną i użytkową (łącznie z kosztami poniesionymi na remonty bieżące, kapitalne i adaptacyjne, jeżeli budowla stanowi własność Ubezpieczonego);
- 4) **budynek** - trwale związany z gruntem obiekt budowlany, posiadający fundament i dach, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi, stanowiący całość techniczną i użytkową (łącznie z kosztami poniesionymi na remonty bieżące, kapitalne i adaptacyjne, a także prace wykończeniowe, jeżeli budynek stanowi własność Ubezpieczonego lub w przypadku umowy na cudzy rachunek - Ubezpieczonego); za budynek uważa się również tymczasowy obiekt budowlany niepołączony trwale z gruntem, taki jak kiosk, obiekt kontenerowy, przyczepę gastronomiczną, barakowóz;
- 5) **dane** - informacje nadające się do bezpośredniego przetwarzania przez Elektroniczne Systemy Przetwarzania Danych (EPD), zgromadzone poza jednostką centralną, tj.:
  - a) dane ze zbiorów danych,
  - b) system operacyjny i programy wchodzące w jego skład,
  - c) licencyjne, standardowe programy pochodzące z produkcji seryjnej,
  - d) programy aplikacyjne pochodzące z produkcji jednostkowej (wytworzone na podstawie oprogramowania licencyjnego);
- 6) **dewastacja** - umyślne zniszczenie lub uszkodzenie przedmiotu ubezpieczenia dokonane przez osobę trzecią;
- 7) **dokument ubezpieczenia** – dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia pomiędzy Ubezpieczającym a TUZ Ubezpieczenia;
- 8) **dni robocze** – dni od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy;
- 9) **dym i sadza** - produkty niepełnego spalania ciał stałych, cieczy lub gazu, które nieprzewidzianie i nagle wydobyły się ze znajdujących się w miejscu ubezpieczenia urządzeń paleniskowych lub grzewczych (eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy sprawnym funkcjonowaniu urządzeń wentylacyjnych i oddymiających) lub wydobyły się poza miejscem ubezpieczenia w wyniku pożaru;
- 10) **franszyza redukcyjna** - wartość określona kwotowo, o którą pomniejsza się każdorazowo ustalone odszkodowanie, za szkodę wypłacaną z każdego ubezpieczenia określonego w ramach Części II i III niniejszych OWU oddzielnie;
- 11) **grad** - opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
- 12) **graffiti** - pomalowanie, pobrudzenie, zachłapanie elewacji zewnętrznej budynku wbrew woli Ubezpieczonego, a w przypadku umowy na cudzy rachunek Ubezpieczonego;
- 13) **huk ponaddzwiękowy** - bezpośrednia fala uderzeniowa wywołana przez samoloty odrzutowe podczas przekraczania bariery dźwięku;
- 14) **jednostka centralna** - część sprzętu elektronicznego obejmująca sterowanie, układy wykonujące operacje arytmetyczno-logiczne oraz pamięć komputera, z wyłączeniem pamięci zewnętrznej (dyski twarde, stacje dysków elastycznych i optycznych, stacje taśm magnetycznych);
- 15) **katastrofa budowlana** - niezamierzone i gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części w rozumieniu prawa budowlanego;
- 16) **kradzież** – zabór cudzego mienia w celu przywłaszczenia bez śladów włamania lub rabunku;
- 17) **kradzież z włamaniem** - dokonanie zaboru cudzego mienia w celu przywłaszczenia z zamkniętego pomieszczenia, a w przypadku wartości pieniężnych – schowka (urządzenia), zabezpieczonego zgodnie z § 109 i § 110 niniejszych OWU, po uprzednim usunięciu siłą zabezpieczeń z pozostawieniem przez sprawcę śladów użycia narzędzi lub po otworzeniu tych zabezpieczeń oryginalnym kluczem, który sprawca zdobył w wyniku włamania do innego lokalu lub w wyniku rabunku;
- 18) **koszty poszukiwania przyczyny szkody** - niezbędne, uzasadnione i udokumentowane koszty:
  - a) odnalezienia elementów, których uszkodzenie bądź wada była bezpośrednią przyczyną powstania szkody,
  - b) naprawy mienia uszkodzonego wskutek poszukiwania przyczyny szkody z wyłączeniem kosztów i strat wynikających z braku identycznych materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed powstania szkody;
- 19) **klient** –
  - a) osoba fizyczna,
  - b) osoba prawna
  - c) jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której obowiązujące przepisy przyznają zdolność prawną, będąca Ubezpieczającym, Ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia, spadkobiercą posiadającym interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności lub spełnieniu świadczenia z umowy ubezpieczenia, niniejsza definicja ma zastosowanie w procesie składania i rozpatrywania reklamacji określonym w § 112 niniejszych OWU;

- 20) **lokal** - trwale wyodrębnione w budynku pomieszczenie lub pomieszczenia, wraz z instalacjami i urządzeniami stanowiące całość techniczną i użytkową (łącznie z kosztami poniesionymi na remonty bieżące, kapitalne i adaptacyjne, a także prace wykończeniowe, jeżeli pomieszczenie lub pomieszczenia stanowią własność Ubezpieczonego, a w przypadku umowy na cudzy rachunek - Ubezpieczonego);
- 21) **lokaut** - zamknięcie przedsiębiorstwa, połączone ze zwalnianiem pracowników, przeprowadzane dla zmuszenia ich do przyjęcia gorszych warunków pracy lub płacy lub ze względu na strajk pracowników;
- 22) **lawina** - gwałtowne zsuwanie się lub staczanie się mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota ze zboczy górskich bądź falistych;
- 23) **maszyny, urządzenia i wyposażenie** - rzeczy ruchome (w tym sprzęt elektroniczny) wykorzystywane do prowadzenia działalności, niestanowiące elementów budynków, budowli, lokali, niebędące środkami obrotowymi lub nakładami inwestycyjnymi;
- 24) **mienie osób trzecich** – rzeczy stanowiące własność osób trzecich:
  - a) **przyjęte przez Ubezpieczonego do sprzedaży komisowej** na podstawie właściwych dokumentów przyjęcia (np. umowa dotycząca sprzedaży komisowej potwierdzająca przyjęcie mienia), potwierdzających fakt wydania tego mienia Ubezpieczającemu;
  - b) **przyjęte przez Ubezpieczonego w celu wykonania usługi** na podstawie właściwych dowodów przyjęcia (np. umowy o wykonanie usługi), potwierdzających fakt wydania tego mienia Ubezpieczającemu, w celu wykonania na tym mieniu usługi (np. prania, czyszczenia, naprawy, przeróbki), w zakresie zgodnym z zawartą umową;
- 25) **mienie pracownicze** – mienie osobiste pracowników zatrudnionych przez Ubezpieczonego, a w przypadku umowy na cudzy rachunek Ubezpieczonego, w tym własne narzędzia i przedmioty niezbędne do wykonywania pracy lub te, które zazwyczaj lub na żądanie pracodawcy znajdują się w miejscu pracy, z wyłączeniem wartości pieniężnych, pojazdów, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym oraz wszelkiego rodzaju dokumentów w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny;
- 26) **nadubezpieczenie mienia** - sytuacja, gdy ustalona w umowie suma ubezpieczenia mienia dotkniętego szkodą jest w dniu powstania szkody wyższa od faktycznej wartości tego mienia, na podstawie której Ubezpieczający ustalił sumę ubezpieczenia;
- 27) **nakłady inwestycyjne** - udokumentowane wydatki poniesione na remonty kapitalne i adaptacyjne, a także prace wykończeniowe budynków, budowli lub lokali, jeżeli objekty te nie stanowią własności Ubezpieczonego;
- 28) **niedubezpieczenie** - sytuacja, gdy ustalona w umowie suma ubezpieczenia mienia dotkniętego szkodą jest w dniu powstania szkody niższa od faktycznej wartości tego mienia, na podstawie której Ubezpieczający ustalił sumę ubezpieczenia (definicja niedubezpieczenia ma zastosowanie przy ewentualnym zastosowaniu zasady proporcji);
- 29) **osuwanie się ziemi** - ruchy ziemi na stokach, nie spowodowane działalnością ludzką;
- 30) **osoba trzecia** – każda osoba niebędąca Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym;
- 31) **pracownik** - osoba fizyczna zatrudniona przez Ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej z wyłączeniem osoby fizycznej będącej przedsiębiorcą, z którym Ubezpieczony zawarł umowę cywilnoprawną. Za pracownika uznaje się także praktykanta, stażystę lub wolontariusza, któremu Ubezpieczony powierzył wykonywanie pracy;
- 32) **pomieszczenie** - trwale wyodrębnione pomieszczenia bądź nawet jedno pomieszczenie w budynku, stanowiące funkcjonalną lub gospodarczą całość, użytkowane wyłącznie przez Ubezpieczonego na mocy udokumentowanego tytułu prawnego (niniejsza definicja nie ma zastosowania do pkt 19 niniejszego paragrafu);
- 33) **powódź** - zalanie terenów wskutek podniesienia się wody w korytach wód płynących i stojących wskutek:
  - a) opadów atmosferycznych,
  - b) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich lub falistych,
  - c) topnienia kry lodowej i tworzenia się zatorów lodowychoraz wskutek sztormu i podniesienia się morskich wód przybrzeżnych
- 34) **pożar** – działanie ognia (ciepła lub dymu), który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozprzestrzenił się o własnej sile;
- 35) **produkt** – rzecz ruchoma, chociażby została połączona z inną rzeczą, wyprodukowana przez Ubezpieczonego lub wprowadzona przez niego do obrotu; za produkt uważa się także zwierzęta i energię elektryczną;
- 36) **przepięcie** - powstałe z jakiegokolwiek przyczyny zmiany napięcia w sieci elektrycznej lub elektronicznej powodujące uszkodzenie bądź zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia
- 37) **rabunek** - usiłowanie lub dokonanie zaboru przedmiotu ubezpieczenia przez sprawcę, który w celu jego przywłaszczenia zastosował wobec Ubezpieczonego lub innej osoby dorosłej, za którą Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność, przemoc fizyczną lub groźbę jej natychmiastowego użycia, doprowadzając te osoby do stanu nieprzytomności lub bezbronności;
- 38) **reklamacja** – zgłoszenie Klienta skierowane do TUZ Ubezpieczenia, w którym Klient zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez TUZ Ubezpieczenia;
- 39) **rozmożenie** - utrata przydatności do użycia lub sprzedaży środków obrotowych wskutek podwyższenia się temperatury przechowywania w urządzeniu chłodniczym w następstwie:
  - a) udokumentowanej przerwy w dostawie przez zakład energetyczny prądu elektrycznego trwające co najmniej 2 godziny;
  - b) uszkodzenia urządzeń chłodniczych w wyniku uderzenia pioruna lub przebiecia;

- c) awarii urządzenia chłodniczego tj. nagłego, nieprzewidzianego uszkodzenia lub zniszczenia urządzenia chłodniczego powodującego przerwę w jego działaniu lub utratę jego właściwości;
- 40) **skarga** – zgłoszenie Klienta, z wyłączeniem spraw objętych zakresem podmiotowym i przedmiotowym zarezerwowanym dla reklamacji, dotyczące zaniedbań, uchybień czy też nienależytego wykonania obowiązków przez jednostki organizacyjne TUZ Ubezpieczenia, pracowników TUZ Ubezpieczenia lub agentów ubezpieczeniowych TUZ Ubezpieczenia;
- 41) **sprzęt elektroniczny** – urządzenia zasilane prądem elektrycznym zbudowane w oparciu o technologie półprzewodnikowe;
- 42) **substancje niebezpieczne** - jakiegokolwiek stałe, ciekłe, gazowe lub termiczne środki drażniące lub zanieczyszczające, w szczególności: opary, dymy, sadze, kwasy, zasady, chemikalia, a także odpady zawierające materiał do ponownego przerobu lub odtworzenia;
- 43) **system ubezpieczenia na pierwsze ryzyko** - system, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest według wysokości prawdopodobnej maksymalnej szkody, która może powstać wskutek jednego wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia,
- 44) **system ubezpieczenia na sumy stałe** - system, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest na podstawie całkowitej wartości mienia lub kategorii mienia, które ma zostać objęte ochroną ubezpieczeniową,
- 45) **szkoda osobowa** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej: śmierć, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, w tym także utracone korzyści, jakie osoba trzecia mogłaby osiągnąć, gdyby nie wyrządzono jej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową;
- 46) **szkoda rzeczowa** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej: uszkodzenie lub zniszczenie rzeczy, w tym także utracone korzyści, jakie osoba trzecia mogłaby osiągnąć, gdyby nie wyrządzono jej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową;
- 47) **śnieg** - bezpośrednie działanie nagromadzonego śniegu, którego:
- a) opad przekroczył 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się budynek lub budowla, określonej według obowiązującej normy polskiej "obciążenie śniegiem"; warunkiem uznania szkody za spowodowaną opadami śniegu jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna IMGW, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego budynku lub budowli, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji budynku lub budowli,
- b) ciężar spowodował zawalenie się mienia sąsiedniego na budynek lub budowlę;
- 48) **środki obrotowe** - rzeczy stanowiące towary, surowce, materiały w przerobie, materiały pomocnicze, wyroby gotowe, opakowania;
- 49) **trzęsienie ziemi** - naturalny, krótki i gwałtowny wstrząs (lub ich serie) gruntu, powstały pod powierzchnią ziemi i rozchodzący się w postaci fal sejsmicznych od ośrodka (epicentrum), znajdującego się na powierzchni, gdzie drgania są najsilniejsze; przy określaniu siły trzęsienia ziemi używa się skali magnitud (skala Richtera);
- 50) **Ubezpieczający** - osoba fizyczna, osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, zawierająca umowę ubezpieczenia i zobowiązana do zapłacenia składki;
- 51) **Ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, wskazana w dokumencie ubezpieczenia, która jest objęta ochroną ubezpieczeniową;
- 52) **uderzenie pioruna** - bezpośrednie wyładowanie elektryczności atmosferycznej na przedmiot ubezpieczenia;
- 53) **uderzenie pojazdu** - uderzenie lądowego pojazdu samochodowego, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, będącego w ruchu w przedmiot ubezpieczenia, powodujące szkodę (z wyłączeniem szkód wyrządzonych przez pojazd należący do Ubezpieczonego lub przez Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność, a także szkód powstałych we wszelkich pojazdach i ich ładunkach oraz ulicach lub drogach) polegającą na uszkodzeniu lub zniszczeniu tego przedmiotu;
- 54) **upadek drzew lub budowli** – nie będące następstwem działalności ludzkiej przewrócenie się na przedmiot ubezpieczenia rosnących drzew lub postawionych masztów, słupów energetycznych i telefonicznych, latarni oświetleniowych oraz innych konstrukcji masztowych ustawionych zgodnie z obowiązującymi przepisami dla tego typu budowli;
- 55) **upadek pojazdu powietrznego** - katastrofa bądź przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także upadek ich części lub przewożonego ładunku, z wyłączeniem zrzutu paliwa;
- 56) **wartość księgową brutto:**
- a) dla budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia stanowiących środki trwałe – ewidencyjna wartość początkowa uwzględniająca obowiązujące przeszacowania,
- b) dla maszyn, urządzeń i wyposażenia niestanowiących środków trwałych (niskocenne składniki majątku) – ewidencyjna wartość początkowa;
- 57) **wartość odtworzeniowa (nowa):**
- a) dla budynku, budowli, lokalu oraz nakładów inwestycyjnych – wartość odpowiadająca kosztom budowy (odtworzenia) przedmiotu ubezpieczenia w tym samym miejscu, z uwzględnieniem tych samych wymiarów, konstrukcji, materiałów i standardu wykończenia,

- b) dla maszyn, urządzeń i wyposażenia — wartość odpowiadająca cenie zakupu przedmiotu ubezpieczenia, z uwzględnieniem tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrów technicznych, gatunku i rodzaju, wraz kosztami transportu i montażu, o ile koszty te uwzględnia się w cenie nabycia;
- 58) **wartość rzeczywiista:**
- a) dla budynku, budowli, lokalu oraz nakładów inwestycyjnych — wartość ustalona zgodnie z pkt 57a niniejszego paragrafu po potrąceniu stopnia zużycia technicznego,
- b) dla maszyn, urządzeń i wyposażenia - wartość ustalona zgodnie z pkt 57b niniejszego paragrafu po potrąceniu stopnia zużycia technicznego, z zastrzeżeniem, iż wartość rzeczywiista sprzętu elektronicznego odpowiada cenom rynkowym tego typu sprzętu, , najbardziej zbliżonym obszarowo do miejsca powstania szkody;
- 59) **wartości pieniężne** - krajowe i zagraniczne znaki pieniężne (gotówka), чеки, weksle i inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę oraz złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamienie szlachetne, perły, bursztyn, a także platyna i inne metale z grupy platynowców;
- 60) **wiatr** – ruch powietrza atmosferycznego powstały wskutek nierównomiernego rozkładu ciśnienia atmosferycznego;
- 61) **wprowadzenie produktu do obrotu** – dostarczenie lub udostępnienie produktu osobom trzecim w toku normalnej działalności gospodarczej Ubezpieczonego, skutkujące trwałym lub tymczasowym ustaniem faktycznego władztwa Ubezpieczonego nad produktem;
- 62) **wybuch** - gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników warunkiem uznania szkody za spowodowaną wybuchem jest to, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozerwaniu w takim stopniu, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za wybuch uważa się również implozję polegającą na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 63) **wypadek środka transportu/wypadek pojazdu** - nagłe zderzenie się pojazdu samochodowego, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, z jakimkolwiek innym obiektem z zewnątrz pojazdu;
- 64) **wypadek ubezpieczeniowy:**
- a) w ubezpieczeniu mienia – niezależne od woli Ubezpieczonego, określone w OWU zdarzenie przyszłe i niepewne o charakterze nagłym i niespodziewanym, w wyniku którego zostaje wyrządzona szkoda objęta zakresem ubezpieczenia,
- b) w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej - powstanie w okresie ubezpieczenia szkody osobowej lub rzeczowej objętej zakresem ubezpieczenia, za którą odpowiedzialność ponosi Ubezpieczony;
- 65) **zalanie - szkoda powstała wskutek:**
- a) niezamierzonego i niekontrolowanego wydostania się wody, pary wodnej lub płynów z urządzeń, sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, grzewczej lub technologicznej na skutek awarii tych urządzeń,
- b) cofnięcia się wody lub ścieków z urządzeń wodociagowych lub kanalizacyjnych,
- c) nieumyślnego pozostawienia otwartych kranów lub innych zaworów w urządzeniach sieci określonych w lit. a powyżej,
- d) samoczynnego uruchomienia się automatycznych instalacji gaśniczych (tryskaczowych lub zraszaczowych), z wyłączeniem przypadków będących następstwem pożaru, prób, naprawy, przebudowy oraz modernizacji instalacji lub budynku, budowli, lokalu,
- e) działania wody pochodzącej z opadu atmosferycznego w postaci deszczu, topniejącego śniegu lub gradu,
- f) zalania wodą lub innym płynem spowodowanego przez osoby trzecie;
- 66) **zapadanie się ziemi** - obniżenie się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie, które nie są spowodowane działalnością ludzką;
- 67) **zasada proporcji** - zasada skutkująca ustaleniem wysokości odszkodowania w takiej proporcji, w jakiej przyjęta w umowie suma ubezpieczenia mienia dotkniętego szkodą pozostaje do faktycznej jego wartości, na podstawie której Ubezpieczający ustalił sumę ubezpieczenia (definicja ma zastosowanie w przypadku ewentualnego stwierdzenia niedoubezpieczenia w systemie ubezpieczenia na sumy stałe);
- 68) **zewnętrzne nośniki danych** - elementy umożliwiające gromadzenie informacji, nadające się do odczytu maszynowego; nośniki takie są objęte ubezpieczeniem, o ile są przeznaczone do wymiany przez użytkownika (np. wymienne dyski magnetyczne i optyczne, dyskiety),

CZĘŚĆ II

POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW UBEZPIECZENIA

ROZDZIAŁ 1

UBEZPIECZENIE BUDYNKÓW, BUDOWLI, LOKALI I NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 4

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest mienie określone w umowie ubezpieczenia ewidencjonowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, znajdujące się w posiadaniu Ubezpieczonego na podstawie udokumentowanego tytułu prawnego, z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu.
2. Na wniosek Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte następujące grupy mienia:

- 1) budynki;
  - 2) budowle;
  - 3) lokale;
  - 4) nakłady inwestycyjne.
3. Przedmiot ubezpieczenia objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia.
  4. Umowa ubezpieczenia nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową szklarni, namiotów, inspektów, kiosków bez fundamentów oraz straganów.

Zakres ubezpieczenia

§ 5

1. W podstawowym zakresie ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia następujących zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu powietrznego, upadku drzew lub budowli, wybuchu, zalania lub zapadania się ziemi (ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych).
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może rozszerzyć odpowiedzialność ubezpieczeniową na szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem wybranych przez Ubezpieczającego zdarzeń, tj.:
  - 1) dewastacji,
  - 2) katastrofy budowlanej,
  - 3) aktu terroru, o ile w jego następstwie przyczyną szkody był pożar, wybuch lub upadek statku powietrznego,
  - 4) przepięcia,
  - 5) graffiti.
3. TUZ Ubezpieczenia na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki może również rozszerzyć odpowiedzialność ubezpieczeniową o udokumentowane koszty poszukiwania przyczyny szkody w przedmiocie ubezpieczenia objętym ubezpieczeniem w zakresie podstawowym w wysokości 5% łącznej sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 10 000 zł.
4. W granicy sumy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą oraz za udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, z zastrzeżeniem § 9 ust. 2 pkt 3 niniejszego Rozdziału.
5. TUZ Ubezpieczenia na wniosek Ubezpieczającego może objąć ochroną ubezpieczeniową budynki mieszkalne wielorodzinne stanowiące własność osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą, wyłącznie w przypadku, gdy są one wynajmowane lub dzierżawione osobom trzecim w całości lub w części w celach niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia ustalono inaczej.

Sumy i systemy ubezpieczenia

§ 6

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający. Podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia jest wybrana przez Ubezpieczającego wartość, tj. wartość księgowa brutto, wartość odtworzeniowa (nowa) lub wartość rzeczywista, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu.
2. W odniesieniu do ubezpieczenia, o którym mowa w § 5 ust. 5 niniejszego paragrafu, podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia jest wybrana przez Ubezpieczającego wartość tj. wartość odtworzeniowa lub rzeczywista.
3. Wartość odtworzeniowa (nowa) może być przyjęta wyłącznie dla przedmiotów ubezpieczenia nie starszych niż 50 lat lub takich, które były poddane generalnemu remontowi (tj. obejmującemu co najmniej: wymianę instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej oraz centralnego ogrzewania jak również instalacji gazowej - jeżeli występuje; oraz wymianę lub naprawę konstrukcji dachowej i pokrycia dachowego nie więcej niż 50 lat przed datą zawarcia umowy ubezpieczenia).
4. W zależności od zakresu ubezpieczenia, sumy ubezpieczenia powinny zostać dodatkowo ustalone w ramach następujących systemów ubezpieczeń:
  - 1) na sumy stałe - suma ubezpieczenia określana jest dla podstawowego zakresu ubezpieczenia, o którym mowa w § 5 ust. 1 niniejszego Rozdziału,
  - 2) na pierwsze ryzyko - sumy ubezpieczenia określone są odrębnie dla każdego ze zdarzeń, o których mowa w § 5 ust. 2 i 3 niniejszego Rozdziału, z zastrzeżeniem ust. 5 niniejszego paragrafu.
5. Ubezpieczony będący płatnikiem podatku VAT ustala sumy ubezpieczenia według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.

Wyłączenia dodatkowe**§ 7**

1. Uwzględniając wyłączenia ogólne odpowiedzialności określone w § 104 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:
  - 1) spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych związanych z charakterem prowadzonej działalności;
  - 1) wskutek działania prądu elektrycznego, chyba że działanie tego prądu spowodowało równocześnie pożar lub szkoda jest wynikiem uderzenia pioruna bądź przepięcia, a zdarzenie to zostało objęte zakresem ubezpieczenia,
  - 2) spowodowane przepięciem, jeżeli nie zamontowano zewnętrznego systemu ochrony przeciw piorunowej, a wymóg taki wynikał z przepisów powszechnie obowiązującego prawa (jeżeli przyczyną powstania tych zdarzeń jest uderzenie pioruna);
  - 3) powstałe w związku z przebudową, remontem, naprawą lub rozruchem urządzeń technologicznych lub instalacji użytkowych, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej;
  - 4) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbiórki, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej lub rozszerzono zakres ochrony ubezpieczeniowej o drobne prace budowlano-remontowe w ramach Klauzuli dodatkowej nr 03 określonej w Części III - wówczas zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje wyłącznie szkody wynikłe z drobnych prac budowlano-remontowych w zakresie określonym tą Klauzulą, powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiami lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
  - 5) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
  - 6) powstałe w wyniku zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych, jeśli przyczyną powstania szkody był zły stan techniczny dachu lub innych elementów budynku;
  - 7) powstałe w wyniku przedostania się deszczu, gradu, śniegu przez niewłaściwie zamknięte oraz niedomknięte okna, drzwi zewnętrzne i inne otwory, chyba że otwory te powstały w wyniku działania zdarzeń określonych w § 5 ust. 1 niniejszego Rozdziału;
  - 8) polegające na systematycznym zawilgacaniu przedmiotu ubezpieczenia z powodu nieszczelności urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, technologicznych lub centralnego ogrzewania, a także ciągłego i samoistnego przenikania wód gruntowych, zagrzybienia lub przemarzania ścian;
  - 9) powstałe wskutek systematycznego oddziaływania dymu, sadzy lub temperatury;
  - 10) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej;
  - 11) powstałe w wyniku katastrofy budowlanej budynków starszych niż 50 lat w przypadku konstrukcji drewnianej i stalowej lub starszych niż 90 lat w przypadku pozostałych konstrukcji;
  - 12) powstałe wskutek graffiti, chyba że ochrona ubezpieczeniowa została rozszerzona w tym zakresie za opłatą dodatkowej składki;
  - 13) powstałe po upływie 30 dni od chwili zaprzestania użytkowania budynku, budowli lub lokalu w celach wskazanych w umowie ubezpieczenia, chyba że TUZ Ubezpieczenia zostało o tym fakcie powiadomione na piśmie i pisemnie potwierdziło ochronę ubezpieczeniową.
2. W odniesieniu do ubezpieczenia, o którym mowa w § 5 ust. 5 niniejszego Rozdziału TUZ Ubezpieczenia dodatkowo nie odpowiada za szkody powstałe w budynkach wchodzących w skład gospodarstwa rolnego podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania**§ 8**

1. Wysokość szkody w poszczególnych grupach mienia ustala się na podstawie cen z dnia ustalenia odszkodowania według wartości kosztów odbudowy, remontu lub naprawy, w tym samym miejscu oraz z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji i materiałów, potwierdzonych kalkulacją Ubezpieczonego sporządzoną na podstawie Katalogu Nakładów Rzeczowych (KNR), która podlega weryfikacji przez TUZ Ubezpieczenia, przy czym przy ustalaniu wysokości szkody w budynkach, budowlach, lokalach i nakładach inwestycyjnych ubezpieczonych według wartości:
  - 1) odtworzeniowej (nowej) - nie potrąca się stopnia zużycia, ani amortyzacji (umorzenia);
  - 2) księgowej brutto - nie potrąca się stopnia zużycia, ani amortyzacji (umorzenia), z tym, że wysokość szkody ustala się odrębnie dla każdego przedmiotu ubezpieczenia dotkniętego szkodą (dla każdej pozycji wyszczególnionej w ewidencji środków trwałych lub niskocennych składników majątku), w wysokości nie przekraczającej wartości danej pozycji, określonej zgodnie z właściwą ewidencją księgową, z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego paragrafu;
  - 3) rzeczywistej - potrąca się stopień zużycia.
2. Jeżeli sumę ubezpieczenia ustalono według wartości księgowej brutto, wysokość szkody ustala się w wysokości nie przekraczającej wartości odtworzeniowej (nowej), o ile wartość ta jest niższa od wartości księgowej brutto.
3. Jeżeli Ubezpieczony jest płatnikiem podatku VAT, wysokość szkody ustala się według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.
4. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości mienia, które może być przeznaczone do dalszego użytku.

§ 9

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 10 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia i z zastrzeżeniem postanowień § 10-§ 11 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 10 niniejszego Rozdziału;
  - 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 5 ust. 4 niniejszego Rozdziału, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne;
  - 3) udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie - do 5% wartości szkody.
3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3 niniejszego paragrafu, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nieubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

§ 10

1. Jeżeli sumę ubezpieczenia ustalano na podstawie systemu sum stałych, a w dniu szkody stwierdzono niedubezpieczenie mienia, to przy ustalaniu wysokości odszkodowania stosuje się zasadę proporcji. Zasady proporcji nie stosuje się, gdy wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia lub gdy niedubezpieczenie nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia.
2. Zasady proporcji, o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, nie stosuje się w stosunku do Ubezpieczającego, a w przypadku umowy zawartej na cudzy rachunek – w stosunku do Ubezpieczonego, będącego konsumentem w rozumieniu art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.

§ 11

1. Ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 8 - § 10 niniejszego Rozdziału) pomniejsza się o kwotę 200 zł.

§ 12

1. Franszyza redukcyjna określona w § 11 ust. 1 za opłatą dodatkowej składki i za zgodą TUZ Ubezpieczenia może zostać zniesiona.

ROZDZIAŁ 2
UBEZPIECZENIE MASZYN, URZĄDZEŃ, WYPOSAŻENIA**Przedmiot i miejsce ubezpieczenia****§ 13**

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest mienie określone w umowie ubezpieczenia ewidencjonowane zgodnie z obowiązującymi przepisami znajdujące się w posiadaniu Ubezpieczonego na podstawie udokumentowanego tytułu prawnego z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu.
2. Na wniosek Ubezpieczającego ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte: maszyny, urządzenia i wyposażenie.
3. Przedmiot ubezpieczenia objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia.
4. Z zastrzeżeniem ust. 5 niniejszego paragrafu, umowa ubezpieczenia nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
  - 1) akt, dokumentów, rękopisów, danych na nośnikach wszelkiego rodzaju, prototypów, wszelkich modeli, wzorów i eksponatów muzealnych lub zabytkowych, antyków, dzieł sztuki;
  - 2) wszelkich pojazdów mechanicznych podlegających w myśl odpowiednich przepisów obowiązkom związanym z dopuszczeniem ich do ruchu lądowego, wodnego lub powietrznego;
  - 3) drzew, krzewów, roślin, a także pozostałego mienia znajdującego się w szklarniach, namiotach, inspektach, kioskach bez fundamentów oraz straganach;
  - 4) mienia nie dopuszczonego do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bądź nielegalnie wprowadzonego na polski obszar celny oraz mienia, którego zakup udokumentowany jest dowodem uznanym za fałszywy;
  - 5) programów komputerowych, a także nośników danych niebędących elementem składowym ubezpieczonych maszyn lub urządzeń.
5. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, ochroną ubezpieczeniową może zostać objęte mienie określone w ust. 4 pkt 1 – 3 niniejszego paragrafu.
6. Sprzęt elektroniczny może zostać ubezpieczony w jednym z następujących wariantów ubezpieczenia, w zależności od wyboru Ubezpieczającego:
  - 1) od ryzyk nazwanych w zakresie wskazanym w niniejszym Rozdziale; albo
  - 2) od wszystkich ryzyk – w ramach Rozdziału 10 – sprzęt elektroniczny od wszystkich ryzyk.

Zakres ubezpieczenia**§ 14**

1. W podstawowym zakresie ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody w przedmiocie ubezpieczenia

powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia następujących zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu powietrznego, upadku drzew lub budowli, wybuchu, zalania lub zapadania się ziemi (ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych).

2. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może rozszerzyć odpowiedzialność ubezpieczeniową na szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem wybranych przez Ubezpieczającego zdarzeń, tj.:
  - 1) kradzieży z włamaniem do pomieszczenia, rabunku w pomieszczeniu, dewastacji wewnątrz pomieszczenia;
  - 2) katastrofy budowlanej;
  - 3) przepięcia;
  - 4) aktu terroru, o ile w jego następstwie przyczyną szkody był pożar, wybuch lub upadek statku powietrznego, a czyn ten nie był wymierzony przeciwko Ubezpieczającemu.
3. Jeżeli rozszerzono odpowiedzialność ubezpieczeniową na zdarzenia określone w ust. 2 pkt 1 niniejszego paragrafu, to TUZ Ubezpieczenia w granicy 10% sumy ubezpieczenia dla tych zdarzeń, obejmuje również ochroną ubezpieczeniową dodatkowe koszty naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), w którym znajduje się ubezpieczone mienie, łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów, dachów, okien i drzwi.
4. W granicy sumy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą oraz za udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, z zastrzeżeniem § 18 ust. 2 pkt 3 niniejszego Rozdziału.
5. TUZ Ubezpieczenia na wniosek Ubezpieczającego może objąć ochroną ubezpieczeniową maszyny, urządzenia lub wyposażenie stanowiące własność osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą.

Sumy i systemy ubezpieczenia

§ 15

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający. Podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia jest wybrana przez Ubezpieczającego wartość, tj. wartość księgowa brutto, wartość odtworzeniowa (nowa) lub wartość rzeczywista, z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego paragrafu.
2. W zależności od zakresu ubezpieczenia, sumy ubezpieczenia powinny zostać dodatkowo ustalone w ramach następujących systemów ubezpieczeń:
  - 1) na sumy stałe - suma ubezpieczenia określana jest dla zakresu ubezpieczenia, o którym mowa w § 14 ust. 1 niniejszego Rozdziału (zakres podstawowy);
  - 2) na pierwsze ryzyko - sumy ubezpieczenia określone są odrębnie dla każdego ze zdarzeń, o których mowa w § 14 ust. 2 niniejszego Rozdziału, jednak nie mogą one przekroczyć wysokości określonych w ust. 3 niniejszego paragrafu.
3. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, maksymalne sumy ubezpieczenia określone w ust. 3 niniejszego paragrafu mogą zostać podwyższone.
4. Ubezpieczony będący płatnikiem podatku VAT ustala sumy ubezpieczenia według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.

Wyłączenia dodatkowe

§ 16

1. Uwzględniając wyłączenia ogólne odpowiedzialności określone w § 104 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody:
  - 1) powstałe w mieniu składowanym „na wolnym powietrzu”; wyłączenie nie dotyczy urządzeń lub elementów, które ze względu na swoje przeznaczenie są zamontowane na stałe na zewnątrz budynków i budowli (np. szyldy reklamowe, anteny, zewnętrzne części klimatyzatorów, zewnętrzne elementy systemów alarmowych i monitoringu);
  - 2) powstałe w mieniu zamontowanym niezgodnie z wymaganiami producenta lub dostawcy, chyba że sposób zamontowania nie miał wpływu na powstanie lub wysokość szkody;
  - 3) powstałe wskutek działania prądu elektrycznego, chyba że działanie tego prądu spowodowało równocześnie pożar lub szkoda jest wynikiem uderzenia pioruna bądź przepięcia, a zdarzenie to zostało objęte zakresem ubezpieczenia;
  - 4) powstałe wskutek awarii, zatkóceń lub uszkodzenia maszyn lub urządzeń wskutek przyczyn związanych z ich eksploatacją, obsługą bądź konserwacją;
  - 5) spowodowane przepięciem, jeżeli nie zamontowano zewnętrznego systemu ochrony przeciw piorunowej, a wymóg taki wynikał z przepisów powszechnie obowiązującego prawa (jeżeli przyczyną powstania tych zdarzeń jest uderzenie pioruna);

- 6) powstałe w maszynach lub urządzeniach stanowiących sprzęt elektroniczny na skutek przepięcia lub indukcji, jeżeli sprzęt ten nie został wyposażony w urządzenia zabezpieczające, o ile takie urządzenia zabezpieczające są zalecane przez producenta sprzętu;
- 7) spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych związanych z charakterem prowadzonej działalności gospodarczej;
- 8) powstałe w związku z przebudową, remontem, naprawą lub rozruchem urządzeń technologicznych lub instalacji użytkowych, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej;
- 9) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbiórki, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej lub rozszerzono zakres ochrony ubezpieczeniowej o drobne prace budowlano-remontowe w ramach Klauzuli dodatkowej nr 03 określonej w Części III niniejszych OWU - wówczas zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje wyłącznie szkody wynikłe z drobnych prac budowlano-remontowych w zakresie określonym tą Klauzulą;
- 10) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiem lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
- 11) za których powstanie odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
- 12) powstałe w wyniku zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych, jeśli przyczyną powstania szkody był zły stan techniczny dachu lub innych elementów budynku;
- 13) przedostania się deszczu, gradu, śniegu przez niewłaściwie zamknięte oraz niedomknięte okna, drzwi zewnętrzne i inne otwory, chyba że otwory te powstały w wyniku działania zdarzeń określonych w § 14 ust. 1 niniejszego Rozdziału;
- 14) polegające na systematycznym zawilgacaniu przedmiotu ubezpieczenia z powodu nieszczelności urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, technologicznych lub centralnego ogrzewania, a także ciągłego i samoistnego przenikania wód gruntowych, zagrzybienia lub przemarzania ścian;
- 15) powstałe wskutek systematycznego oddziaływania dymu, sadzy lub temperatury;
- 16) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej;
- 17) spowodowane powodzią lub zalaniem, w przypadku przechowywania mienia niżej niż 10 cm nad podłogą znajdującą się poniżej poziomu gruntu, chyba że zalanie mienia nastąpiło bezpośrednio z góry;
- 18) jeżeli nie spełniono wymogów zabezpieczenia mienia na drodze wejścia sprawców włamania, o których mowa w § 109 niniejszych OWU, jak również dotyczących zabezpieczeń pomieszczenia znajdujących się na drodze wyjścia sprawców z tego pomieszczenia;
- 19) polegające na zaborze mienia z gablot reklamowych lub innych schowków znajdujących się na zewnątrz pomieszczenia;
- 20) powstałe wskutek graffiti;
- 21) powstałe wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawcy do pomieszczenia;
- 22) powstałe w wyniku katastrofy budowlanej budynków starszych niż 50 lat w przypadku konstrukcji drewnianej i stalowej lub starszych niż 90 lat w przypadku pozostałych konstrukcji;
- 23) powstałe po upływie 30 dni od chwili zamknięcia pomieszczenia, w którym znajduje się ubezpieczone mienie i zaprzestania użytkowania tego pomieszczenia przez ten okres czasu w celach wskazanych w umowie ubezpieczenia, chyba że TUZ Ubezpieczenia zostało o tym fakcie powiadomione na piśmie i pisemnie potwierdziło ochronę ubezpieczeniową.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 17

1. Wysokość szkody w poszczególnych grupach mienia ustala się na podstawie cen z dnia ustalenia odszkodowania według kosztu remontu, naprawy lub zakupu tego mienia (wraz z kosztami transportu i montażu, o ile koszty te uwzględniono w cenie nabycia), z uwzględnieniem tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrów technicznych - o ile w dniu ustalenia odszkodowania przedmiot ubezpieczenia dotknięty szkodą nie jest dostępny na rynku jako nowy, przy czym przy ustalaniu wysokości szkody w maszynach, urządzeniach i wyposażeniu ubezpieczonych w wartości:
  - 1) odtworzeniowej (nowej) - nie potrąca się stopnia zużycia, ani amortyzacji (umorzenia);
  - 2) księgowej brutto - nie potrąca się stopnia zużycia, ani amortyzacji (umorzenia), z tym, że wysokość szkody ustala się odrębnie dla każdego przedmiotu ubezpieczenia dotkniętego szkodą (dla każdej pozycji wyszczególnionej w ewidencji środków trwałych lub niskocennych składników majątku), w wysokości nie przekraczającej wartości danej pozycji, określonej zgodnie z właściwą ewidencją księgową, z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego paragrafu;
  - 3) rzeczywistej - potrąca się stopień zużycia technicznego, z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu.
2. Jeżeli sumę ubezpieczenia ustalono w wartości księgowej brutto, wysokość szkody ustala się w wysokości nie przekraczającej wartości odtworzeniowej (nowej), o ile wartość ta jest niższa od wartości księgowej brutto.
3. Wysokość szkody w maszynach, urządzeniach lub wyposażeniu stanowiących sprzęt elektroniczny i ubezpieczonych w wartości rzeczywistej, ustala się na podstawie średnich cen rynkowych.
4. W odniesieniu do kosztów naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), wysokość szkody ustala się w wartości odtworzeniowej (nowej) do wysokości 10% sumy ubezpieczenia ustalonej dla zdarzeń, o których mowa w § 14 ust. 2 pkt 1 niniejszego Rozdziału,

z zastrzeżeniem ust. 6 niniejszego paragrafu.

5. Jeżeli Ubezpieczony jest płatnikiem podatku VAT, wysokość szkody ustala się według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.
6. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości mienia, które może być przeznaczone do dalszego użytku.

§ 18

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 17 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia i z zastrzeżeniem postanowień § 19-20 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 17 niniejszego Rozdziału;
  - 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 14 ust.4 niniejszego Rozdziału, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne;
  - 3) udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie - do 5% wartości szkody.
3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

§ 19

1. Jeżeli sumę ubezpieczenia ustalano na podstawie systemu sum stałych, a w dniu szkody stwierdzono niedoubezpieczenie mienia, to przy ustalaniu wysokości odszkodowania stosuje się zasadę proporcji. Zasady proporcji nie stosuje się, gdy wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia lub gdy niedoubezpieczenie nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia.
2. Zasady proporcji, o której mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, nie stosuje się w stosunku do Ubezpieczającego, a w przypadku umowy zawartej na cudzy rachunek – w stosunku do Ubezpieczonego, będącego konsumentem w rozumieniu art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.

§ 20

1. Jeżeli nie zniesiono franszyzy redukcyjnej, ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 17 - § 19 niniejszego Rozdziału) pomniejsza się o kwotę 200 zł.

ROZDZIAŁ 3

UBEZPIECZENIE ŚRODKÓW OBROTOWYCH

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 21

1. Przedmiotem ubezpieczenia są środki obrotowe określone w umowie ubezpieczenia ewidencjonowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, znajdujące się w posiadaniu Ubezpieczonego na podstawie udokumentowanego tytułu prawnego, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 niniejszego paragrafu.
2. Przedmiot ubezpieczenia objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia.
3. Umowa ubezpieczenia nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
  - 1) zwierząt;
  - 2) akt, dokumentów, rękopisów, danych na nośnikach wszelkiego rodzaju, prototypów, wszelkich modeli, wzorów i eksponatów muzealnych lub zabytkowych, antyków, dzieł sztuki, zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych oraz przedmiotów mających wartość kolekcjonerską;
  - 3) wszelkich pojazdów mechanicznych podlegających w myśl odpowiednich przepisów obowiązkom związanym z dopuszczeniem ich do ruchu lądowego, wodnego lub powietrznego;
  - 4) drzew, krzewów, roślin na pniu lub innych upraw, a także pozostałego mienia znajdującego się w szklarniach, namiotach, inspektach, kioskach bez fundamentów, na straganach oraz w budynkach i budowlach pokrytych dachem brezentowym, materiałowym lub foliowym;
  - 5) metali szlachetnych, platyny, złota, srebra oraz wyrobów z tych metali, kamieni szlachetnych i półszlachetnych oraz pereł;
  - 6) towarów przeterminowanych, a także wycofanych z obrotu, w tym również wycofanych w wyniku reklamacji lub nie dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bądź nielegalnie wprowadzonych na polski obszar celny oraz mienia, którego zakup udokumentowany jest dowodem uznany za fałszywy;
  - 7) żetonów, wszelkich kart elektronicznych, losów loteryjnych, biletów komunikacyjnych, znaków skarbowych akcyzy;
  - 8) mienia, którego zakup jest potwierdzony dowodami zakupu wystawionymi przez nieistniejące w chwili ich wystawienia podmioty.

4. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, ochroną ubezpieczeniową może zostać objęte mienie określone w ust. 3 pkt 1–5 niniejszego paragrafu.

Zakres ubezpieczenia

§ 22

1. W podstawowym zakresie ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia następujących zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu powietrznego, upadku drzew lub budowli, wybuchu, zalania lub zapadania się ziemi (ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych).
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może rozszerzyć odpowiedzialność ubezpieczeniową na szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem wybranych przez Ubezpieczającego zdarzeń, tj.:
  - 1) kradzieży z włamaniem do pomieszczenia, rabunku w pomieszczeniu, dewastacji wewnątrz pomieszczenia;
  - 2) katastrofy budowlanej;
  - 3) przepięcia;
  - 4) rozmrożenia;
  - 5) aktu terroru, o ile w jego następstwie przyczyną szkody był pożar, wybuch lub upadek statku powietrznego.
3. Jeżeli rozszerzono odpowiedzialność ubezpieczeniową na zdarzenia–określone w ust. 2 pkt 1 niniejszego paragrafu, to TUZ Ubezpieczenia w granicy:
  - 1) 5% sumy ubezpieczenia dla tych zdarzeń (jednak nie więcej niż 1000 zł), obejmuje również ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawców do pomieszczenia;
  - 2) 10% sumy ubezpieczenia dla tych zdarzeń, obejmuje również ochroną ubezpieczeniową dodatkowe koszty naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), w którym znajduje się ubezpieczone mienie, łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów, dachów, okien i drzwi.

§ 23

1. W granicy sumy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą, oraz za udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, z zastrzeżeniem § 27 ust. 2 pkt 3 niniejszego Rozdziału.

Suma i system ubezpieczenia

§ 24

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający. Podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia dla przedmiotu ubezpieczenia są ceny zakupu lub koszty wytworzenia.
2. W zależności od zakresu ubezpieczenia, sumy ubezpieczenia, powinny zostać dodatkowo ustalone w ramach następujących systemów ubezpieczeń:
  - 1) na sumy stałe - sumy ubezpieczenia określane są dla zakresu ubezpieczenia, o którym mowa w § 22 ust. 1 niniejszego Rozdziału (zakres podstawowy);
  - 2) na pierwsze ryzyko - sumy ubezpieczenia określane są odrębnie dla każdego ze zdarzeń, o których mowa w § 22 ust. 2 niniejszego Rozdziału, jednak nie mogą one przekroczyć odpowiednich wysokości określonych w ust. 3 niniejszego paragrafu;
3. Ubezpieczony będący płatnikiem podatku VAT ustala sumy ubezpieczenia według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.

Wyłączenia dodatkowe

§ 25

- Uwzględniając ogólne wyłączenia odpowiedzialności określone w § 104 OWU, TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:
- 1) w mieniu składowanym na „na wolnym powietrzu”;
  - 2) wskutek działania prądu elektrycznego, chyba że działanie tego prądu spowodowało równocześnie pożar lub szkoda jest wynikiem uderzenia pioruna bądź przepięcia, a zdarzenie to zostało objęte zakresem ubezpieczenia;

- 3) spowodowane rozmrożeniem lub przepięciem, jeżeli nie zamontowano zewnętrznego systemu ochrony przeciwporurkowej, a wymóg taki wynikał z przepisów powszechnie obowiązującego prawa, (jeżeli przyczyną powstania tych zdarzeń jest uderzenie pioruna);
- 4) powstałe w urządzeniach na skutek przepięcia lub indukcji, jeżeli sprzęt ten nie został wyposażony w urządzenia zabezpieczające, o ile takie urządzenia zabezpieczające są zalecane przez producenta sprzętu; spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych związanych z charakterem prowadzonej działalności gospodarczej;
- 5) powstałe w związku z przebudową, remontem, naprawą lub rozruchem urządzeń technologicznych lub instalacji użytkowych, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej;
- 6) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbioru, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej; lub rozszerzono zakres ochrony ubezpieczeniowej o drobne prace budowlano-remontowe w ramach Klauzuli dodatkowej nr 03 określonej w Części III niniejszych OWU - wówczas zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje wyłącznie szkody wynikłe z drobnych prac budowlano-remontowych w zakresie określonym tą Klauzulą;
- 7) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiami lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
- 8) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
- 9) powstałe w wyniku zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych, jeśli przyczyną powstania szkody był zły stan techniczny dachu lub innych elementów budynku;
- 10) przedostania się deszczu, gradu, śniegu przez niewłaściwie zamknięte oraz niedomknięte okna, drzwi zewnętrzne i inne otwory, chyba że otwory te powstały w wyniku działania zdarzeń określonych w § 22 ust. 1 niniejszego Rozdziału;
- 11) spowodowane powodzią lub zalaniem, w przypadku przechowywania mienia niżej niż 10 cm nad podłogą znajdującą się poniżej poziomu gruntu, chyba że zalanie mienia nastąpiło bezpośrednio z góry;
- 12) polegające na systematycznym zawilgacaniu przedmiotu ubezpieczenia z powodu nieszczelności urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, technologicznych lub centralnego ogrzewania, a także ciągłego i samoistnego przenikania wód gruntowych, zagrzybienia lub przemarzania ścian;
- 13) powstałe wskutek systematycznego oddziaływania dymu, sadzy lub temperatury;
- 14) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej;
- 15) jeżeli nie spełniono wymogów zabezpieczenia mienia na drodze wejścia sprawców włamania, o których mowa w § 108 OWU, jak również dotyczących zabezpieczeń pomieszczenia znajdujących się na drodze wyjścia sprawców z tego pomieszczenia,
- 16) polegające na zaborze mienia z gablot reklamowych lub innych schowków znajdujących się na zewnątrz pomieszczenia;
- 17) powstałe w wyniku katastrofy budowlanej budynków starszych niż 50 lat w przypadku konstrukcji drewnianej i stalowej lub starszych niż 90 lat w przypadku pozostałych konstrukcji;
- 18) powstałe po upływie 30 dni od chwili zamknięcia pomieszczenia, w którym znajduje się ubezpieczone mienie i zaprzestania użytkowania tego pomieszczenia przez ten okres w celach wskazanych w umowie ubezpieczenia, chyba że TUZ Ubezpieczenia zostało o tym fakcie powiadomione na piśmie i pisemnie potwierdziło ochronę ubezpieczeniową;
- 19) powstałe wskutek graffiti;
- 20) powstałe wskutek rozmrożenia środków obrotowych:
  - a) jeżeli środki te przechowywane były niezgodnie z ich przeznaczeniem;
  - b) wskutek uszkodzenia lub zniszczenia urządzenia chłodniczego przez Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 26

1. Wysokość szkody ustala się na podstawie cen z dnia ustalenia odszkodowania, według cen ich zakupu lub kosztów wytworzenia.
2. Jeżeli Ubezpieczony jest płatnikiem podatku VAT, wysokości szkody ustala się według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.
3. W odniesieniu do kosztów naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), wysokość szkody ustala się w wartości odtworzeniowej (nowej) do wysokości 10% sumy ubezpieczenia ustalonej dla zdarzeń, o których mowa w § 22 ust. 2 pkt 1 niniejszego Rozdziału.
4. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości mienia, które może być przeznaczone do dalszego użytku.

§ 27

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 26 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia, a także z zastrzeżeniem postanowień § 28 - § 29 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 26 niniejszego Rozdziału;

- 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 23 niniejszego Rozdziału, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne;
  - 3) udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie - do 5% wartości szkody.
3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3 niniejszego paragrafu, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

§ 28

1. Jeżeli sumę ubezpieczenia ustalano na podstawie systemu sum stałych, a w dniu szkody stwierdzono niedoubezpieczenie mienia, to przy ustalaniu wysokości odszkodowania stosuje się zasadę proporcji. Zasady proporcji nie stosuje się, gdy wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia lub gdy niedoubezpieczenie nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia.

§ 29

1. Jeżeli nie zniesiono franszyzy redukcyjnej, ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 26 - § 28 niniejszego Rozdziału) pomniejsza się o kwotę 200 zł.

ROZDZIAŁ 4

UBEZPIECZENIE WARTOŚCI PIENIĘŻNYCH

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 30

1. Przedmiotem ubezpieczenia są wartości pieniężne stanowiące własność Ubezpieczonego.
2. Przedmiot ubezpieczenia objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia, a w przypadku wartości pieniężnych znajdujących się w trakcie transportu (przenoszenie lub przewożenie) - również w innym miejscu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, związanym z wykonywanym przez Ubezpieczonego lub w jego imieniu transportem tych wartości.
3. Z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu, umowa ubezpieczenia nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
  - 1) metali szlachetnych, platyny, złota, srebra oraz wyrobów z tych metali, kamieni szlachetnych i półszlachetnych oraz pereł, a także żetonów, wszelkich kart elektronicznych, losów loteryjnych, biletów komunikacyjnych, znaków skarbowych akcyzy oraz czeków i innych papierów wartościowych zastępujących w obrocie gotówkę (nie dotyczy akcji oraz obligacji);
  - 2) wartości pieniężnych znajdujących się w szklarniach, namiotach, inspektach, kioskach bez fundamentów oraz straganach;
  - 3) wartości pieniężnych przewożonych jako przesyłki kurierskie lub pocztowe, a także przewożonych w związku z prowadzeniem handlu obwoźnego (przenośnego).
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, ochroną ubezpieczeniową może być objęte mienie określone w ust. 3 pkt 1 niniejszego paragrafu.

Zakres ubezpieczenia

§ 31

1. W podstawowym zakresie ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia następujących zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu powietrznego, upadku drzew lub innych przedmiotów, wybuchu, zalania lub zapadania się ziemi (ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych).
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może rozszerzyć odpowiedzialność ubezpieczeniową na szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem:
  - 1) kradzieży z włamaniem do pomieszczenia, rabunku w pomieszczeniu oraz dewastacji dokonanej w wyniku tych zdarzeń;
  - 2) rabunku w transporcie.
3. Jeżeli rozszerzono odpowiedzialność ubezpieczeniową na zdarzenia określone w ust. 2 pkt 1 niniejszego paragrafu, to TUZ Ubezpieczenia w granicy 10% sumy ubezpieczenia dla tych zdarzeń, obejmuje również ochroną ubezpieczeniową dodatkowe koszty naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), w którym znajduje się ubezpieczone mienie, łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów, dachów, okien i drzwi.

§ 32

1. W granicy sumy ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą.

Suma i system ubezpieczenia**§ 33**

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający.
2. Podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia dla przedmiotu ubezpieczenia jest:
  - 1) dla gotówki - wartość nominalna;
  - 2) dla akcji na okaziciela nie dopuszczonych do publicznego obrotu - wartość księgowa przypadająca na jedną akcję w dniu sporządzania bilansu za okres rozrachunkowy poprzedzający dzień zawarcia umowy ubezpieczenia;
  - 3) dla akcji i obligacji na okaziciela dopuszczonych do publicznego obrotu – wartość rynkowa odpowiadająca cenie sprzedaży netto, tj. bez prowizji i opłat związanych z obrotem tymi papierami.
3. Suma ubezpieczenia dla zakresu ubezpieczenia określonego w § 31 ust. 1 niniejszego Rozdziału, powinna zostać ustalona w ramach systemu pierwszego ryzyka, w wysokości nie większej niż 30 000 zł, chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia ustalono inaczej.
4. Sumy ubezpieczenia dla zakresów ubezpieczenia, o którym mowa w § 31 ust. 2 pkt 1 i 2 niniejszego Rozdziału, ustalone są odrębnie w ramach systemu pierwszego ryzyka, jednak nie mogą być one wyższe niż suma ubezpieczenia ustalona zgodnie z ust. 3 niniejszego paragrafu.

Wyłączenia dodatkowe**§ 34**

1. Uwzględniając ogólne wyłączenia odpowiedzialności określone w § 104 OWU, TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:
  - 1) spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych związanych z charakterem prowadzonej działalności gospodarczej;
  - 2) powstałe w związku z przebudową, remontem, naprawą lub rozruchem urządzeń technologicznych lub instalacji użytkowych;
  - 3) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbiórki; chyba że rozszerzono zakres ochrony ubezpieczeniowej o drobne prace budowlano-remontowe w ramach Klauzuli dodatkowej nr 03 określonej w Części III niniejszych OWU - wówczas zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje wyłącznie szkody wynikłe z drobnych prac budowlano-remontowych w zakresie określonym tą Klauzulą;
  - 4) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiami lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
  - 5) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
  - 6) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej;
  - 7) jeżeli nie dochowano wymogów zabezpieczenia na drodze wejścia sprawców włamania, o których mowa w § 108 i § 109 niniejszych OWU, jak również dotyczących zabezpieczeń pomieszczenia znajdujących się na drodze wyjścia sprawców z tego pomieszczenia;
  - 8) jeżeli nie dochowano wymogów zabezpieczenia mienia w czasie transportu, o których mowa w § 110 niniejszych OWU;
  - 9) w przedmiocie ubezpieczenia, jeżeli szkoda powstała wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawcy do pomieszczenia;
  - 10) powstałe po zamknięciu pomieszczenia, w którym znajduje się przedmiot ubezpieczenia i nieużytkowaniu tego pomieszczenia dłużej niż 72 godziny.
  - 11) powstałe wskutek graffiti.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania**§ 35**

1. Wysokość szkody ustala się na podstawie cen z dnia ustalenia odszkodowania, przy czym:
  - 1) w gotówce ustala się według wartości nominalnej (wartość nominalną waluty obcej przelicza się na złote według średniego kursu ogłoszonego przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego w dniu zawarcia umowy);
  - 2) w akcjach na okaziciela nie dopuszczonych do publicznego obrotu ustala się według wartości księgowej przypadającej na jedną akcję;
  - 3) w akcjach i obligacjach na okaziciela dopuszczonych do publicznego obrotu ustala się według wartości rynkowej odpowiadającej cenie sprzedaży netto;
  - 4) w odniesieniu do kosztów naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), wysokość szkody ustala się w wartości odtworzeniowej (nowej) do wysokości 10% sumy ubezpieczenia ustalonej dla zdarzeń, o których mowa w § 31 ust.

2 pkt 1 niniejszego Rozdziału - jeżeli Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT, wysokość szkody w tym zakresie ustala się według wartości netto (bez podatku VAT).

§ 36

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 35 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia, a także z zastrzeżeniem postanowień § 37 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 35 niniejszego Rozdziału;
  - 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 32, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne.
3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 niniejszego paragrafu, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

§ 37

1. Jeżeli nie zniesiono franszyzy redukcyjnej, ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 35- § 36 niniejszego Rozdziału) pomniejsza się o kwotę 200 zł.

ROZDZIAŁ 5

UBEZPIECZENIE SZYB I INNYCH PRZEDMIOTÓW SZKLANYCH

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 38

1. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być szyby i inne określone w ust. 3 niniejszego paragrafu przedmioty szklane zamontowane lub zainstalowane na stałe zgodnie z ich przeznaczeniem, stanowiące wyposażenie lub urządzenie budynku lub lokalu znajdującego się w posiadaniu Ubezpieczonego.
2. Przedmiot ubezpieczenia objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia.
3. Na wniosek Ubezpieczającego ochroną ubezpieczeniową objęte są następujące przedmioty ubezpieczenia: szyby drzwiowe i okienne, oszklenia ścienne i dachowe, szklane przegrody ścienne oraz osłony kantorów, boksów i kabin, płyty szklane stanowiące składowe części gablot reklamowych, lad chłodniczych, kontuarów i mebli, a także szyldy, transparenty, plafony oraz rurki neonowe, kuchenne płyty indukcyjne lub elektryczne, z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu.
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte także: koszty zakupu i wykonania napisów na przedmiocie ubezpieczenia, a także ewentualne koszty ustawienia rusztowań (lub wynajęcia dźwigu) niezbędnych do dokonania wymiany lub naprawy zniszczonego lub uszkodzonego przedmiotu ubezpieczenia.
5. Umowa ubezpieczenia nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
  - 1) szklanych i kamiennych wykładzin podłogowych;
  - 2) szyb i przedmiotów szklanych znajdujących się w stanie uszkodzonym;
  - 3) szyb we wszelkich pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym;
  - 4) szkła stanowiącego osprzęt urządzeń technicznych i wszelkiego rodzaju instalacji, z wyjątkiem kuchennych płyt indukcyjnych lub elektrycznych;
  - 5) szkła ozdobnego, np.: witraży, szkła malowanego, chyba że za zgodą Centrali TUZ Ubezpieczenia umówiono się inaczej;
  - 6) szyby i przedmioty szklane przed ich ostatecznym zamontowaniem lub zainstalowaniem w miejscu przeznaczenia.
6. W granicy sumy ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą.

Zakres ubezpieczenia

§ 39

1. TUZ Ubezpieczenia odpowiada za szkody polegające na całkowitym lub częściowym rozbiciu lub pęknięciu przedmiotu ubezpieczenia.
2. W granicach sumy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia dodatkowo pokrywa koszty naprawy ram i opraw uszkodzonych wskutek rozbicia przedmiotu ubezpieczenia.
3. Za szkody polegające na poniesieniu przez Ubezpieczonego kosztów, o których mowa w § 38 ust. 4 niniejszego Rozdziału, TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność ubezpieczeniową wyłącznie w przypadku uznania szkody w przedmiocie ubezpieczenia, określonym w § 38 ust. 3 niniejszego Rozdziału.

Suma ubezpieczenia**§ 40**

1. Sumę ubezpieczenia dla przedmiotów ubezpieczenia, o których mowa w § 38 ust. 3 niniejszego Rozdziału oraz kosztów, o których mowa w § 38 ust. 4 niniejszego Rozdziału nie może być wyższa niż 10 000 zł.
2. Przedmioty ubezpieczenia, o których mowa w § 38 ust. 3 oraz koszty, o których mowa w § 38 ust. 4 niniejszego Rozdziału, powinny być ubezpieczone w wartości odtworzeniowej (nowej) i w systemie na pierwsze ryzyko.
3. Ubezpieczony będący płatnikiem podatku VAT ustala sumy ubezpieczenia według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.

Wyłączenia dodatkowe**§ 41**

1. Uwzględniając wyłączenia odpowiedzialności określone w § 104 OWU, TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:
  - 1) nieprzekraczające kwoty 100 zł;
  - 2) powstałe przy wymianie, montażu lub demontażu przedmiotu ubezpieczenia, a także w czasie prowadzonych prac konserwacyjnych, naprawczych, remontowych budynku lub lokalu, a także w czasie transportu;
  - 3) będące następstwem złego montażu lub niewłaściwej technologii wykonawstwa;
  - 4) polegające na zdrapaniu, porysowaniu, poplamieniu lub odpryśnięciu kawałków powierzchni przedmiotu ubezpieczenia;
  - 5) powstałe w przedmiocie ubezpieczenia przed ich ostatecznym zamontowaniem lub zainstalowaniem w miejscu przeznaczenia;
  - 6) powstałe wskutek rozbicia lub pęknięcia szyb w akwariach lub terrariach;
  - 7) będące następstwem niewłaściwego działania neonów.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania**§ 42**

1. Wysokość szkody w przedmiocie ubezpieczenia, o którym mowa w § 38 ust. 3 niniejszego Rozdziału, ustala się według kosztów wymiany lub naprawy, z uwzględnieniem tych samych wymiarów, konstrukcji i materiałów.
2. W granicy sumy ubezpieczenia odszkodowanie obejmuje wysokość szkody oraz udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych środków w celu zmniejszenia szkody w przedmiocie ubezpieczenia oraz zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą, jeżeli środki te były właściwe do okoliczności szkody, chociażby okazały się bezskuteczne, z tym, że:
  - 1) potrąca się wartość pozostałości mienia po szkodzie, które może być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub sprzedaży;
  - 2) dolicza się koszty, o których mowa w § 38 ust. 4 niniejszego Rozdziału, jeżeli zostały ubezpieczone.
3. Jeżeli Ubezpieczony jest płatnikiem podatku VAT, wysokość szkody ustala się według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.

ROZDZIAŁ 6**UBEZPIECZENIE MIENIA PRACOWNICZEGO****Przedmiot i miejsce ubezpieczenia****§ 43**

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest mienie pracownicze.
2. Przedmiot ubezpieczenia objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia, a także w każdym miejscu pracy zarobkowej wykonywanej na polecenie Ubezpieczonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakres ubezpieczenia**§ 44**

1. W podstawowym zakresie ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania następujących zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu

- powietrznego, upadku drzew lub innych przedmiotów, wybuchu, zalania, zapadania się ziemi (ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych).
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może rozszerzyć odpowiedzialność ubezpieczeniową na szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem kradzieży z włamaniem do pomieszczenia, rabunku w pomieszczeniu, dewastacji wewnątrz pomieszczenia.
  3. Jeżeli rozszerzono odpowiedzialność ubezpieczeniową na zdarzenia określone w ust. 2 niniejszego paragrafu, to TUZ Ubezpieczenia w granicy 10% sumy ubezpieczenia obejmuje również ochroną ubezpieczeniową dodatkowe koszty naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), w którym znajduje się ubezpieczone mienie, łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów, dachów, okien i drzwi.
  4. W granicy sumy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą.

Suma i system ubezpieczenia

§ 45

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający.
2. Podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia dla przedmiotu ubezpieczenia jest wartość odpowiadająca iloczynowi liczby pracowników oraz zadeklarowanej wartości rzeczywistej mienia przypadającej na jednego pracownika (sumy ubezpieczenia przypadającej na jednego pracownika), przy czym:
  - 1) suma ubezpieczenia przypadająca na jednego pracownika w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie może być wyższa niż 1 500 zł odrębnie dla zdarzeń określonych w § 44 ust. 1 i 2 niniejszego Rozdziału;
  - 2) w dniu powstania szkody oblicza się ponownie sumę ubezpieczenia przypadającą na jednego pracownika, która równa jest ilorazowi całkowitej sumy ubezpieczenia mienia pracowniczego (ustalanej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia jako iloczyn liczby pracowników i wartości rzeczywistej mienia przypadającej na jednego pracownika) i liczby pracowników w dniu powstania szkody.

Wyłączenia dodatkowe

§ 46

1. Uwzględniając ogólne wyłączenia odpowiedzialności określone w § 104 OWU, TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody:
  - 1) nieprzekraczające kwoty 50 zł (w odniesieniu do jednego pracownika), obliczonej w złotych na podstawie średniego kursu walut NBP obowiązującego w dniu powstania szkody;
  - 2) spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych związanych z charakterem prowadzonej działalności gospodarczej;
  - 3) powstałe w związku z przebudową, remontem, naprawą lub rozruchem urządzeń technologicznych lub instalacji użytkowych;
  - 4) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbiórki; chyba że rozszerzono zakres ochrony ubezpieczeniowej o drobne prace budowlano-remontowe w ramach Klauzuli dodatkowej nr 03 określonej w Części III niniejszych OWU - wówczas zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje wyłącznie szkody wynikłe z drobnych prac budowlano-remontowych w zakresie określonym tą Klauzulą;
  - 5) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiami lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
  - 6) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
  - 7) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej;
  - 8) jeżeli nie dochowano wymogów zabezpieczenia mienia na drodze wejścia sprawców włamania, o których mowa w § 108 OWU, jak również dotyczących zabezpieczeń pomieszczenia znajdujących się na drodze wyjścia sprawców z tego pomieszczenia;
  - 9) w przedmiocie ubezpieczenia, jeżeli szkoda powstała wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawcy do pomieszczenia;
  - 10) powstałe wskutek graffiti.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania**§ 47**

Wysokość szkody ustala się na podstawie wartości rzeczywistej (wartość nowa lub koszt naprawy, według cen z dnia ustalenia odszkodowania).

§ 48

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 47 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia, obliczonej zgodnie z § 45 ust. 2 pkt 2 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 47 niniejszego Rozdziału;
  - 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 44 ust.4 niniejszego Rozdziału, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne.
3. W odniesieniu do kosztów naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), wysokość szkody ustala się w wartości odtworzeniowej (nowej) do wysokości 10% łącznej sumy ubezpieczenia na wszystkich pracowników.
4. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 niniejszego paragrafu, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

ROZDZIAŁ 7
UBEZPIECZENIE MIENIA OSÓB TRZECICH**Przedmiot i miejsce ubezpieczenia****§ 49**

1. Na wniosek Ubezpieczającego przedmiotem ubezpieczenia może być mienie osób trzecich, określone w umowie ubezpieczenia ewidencjonowane przez Ubezpieczonego, znajdujące się w jego posiadaniu na podstawie udokumentowanego tytułu prawnego, o którym mowa w § 3 pkt 23 niniejszych OWU.
2. Przedmiot ubezpieczenia objęty jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia.
3. Z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu, umowa ubezpieczenia nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
  - 1) prototypów, wszelkich modeli, wzorów i eksponatów muzealnych lub zabytkowych, antyków, dzieł sztuki, zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych oraz przedmiotów mających wartość kolekcjonerską;
  - 2) wszelkich pojazdów w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, podlegających w myśl odpowiednich przepisów prawa obowiązkom związanym z dopuszczeniem ich do ruchu lądowego, wodnego lub powietrznego; niniejsze postanowienie nie dotyczy pojazdów samochodowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjętych od osób trzecich w celu wykonania ich konserwacji, naprawy, lub innych usług wykonywanych w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego;
  - 3) metali szlachetnych, platyny, złota, srebra oraz wyrobów z tych metali, kamieni szlachetnych i półszlachetnych oraz pereł;
  - 4) zwierząt;
  - 5) drzew, krzewów, roślin na pniu lub innych upraw, a także pozostałego mienia znajdującego się w szklarniach, namiotach, inspektach, kioskach bez fundamentów oraz straganach;
  - 6) akt, dokumentów, rękopisów, danych na nośnikach wszelkiego rodzaju;
  - 7) towarów przeterminowanych, a także wycofanych z obrotu, w tym również wycofanych w wyniku reklamacji lub nie dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bądź nielegalnie wprowadzonych na polski obszar celny oraz mienia, którego zakup udokumentowany jest dowodem uznany za fałszywy;
  - 8) mienia, którego zakup jest potwierdzony dowodami zakupu wystawionymi przez nieistniejące w chwili ich wystawienia podmioty.
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, ochroną ubezpieczeniową może być objęte mienie określone w ust. 3 pkt 1 – 3 niniejszego paragrafu.

Zakres ubezpieczenia**§ 50**

1. W podstawowym zakresie ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu powietrznego, upadku drzew lub budowli, wybuchu, zalania lub zapadania się ziemi (ubezpieczenie od ognia i innych

- zdarzeń losowych).
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może rozszerzyć odpowiedzialność ubezpieczeniową na szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem wybranych przez Ubezpieczającego zdarzeń, tj.:
    - 1) kradzieży z włamaniem do pomieszczenia, dewastacji wewnątrz pomieszczenia;
    - 2) katastrofy budowlanej;
    - 3) przepięcia;
    - 4) aktu terroru, o ile w jego następstwie przyczyną szkody był pożar, wybuch lub upadek statku powietrznego.
  3. Jeżeli rozszerzono odpowiedzialność ubezpieczeniową na zdarzenia określone w ust. 2 pkt 1 niniejszego paragrafu, to TUZ Ubezpieczenia w granicy:
    - 1) 5% sumy ubezpieczenia dla tych zdarzeń (jednak nie więcej niż 1000 zł), obejmuje również ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej bez wejścia sprawców do pomieszczenia;
    - 2) 10% sumy ubezpieczenia dla tych zdarzeń, obejmuje również ochroną ubezpieczeniową dodatkowe koszty naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), w którym znajduje się ubezpieczone mienie, łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów, dachów, okien i drzwi.

§ 51

1. W granicy sumy ubezpieczenia, TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą.

Suma i system ubezpieczenia

§ 52

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający.
2. Podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia:
  - 1) dla mienia przyjętego do sprzedaży komisowej jest cena przyjęcia do sprzedaży komisowej (bez prowizji komisowej), jednak nie większa niż wartość rzeczywista (wartość nowa po potrąceniu stopnia zużycia);
  - 2) dla mienia przyjętego od osób trzecich w celu wykonania usługi jest wartość rzeczywista (wartość nowa tego mienia lub koszt naprawy, po potrąceniu zużycia) bez kosztu usługi.
3. Sumę ubezpieczenia ustala się w systemie ubezpieczenia pierwszego ryzyka, przy czym odrębnie ustala się sumę dla zakresu ubezpieczenia, o którym mowa w § 50 ust. 1 niniejszego Rozdziału oraz odrębnie dla każdego zdarzenia określonego w § 50 ust. 2 niniejszego Rozdziału, jednak sumy ubezpieczenia dla tych zdarzeń nie mogą przekraczać wysokości określonych w ust. 3 niniejszego paragrafu.

Wyłączenia dodatkowe

§ 53

1. Uwzględniając ogólne wyłączenia odpowiedzialności, określone w § 104 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:
  - 1) w mieniu składowanym „na wolnym powietrzu”;
  - 2) wskutek działania prądu elektrycznego, chyba że działanie tego prądu spowodowało równocześnie pożar lub szkoda jest wynikiem uderzenia pioruna bądź przepięcia, a zdarzenie to zostało objęte zakresem ubezpieczenia;
  - 3) spowodowane przepięciem, jeżeli nie zamontowano zewnętrznego systemu ochrony przeciw piorunowej, a wymóg taki wynikał z przepisów powszechnie obowiązującego prawa (jeżeli przyczyną powstania tych zdarzeń jest uderzenie pioruna);
  - 4) powstałe w urządzeniach na skutek przepięcia lub indukcji, jeżeli sprzęt ten nie został wyposażony w urządzenia zabezpieczające, o ile takie urządzenia zabezpieczające są zalecane przez producenta sprzętu;
  - 5) spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych związanych z charakterem prowadzonej działalności gospodarczej;
  - 6) powstałe w związku z przebudową, remontem, naprawą lub rozruchem urządzeń technologicznych lub instalacji użytkowych, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej;
  - 7) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbiórki, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej; lub rozszerzono zakres ochrony ubezpieczeniowej o drobne prace budowlano-remontowe w ramach Klauzuli dodatkowej nr 03 określonej w Części III niniejszych OWU - wówczas zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje wyłącznie szkody wynikłe z drobnych prac budowlano-remontowych w zakresie określonym tą Klauzulą;

- 8) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiami lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
- 9) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
- 10) powstałe w wyniku zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych, jeśli przyczyną powstania szkody był zły stan techniczny dachu lub innych elementów budynku;
- 11) przedostania się deszczu, gradu, śniegu przez niewłaściwie zamknięte oraz niedomknięte okna, drzwi zewnętrzne i inne otwory, chyba że otwory te powstały w wyniku działania zdarzeń określonych w § 50 ust. 1 niniejszego Rozdziału;
- 12) spowodowane powodzią lub zalaniem, w przypadku przechowywania mienia niżej niż 10 cm nad podłogą znajdującą się poniżej poziomu gruntu, chyba że zalanie mienia nastąpiło bezpośrednio z góry;
- 13) polegające na systematycznym zawilgacaniu przedmiotu ubezpieczenia z powodu nieszczelności urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, technologicznych lub centralnego ogrzewania, a także ciągłego i samoistnego przenikania wód gruntowych, zagrzybienia lub przemarzania ścian;
- 14) powstałe wskutek systematycznego oddziaływania dymu, sadzy lub temperatury;
- 15) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej;
- 16) jeżeli nie spełniono wymogów zabezpieczenia mienia na drodze wejścia sprawców włamania, o których mowa w § 108 OWU, jak również dotyczących zabezpieczeń pomieszczenia znajdujących się na drodze wyjścia sprawców z tego pomieszczenia,
- 17) polegające na zaborze mienia z gablot reklamowych lub innych schowków znajdujących się na zewnątrz pomieszczenia;
- 18) powstałe wskutek graffiti;
- 19) powstałe w wyniku katastrofy budowlanej budynków starszych niż 50 lat w przypadku konstrukcji drewnianej i stalowej lub starszych niż 90 lat w przypadku pozostałych konstrukcji;
- 20) powstałe po upływie 30 dni od chwili zamknięcia pomieszczenia, w którym znajduje się ubezpieczone mienie, i zaprzestania używania tego pomieszczenia przez ten okres w celach wskazanych w umowie ubezpieczenia, chyba że TUZ Ubezpieczenia zostało o tym fakcie powiadomione na piśmie i pisemnie potwierdziło ochronę ubezpieczeniową.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 54

1. Wysokość szkody ustala się na podstawie cen z dnia ustalenia odszkodowania, przy czym:
  - 1) wysokość szkody w mieniu przyjętym do sprzedaży komisowej ustala się według cen przyjęcia do sprzedaży komisowej (z potrąceniem prowizji komisowej), jednak nie wyższych niż wartość rzeczywista (wartość nowa tego mienia lub koszt naprawy, po potrąceniu zużycia);
  - 2) wysokość szkody w mieniu przyjętym do wykonania usługi ustala się według wartości rzeczywistej (wartość nowa tego mienia lub koszt naprawy, po potrąceniu stopnia zużycia) bez uwzględnienia kosztów wykonanej usługi na tym mieniu.
2. Wysokość szkody w mieniu stanowiącym sprzęt elektroniczny, ustala się na podstawie średnich cen rynkowych sprzętu o podobnych parametrach i właściwościach.
3. W odniesieniu do kosztów naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), wysokość szkody ustala się w wartości odtworzeniowej (nowej) do wysokości 10% sumy ubezpieczenia ustalonej dla zdarzeń, o których mowa w § 50 ust. 2 pkt 1 niniejszego Rozdziału.
4. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości mienia, które może być przeznaczone do dalszego użytku.

§ 55

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 54 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia, a także z zastrzeżeniem postanowień § 56 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 54 niniejszego Rozdziału;
  - 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 51 niniejszego Rozdziału, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne.
3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 niniejszego paragrafu, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

§ 56

Jeżeli nie zniesiono franszyzy redukcyjnej, ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 54 - § 55 niniejszego Rozdziału) pomniejsza się o kwotę 200 zł.

ROZDZIAŁ 8**UBEZPIECZENIE STAŁYCH I DODATKOWYCH KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI****Przedmiot i zakres ubezpieczenia****§ 57****UBEZPIECZENIE STAŁYCH KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI**

1. Przedmiotem ubezpieczenia są stałe udokumentowane koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, które zostaną poniesione przez Ubezpieczonego w związku z zakłóceniem lub przerwą w prowadzeniu tej działalności, na skutek szkody w mieniu, za którą TUZ Ubezpieczenia przyjęło odpowiedzialność ubezpieczeniową i spowodowaną przez:
  - 1) wiatr, lawinę, osuwanie się ziemi, powódź, pożar, śnieg, trzęsienie ziemi, uderzenia pioruna, upadek pojazdu powietrznego, wybuch lub zapadanie się ziemi;
  - 2) akt terroru lub katastrofę budowlaną, o ile zakres ubezpieczenia mienia obejmuje szkody powstałe w wyniku tych zdarzeń, a czyn ten nie był wymierzony przeciwko Ubezpieczającemu.
2. Za stałe koszty, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, uważa się:
  - 1) wynagrodzenia pracowników z tytułu umów o pracę,
  - 2) opłaty za korzystanie z dotychczas użytkowanych (tj. bezpośrednio przed wystąpieniem przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej) pomieszczeń, budynków, działek, maszyn i urządzeń służących do prowadzenia działalności gospodarczej,
  - 3) stałe opłaty wynikające z zawartych umów o dostawę w miejscu powstania szkody: energii elektrycznej, ciepła, gazu, wody, usług telekomunikacyjnych takich jak koszty abonamentów telekomunikacyjnych.
3. TUZ Ubezpieczenia ponosi wyłącznie odpowiedzialność za stałe i udokumentowane koszty, o których mowa w ust. 2, poniesione przez Ubezpieczonego w celu kontynuowania działalności gospodarczej, które są bezpośrednio związane ze szkodą w mieniu, za którą TUZ Ubezpieczenia wypłaciło odszkodowanie, z zastrzeżeniem ust. 6 niniejszego paragrafu.
4. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za dodatkowe i udokumentowane koszty, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, poniesione w okresie odszkodowawczym trwającym do 6 miesięcy od dnia powstania zdarzenia powodującego szkodę w mieniu, objętą ochroną ubezpieczeniową i powodującą zakłócenia lub przerwę w prowadzeniu działalności gospodarczej.
5. TUZ Ubezpieczenia zobowiązuje się zwrócić stałe koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej wymienione w ust. 2, które Ubezpieczony poniósł w związku z przerwą w prowadzeniu działalności gospodarczej będącą następstwem:
  - 1) wystąpienia szkody w ubezpieczonym mieniu, za którą TUZ Ubezpieczenia przyjął odpowiedzialność na podstawie § 5 ust. 1,2, § 14 ust. 1,2, § 22 ust. 1,2, § 50 ust. 1,2 OWU,
  - 2) nieszczęśliwego wypadku osoby posiadającej uprawnienia lub kwalifikacje do wykonywania określonych czynności zawodowych, której nieobecność powoduje przerwę w prowadzeniu działalności gospodarczej potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim.
6. W przypadku przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej spowodowanej wystąpieniem szkody, o której mowa w:
  - 1) ust. 5 pkt 1, TUZ Ubezpieczenia zwraca stałe koszty, o których mowa w ust. 2 przypadające za okres przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej, liczony nie wcześniej niż od dnia wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego do dnia wznowienia działalności gospodarczej, jednakże nie krótszy niż 6 kolejnych dni i nie dłuższy niż 2 miesiące, z zastrzeżeniem pkt 6,
  - 2) ust. 5 pkt 2, TUZ Ubezpieczenia zwraca stałe koszty, o których mowa w ust. 2 przypadające za okres przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej, liczony od pierwszego dnia niezdolności do pracy potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim do dnia wznowienia działalności gospodarczej, jednakże nie krótszy niż 31 dni i nie dłuższy niż 3 miesiące.
7. Za dzień wznowienia działalności gospodarczej przyjmuje się dzień:
  - 1) w którym podjęto działalność w zakresie, w jakim prowadzona była przed wystąpieniem przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej,
  - 2) następnym po ostatnim dniu niezdolności do pracy.

UBEZPIECZENIE DODATKOWYCH KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI

8. Przedmiotem ubezpieczenia są dodatkowe i udokumentowane koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, które zostaną poniesione przez Ubezpieczonego w związku z zakłóceniem lub przerwą w prowadzeniu tej działalności, na skutek szkody w mieniu, za którą TUZ Ubezpieczenia przyjęło odpowiedzialność ubezpieczeniową i spowodowaną przez:
  - 1) wiatr, lawinę, osuwanie się ziemi, powódź, pożar, śnieg, trzęsienie ziemi, uderzenia pioruna, upadek pojazdu powietrznego, wybuch lub zapadanie się ziemi;
  - 2) akt terroru lub katastrofę budowlaną, o ile zakres ubezpieczenia mienia obejmuje szkody powstałe w wyniku tych zdarzeń, a czyn ten nie był wymierzony przeciwko Ubezpieczającemu.
9. Za dodatkowe koszty, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, uważa się koszty:

- 1) wynikające z konieczności czasowego użytkowania innych budynków, budowli lub lokali stanowiących własność innych podmiotów;
  - 2) wynajęcia środków transportu w celu przetransportowania mienia do nowej lokalizacji;
  - 3) wynajęcia i pracy specjalistycznego sprzętu do załadunku mienia w miejscu ubezpieczenia, przeładunku i wyładunku tego mienia w nowej lokalizacji;
  - 4) pracy w godzinach nadliczbowych pracowników zatrudnionych u Ubezpieczonego, w związku z pracami, o których mowa w pkt 2 i 3 niniejszego ustępu;
  - 5) poinformowania klientów i podmiotów współpracujących o zmianach w prowadzonej działalności gospodarczej.
10. TUZ Ubezpieczenia ponosi wyłącznie odpowiedzialność za dodatkowe i udokumentowane koszty, o których mowa w ust. 2, poniesione przez Ubezpieczonego w celu złagodzenia lub zatrzymania spadku przychodów oraz kontynuowania działalności gospodarczej, które są bezpośrednio związane ze szkodą w mieniu, za którą TUZ Ubezpieczenia wypłaciło odszkodowanie, z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu.
11. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za dodatkowe i udokumentowane koszty, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, poniesione w okresie odszkodowawczym trwającym do 6 miesięcy od dnia powstania zdarzenia powodującego szkodę w mieniu, objętą ochroną ubezpieczeniową i powodującą zakłócenia lub przerwę w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Suma i system ubezpieczenia

§ 58

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający w porozumieniu z TUZ Ubezpieczenia w ramach systemu pierwszego ryzyka.
2. Ubezpieczony będący płatnikiem podatku VAT ustala sumy ubezpieczenia według wartości netto (bez podatku VAT). Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.

Wyłączenia dodatkowe

§ 59

1. Uwzględniając ogólne wyłączenia określone w § 104 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody, jeżeli są one związane:
  - 1) z brakiem środków finansowych na odtworzenie mienia dotkniętego szkodą w mieniu;
  - 2) z decyzją właściwych organów państwowych lub samorządowych, które uniemożliwiają lub opóźniają dalsze prowadzenie działalności gospodarczej;
  - 3) z innowacjami lub ulepszeniami wprowadzonymi w trakcie odtworzenia zniszczonego lub uszkodzonego mienia;
  - 4) z nieuzasadnionym opóźnieniem przez Ubezpieczającego wznowienia działalności gospodarczej.
2. TUZ Ubezpieczenia nie pokrywa także dodatkowych kosztów:
  - 1) związanych z zakupem mienia, w tym z transportem i innymi pracami z tym związanymi, poniesionymi przez Ubezpieczającego w związku z powstałą szkodą;
  - 2) przeznaczonych na zakup materiałów pomocniczych i zakup surowców; zapłatę kar pieniężnych, grzywien lub odszkodowań;
  - 3) niezwiązanych bezpośrednio z prowadzoną przez Ubezpieczonego działalnością gospodarczą (np. z tytułu operacji giełdowych, dokonanych inwestycji lub handlu nieruchomościami);
  - 4) związanych z decyzją Ubezpieczonego o zmianie rodzaju prowadzonej działalności lub miejsca jej prowadzenia;
  - 5) związanych z wystąpieniem szkody w ubezpieczonym mieniu przed rozpoczęciem ochrony ubezpieczeniowej z tytułu niniejszych postanowień;
  - 6) związanych z decyzją właściwych organów administracji publicznej, która opóźnia lub uniemożliwia odbudowę lub odtworzenie zniszczonego mienia lub dalsze prowadzenie działalności gospodarczej przez Ubezpieczonego;
  - 7) związanych z brakiem wystarczających środków finansowych Ubezpieczonego niezbędnych do odbudowy lub odtworzenia zniszczonego mienia w jak najszybszym trybie, także w przypadku, gdy brak ten wynika z wysokości uzyskanej kwoty odszkodowania lub niedoubezpieczenia mienia w ramach ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych;
  - 8) związanych z innowacjami i ulepszeniami wprowadzonymi w trakcie odbudowy, odtworzenia lub naprawy zniszczonego mienia;
  - 9) związanych z nieuzasadnioną zwłoką w odbudowie lub odtworzeniu mienia;
  - 10) związanych ze szkodami w środkach obrotowych, tj. surowcach, materiałach, w przerobie, półfabrykatach, wyrobach gotowych, materiałach pomocniczych, opakowaniach, mieniu osób trzecich oraz w wartościach pieniężnych;
  - 11) związanych ze szkodami zaistniałymi w okresie ubezpieczenia na skutek:
    - a) pozostawania w stanie po spożyciu alkoholu, stanie nietrzeźwości w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub pod wpływem wszelkiego rodzaju środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, o ile ten stan miał wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego,

- b) samookaleczenia lub próby samobójczej albo samobójstwa,
  - c) uprawiania sportów motorowych lub motorowodnych, lotniczych (szybownictwa, baloniarstwa, spadochroniarstwa, lotniarstwa, paralotniarstwa, motolotniarstwa, pilotowania samolotów silnikowych), alpinizmu, wspinaczki skalnej, trekkingu, raftingu i jego odmian, nurkowania przy użyciu specjalistycznego sprzętu, żeglarsstwa morskiego, kitesurfingu, jazdy na nartach lub snowboardzie poza oznakowanymi trasami zjazdowymi, skoków bungee oraz uczestniczenia w wyprawach do miejsc charakteryzujących się ekstremalnymi warunkami klimatycznymi lub przyrodniczymi,
  - d) poddania się zabiegom o charakterze medycznym, jeżeli przeprowadzenie ich nie było związane z leczeniem następstwa nieszczęśliwego wypadku i nie zostało zlecone przez lekarza,
  - e) prowadzenia pojazdów bez uprawnień wymaganych prawem, chyba że nie miało to wpływu na zajście nieszczęśliwego wypadku,
  - f) popełnienia przestępstwa lub usiłowania jego popełnienia,
  - g) choroby zdiagnozowanej przed dniem rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej, o której Ubezpieczony posiadał wiedzę na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia i która przyczyniła się do zaistnienia nieszczęśliwego wypadku.
3. TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za stałe koszty ponoszone przez Ubezpieczonego w czasie przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem powstałym przed dniem rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej.
4. TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za stałe koszty ponoszone przez Ubezpieczonego prowadzącego kancelarię prawną, tj.:
- 1) indywidualnie prowadzoną kancelarię notarialną lub kancelarię notarialną prowadzoną w formie spółki, na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie,
  - 2) indywidualnie prowadzoną kancelarię radcy prawnego lub kancelarię radcy prawnego prowadzoną w formie spółki, na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych,
  - 3) indywidualnie prowadzoną kancelarię adwokacką lub kancelarię adwokacką prowadzoną w formie spółki, na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze.
5. Wysokość zwracanych kosztów stałych ustala się na podstawie udokumentowanych kosztów powstałych w okresie trwania przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej.
6. W przypadku przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej Ubezpieczony zobowiązany jest:
- 1) nie później niż w ciągu 2 dni roboczych od chwili wystąpienia przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej powiadomić o niej TUZ Ubezpieczenia,
  - 2) powiadomić TUZ Ubezpieczenia o zakończeniu przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej, nie później niż w ciągu 2 dni roboczych od ostatniego dnia faktycznego zakończenia przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej,
  - 3) udostępnić TUZ Ubezpieczenia dokumenty potwierdzające powstałe koszty stałe oraz inne dokumenty dotyczące okoliczności powstania przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej, a także udzielić niezbędnych wyjaśnień w tym zakresie,
  - 4) prowadzić dokumentację finansową zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz przechowywać i chronić ją w taki sposób, aby nie mogła ona ulec zniszczeniu albo utracie,
  - 5) umożliwić w razie konieczności przedstawicielowi TUZ Ubezpieczenia dokonania lustracji miejsca ubezpieczenia w celu ustalenia stanu faktycznego.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 60

- 1. W granicy sumy ubezpieczenia, wysokość szkody ustala się według udokumentowanych stałych lub dodatkowych kosztów poniesionych przez Ubezpieczonego, o których Ubezpieczający poinformował TUZ Ubezpieczenia przed ich poniesieniem.
- 2. Odszkodowanie ustala się w wysokości szkody, z tym że potrąca się:
  - 1) podatek VAT, o ile Ubezpieczony jest płatnikiem tego podatku;
  - 2) franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie 5% nie mniej niż 500 zł, chyba że umówiono się inaczej.
- 3. Pomniejszenia o podatek VAT nie stosuje się, jeżeli Ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty należnego podatku o podatek naliczony.

ROZDZIAŁ 9

UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

Przedmiot, zakres i miejsce ubezpieczenia

§ 61

- 1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone osobom trzecim:
  - 1) Wariant I - w zakresie podstawowym – w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej określonej w umowie

- ubezpieczenia lub z posiadaniem mienia;
- 2) Wariant II - w zakresie ograniczonym - w związku z posiadaniem mienia (z wyłączeniem szkód wyrządzonych w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej).
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym (odpowiedzialność deliktowa) jak i niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania (odpowiedzialność kontraktowa), z zastrzeżeniem ograniczeń przewidzianych w niniejszych OWU, w tym w niniejszym Rozdziale oraz w umowie ubezpieczenia.
3. Ochroną ubezpieczeniową objęte są również szkody wyrządzone osobom trzecim przez pracownika Ubezpieczonego przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych na rzecz Ubezpieczonego.
4. Zakresem odpowiedzialności objęte są szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone nieumyślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa, z zastrzeżeniem wyłączeń odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia określonych w niniejszym Rozdziale oraz w § 104 niniejszych OWU.
5. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem ust. 6 i ust. 7 niniejszego paragrafu oraz ust. 4 Klauzuli nr 6 (OC za produkt), o której mowa w niniejszym Rozdziale.
6. Ochrona ubezpieczeniowa w zakresie podstawowym obejmuje także odpowiedzialność Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe powstałe na terytorium Europy wyrządzone przez pracowników Ubezpieczonego w związku z odbywaniem przez nich delegacji służbowych z wyłączeniem odpowiedzialności za prace i usługi wykonywane w zakresie prowadzonej przez Ubezpieczonego działalności.
7. Ubezpieczenie w zakresie ograniczonym obejmuje szkody osobowe lub rzeczowe powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia jako miejsce ubezpieczenia.
8. W przypadku, gdy przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna wspólnoty mieszkaniowej, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody wyrządzone członkowi tej wspólnoty, w przypadku gdy odpowiedzialność za szkodę ponosi wspólnota mieszkaniowa.
9. TUZ Ubezpieczenia na wniosek Ubezpieczającego może objąć ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną osoby fizycznej wyłącznie w zakresie ograniczonym - w związku z posiadaniem mienia (budynku), wyłącznie w przypadku, gdy posiadane mienie (budynek) jest wynajmowane lub dzierżawione osobom trzecim w całości lub w części w celach niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, chyba że umówiono się inaczej.
10. Umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawarta na podstawie niniejszych OWU obejmuje wypadki ubezpieczeniowe, które miały miejsce w okresie ubezpieczenia, o ile roszczenia z ich tytułu zostały zgłoszone przed upływem terminu przedawnienia.
11. Wszystkie szkody, które powstały wskutek tej samej przyczyny, niezależnie od liczby osób poszkodowanych, uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy, a za chwilę jego wystąpienia przyjmuje się chwilę wystąpienia pierwszej szkody. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie szkody z takiej serii pod warunkiem, że pierwsza szkoda z tej serii powstała w okresie ubezpieczenia.
12. Utracone korzyści wynikające ze szkody osobowej lub rzeczowej wyrządzonej osobie trzeciej są objęte ochroną ubezpieczeniową, jeżeli szkoda, której są konsekwencją, jest objęta ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszego Rozdziału.

§ 62

1. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może dodatkowo rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu, za szkody:
- 1) w nieruchomościach, z których Ubezpieczony korzysta na podstawie umowy najmu lub innej umowy cywilnoprawnej (Klauzula nr 1 – OC najemcy nieruchomości);
  - 2) w mieniu ruchomym, z których Ubezpieczony korzysta na podstawie umowy najmu lub innej umowy cywilnoprawnej (Klauzula nr 2 – OC najemcy mienia ruchomego);
  - 3) będące następstwem wypadków przy pracy (Klauzula nr 3 – OC pracodawcy);
  - 4) w rzeczach znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczonego (Klauzula nr 4 - OC za szkody w rzeczach znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczonego);
  - 5) powstałe po przekazaniu przedmiotu wykonanej pracy lub usługi w użytkowanie odbiorcy (Klauzula nr 5 – OC za szkody powstałe po wykonaniu pracy lub usługi);
  - 6) wyrządzone przez produkt (Klauzula nr 6 – OC za produkt);
  - 7) wyrządzone przez podwykonawców Ubezpieczonego (Klauzula nr 7 – OC podwykonawcy);
  - 8) w mieniu przyjętym w celu wykonania naprawy, obróbki, czyszczenia lub innych usług (Klauzula nr 8 – OC za szkody w mieniu przyjętym w celu wykonania usługi);
  - 9) wyrządzone w podziemnych instalacjach lub urządzeniach (Klauzula nr 9 - OC za szkody wyrządzone w podziemnych instalacjach);
  - 10) powstałe wskutek przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji niebezpiecznych (Klauzula nr 10 – OC za szkody wynikłe z emisji substancji niebezpiecznych);
  - 11) wyrządzone przez pojazdy w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym niepodlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej (Klauzula nr 11 - OC za szkody wyrządzone przez pojazdy niepodlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu OC);
  - 12) wyrządzone w środkach transportu podczas prac ładunkowych (Klauzula nr 12 - OC za szkody wyrządzone w środkach

- transportu podczas prac ładunkowych);
- 13) w rzeczach gości hotelowych wniesionych do pokoju hotelowego lub pozostawionych w szatni z prowadzeniem działalności hotelarskiej (Klauzula nr 13 - OC za szkody w rzeczach gości hotelowych);
  - 14) wyrządzone uczestnikom imprezy niemającej charakteru imprezy masowej (Klauzula nr 14 - OC organizatora imprezy niemającej charakteru imprezy masowej);
  - 15) wynikiem wskutek nienależytego wykonania leku recepturowego lub wskutek błędnego wydania produktu leczniczego (Klauzula nr 15 - OC Apteki);
  - 16) z wykonywaniem usług fryzjerskich, zabiegów kosmetycznych lub odnowy biologicznej w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego zakładu fryzjerskiego, kosmetycznego lub odnowy biologicznej (Klauzula nr 16 - OC zakładu fryzjerskiego lub kosmetycznego);
  - 17) wyrządzone w związku z wykonywaniem zawodu lekarza weterynarii - (Klauzula nr 17 – OC lekarza weterynarii);
  - 18) wyrządzone w pojazdach samochodowych, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym w związku z ich konserwacją lub naprawą - (Klauzula nr 18 – OC warsztatu samochodowego);
  - 19) wyrządzone w pojazdach samochodowych, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjętych na przechowanie na parking strzeżony prowadzony przez Ubezpieczonego w ramach jego działalności hotelarskiej (Klauzula nr 19 - OC parkingu strzeżonego prowadzonego w ramach działalności hotelarskiej).
  - 20) wyrządzone przez członków zarządu wspólnoty mieszkaniowej (Klauzula nr 20 - OC członków zarządu wspólnoty mieszkaniowej).
2. W ramach zakresu ograniczonego możliwe jest rozszerzenie zakresu ubezpieczenia wyłącznie o klauzule wymienione w ust. 1 pkt 1 i 10 niniejszego paragrafu.
  3. Nie jest możliwe rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o klauzule wymienione w ust. 1 niniejszego paragrafu, w przypadku, gdy Ubezpieczonym jest osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej.
  4. Klauzule, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu stanowią integralną część niniejszego Rozdziału.
  5. Jeżeli zakres ubezpieczenia nie został rozszerzony poprzez włączenie do umowy ubezpieczenia klauzul, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za szkody, o których mowa w tych klauzulach.
  6. Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia poprzez włączenie do umowy ubezpieczenia klauzul wymienionych w ust. 1 niniejszego paragrafu, powoduje objęcie ochroną ubezpieczeniową szkód wymienionych w ust. 1 niniejszego paragrafu, wyłącznie w zakresie określonym w tych klauzulach.

§ 63

W granicach sumy gwarancyjnej i z zastrzeżeniem § 66 ust. 2 niniejszego Rozdziału, TUZ Ubezpieczenia pokrywa:

- 1) uzasadnione i niezbędne koszty działań, mających na celu zmniejszenie powstałej szkody lub zapobieżenie jej zwiększeniu, chociażby okazały się bezskuteczne;
- 2) koszty wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych w uzgodnieniu z TUZ Ubezpieczenia, w celu ustalenia okoliczności powstania, przebiegu lub rozmiaru szkody;
- 3) niezbędne koszty ochrony prawnej w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi poszkodowanego lub uprawnionego w sporze cywilnym prowadzonym za zgodą lub na polecenie TUZ Ubezpieczenia. Ubezpieczeniem objęte są następujące koszty ochrony prawnej:
  - a) koszty sądowe w sprawach cywilnych – w wysokości określonej zgodnie z ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;
  - b) koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu cywilnym - koszty wynagrodzenia adwokatów lub radców prawnych pokrywane są w wysokości według stawek minimalnych określonych w przepisach regulujących wysokość opłat za czynności adwokata lub radcy prawnego przed organami wymiaru sprawiedliwości.

Suma gwarancyjna i sublimity odpowiedzialności

§ 64

1. Suma gwarancyjna dla zakresu ubezpieczenia, o którym mowa w § 61 ust. 1 niniejszego Rozdziału, ustalana jest przez Ubezpieczającego.
2. Sumę gwarancyjną ustala się na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe powstałe w okresie ubezpieczenia.
3. Na wniosek Ubezpieczającego, strony ustalają w ramach sumy gwarancyjnej odrębne sublimity odpowiedzialności (zwany dalej sublimit) dla każdego z rozszerzeń ubezpieczenia, o których mowa w § 62 ust. 1 niniejszego Rozdziału, z tym, że:
  - 1) każdy z tych sublimitów nie może być wyższy niż suma gwarancyjna ustalona zgodnie z ust. 1 niniejszego paragrafu; z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego paragrafu;
  - 2) każdy z sublimitów stanowi górną granicę odpowiedzialności z tytułu jednego i wszystkich wypadków ubezpieczeniowych w okresie ubezpieczenia dla odpowiedniego rozszerzenia ubezpieczenia;
  - 3) wypłata odszkodowania/świadczenia na podstawie odpowiedniego rozszerzenia ubezpieczenia powoduje zmniejszenie również sumy gwarancyjnej, ustalonej zgodnie z ust. 1 niniejszego paragrafu, aż do jej wyczerpania.

Wyłączenia dodatkowe**§ 65**

1. Uwzględniając ogólne wyłączenia odpowiedzialności określone w § 104 OWU, TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:
  - 1) za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność w zakresie wynikającym z Klauzul, o których mowa w § 62 niniejszego Rozdziału, chyba że na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki rozszerzono zakres ubezpieczenia;
  - 2) wyrządzone spółkom, w których Ubezpieczający jest udziałowcem, współnikiem lub akcjonariuszem;
  - 3) powstałe w związku z organizowaniem imprez masowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych;
  - 4) powodujące roszczenia pomiędzy osobami objętymi ubezpieczeniem na podstawie tej samej umowy ubezpieczenia;
  - 5) wyrządzone przez Ubezpieczonego osobom bliskim (małżonek, konkubina, konkubent, dzieci, rodzice, rodzeństwo, dziadkowie, wnuki, teściowie, zięciowie, synowe, ojczym, macocha, pasierbowie, przysposabiający, przysposobieni, opiekunowie posiadający tytuł prawny, osoby pozostające pod opieką), współnikom, osobom bliskim współników lub osobom, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność;
  - 6) wyrządzone przez Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność, w stanie po spożyciu alkoholu, stanie nietrzeźwości w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub pod wpływem wszelkiego rodzaju środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, o ile stan ten miał wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego;
  - 7) związane z naruszeniem dóbr osobistych osobom trzecim przez Ubezpieczonego lub przez osoby, za które on ponosi odpowiedzialność (tj. innych dóbr osobistych niż objęte zakresem szkody osobowej);
  - 8) spowodowane naruszeniem praw własności intelektualnej, praw autorskich, patentów, znaków towarowych lub nazw, a także zasad uczciwej konkurencji;
  - 9) będące czystymi stratami finansowymi, tj. stratami poniesionymi przez osoby trzecie nie wynikającymi ze szkody osobowej ani rzeczowej;
  - 10) z tytułu gwarancji lub rękojmi bądź polegające na lub wynikające z niezgodności towaru z umową kupna sprzedaży;
  - 11) związane z prowadzeniem działalności lub z wykonywaniem czynności, do których nie posiadano wymaganych przepisami prawa uprawnień, zezwoleń lub kwalifikacji;
  - 12) wynikające z przeniesienia choroby zakaźnej, wirusa HIV lub BSE;
  - 13) powstałe wskutek uszkodzenia kodu genetycznego albo wskutek użycia hormonalnych środków antykoncepcyjnych;
  - 14) powstałe w wyniku zatruc pokarmowych, chyba że rozszerzono zakres ubezpieczenia o Klauzulę nr 6 - OC za produkt w związku z prowadzeniem przez Ubezpieczonego działalności gastronomicznej będącej przedmiotem ubezpieczenia;
  - 15) powstałe w związku z niedostarczeniem energii lub dostarczeniem energii o niewłaściwych parametrach;
  - 16) powstałe w związku ze zniszczeniem, uszkodzeniem lub utratą dokumentów;
  - 17) powstałe w związku ze zniszczeniem, uszkodzeniem lub utratą wartości pieniężnych, a także wszelkich kart elektronicznych, w tym kart wydawanych przez instytucje finansowe;
  - 18) powstałe w związku ze zniszczeniem, uszkodzeniem lub utratą zbiorów, kolekcji lub dzieł sztuki;
  - 19) powstałe w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjętych w celu wykonania ich konserwacji, naprawy lub innych usług, chyba że rozszerzono zakres ubezpieczenia o Klauzulę nr 18 – OC warsztatu samochodowego – wówczas w ramach tej Klauzuli ochroną ubezpieczeniową objęte są wyłącznie pojazdy samochodowe w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjęte w celu wykonania ich konserwacji, naprawy lub innych usług w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego;
  - 20) powstałe w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, będących przedmiotem sprzedaży komisowej;
  - 21) wyrządzone przez powolne działanie temperatury, gazów, pary, wód odpływowych, wilgoci, pyłu, sadzy, dymu, wyciekania, wstrząsów, hałasu, a także przez tworzenie się grzyba, zapadnięcie się terenu lub obsunięcie się ziemi;
  - 22) spowodowane zalaniem wskutek nieszczelności pokrycia dachowego, okien lub innych otworów zewnętrznych, jeżeli do powstania szkody przyczynił się zły stan techniczny dachu, brak remontów lub zabiegów konserwacyjnych bądź niezabezpieczenie lub nieprawidłowe zabezpieczenie otworów dachowych albo innych otworów budynku;
  - 23) wyrządzone przez azbest, formaldehyd, wyroby tytoniowe, produkty krwiopochodne, a także materiały promieniotwórcze;
  - 24) związane ze składowaniem, wytwarzaniem, przetwarzaniem, obróbką, wykorzystaniem, handlem lub transportem materiałów wybuchowych, pirotechnicznych lub amunicji;
  - 25) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
  - 26) związane ze zniszczeniem lub uszkodzeniem drzew, krzewów i innych roślin;
  - 27) wynikające z przekroczenia terminów realizacji umów oraz wynikające z obowiązku zwrotu kontrahentom wszelkich zobowiązań;
  - 28) wyrządzone przez zwierzynę łowną lub leśną oraz przy wypasie zwierząt;
  - 29) regulowane przepisami Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym w środowisku naturalnym;

- 30) za które Ubezpieczający lub osoba, za którą ponosi on odpowiedzialność, jest odpowiedzialna wskutek umownego przejęcia odpowiedzialności cywilnej osoby trzeciej albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z ustawy;
  - 31) powstałe w związku z produkcją statków powietrznych lub kosmicznych, w tym produkcją części lub wyposażenia do nich oraz ich konserwacją, albo obsługą portów lotniczych;
  - 32) roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych w przedmiocie pracy lub wykonanej usługi, przez Ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność;
  - 33) wynikające z wprowadzającej w błąd reklamy lub ogłoszenia;
  - 34) związane z posiadaniem, administrowaniem i zarządzaniem drogami publicznymi;
  - 35) powstałe w związku prowadzeniem działalności w zakresie ochrony osób i mienia;
  - 36) powstałe w związku z świadczeniem usług sprzątania, w tym odśnieżania;
  - 37) w zakresie odpowiedzialności cywilnej będącej przedmiotem ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;
  - 38) wyrządzone w związku z wykonywaniem czynności życia prywatnego;
  - 39) związane z wykonywaniem zawodu (OC zawodowa), w szczególności dotyczy to wykonywania regulowanego ustawowo zawodu: lekarza, pielęgniarki lub położnej, architekta, inżyniera budownictwa, adwokata, radcy prawnego, notariusza, komornika sądowego, brokera lub agenta ubezpieczeniowego, zarządcy nieruchomości, pośrednika w obrocie nieruchomościami, rzeczoznawcy majątkowego, działalności polegającej na wykonywaniu samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie;
  - 40) wyrządzone w związku z wykonywaniem umowy przewozu lub spedycji;
  - 41) powstałe w związku z wykonywaniem działalności leczniczej;
  - 42) związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, powstałe w związku z prowadzeniem badania klinicznego oraz badań klinicznych lub eksperymentów medycznych;
  - 43) posiadaniem lub użytkowaniem pojazdów szynowych, urządzeń i statków latających lub pływających;
  - 44) związane z usuwaniem, składowaniem, transportem i przetwarzaniem odpadów;
  - 45) powstałe w wyniku uszkodzenia kodu genetycznego, a także spowodowane przez organizmy modyfikowane genetycznie;
  - 46) powstałe w związku z tworzeniem lub wdrażaniem oprogramowania informatycznego albo w związku z przetwarzaniem elektronicznych danych (np. administrowania baz danych, świadczenia usług dostępu do Internetu);
  - 47) wyrządzone przez wirusy lub innego rodzaju programy zakłócające pracę komputera, jego programów i sieci, w tym korzystanie z Internetu;
  - 48) powstałe w wyniku uszkodzenia, zniszczenia, utraty danych lub oprogramowania;
  - 49) wyrządzone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem § 61 ust. 6 i ust. 7 niniejszego Rozdziału oraz ust. 4 Klauzuli nr 6 (OC za produkt), o której mowa w niniejszym Rozdziale, a w przypadku zawarcia ubezpieczenia w zakresie ograniczonym dodatkowo za szkody powstałe poza miejscem ubezpieczenia wskazanym w dokumencie ubezpieczenia;
  - 50) powstałe w związku z działaniem lamp emitujących promieniowanie UV.
2. W odniesieniu do podmiotów prowadzących roboty budowlane, TUZ Ubezpieczenia dodatkowo nie odpowiada za szkody:
- 1) wynikające z nieprzestrzegania przepisów prawa, w tym przepisów techniczno – budowlanych, przepisów BHP, przepisów przeciwpożarowych, zasad wiedzy technicznej oraz wykonywania robót niezgodnie z dokumentacją techniczną, w tym dokumentacją techniczno - ruchową;
  - 2) wyrządzone przez osoby nie posiadające stosownych uprawnień, kwalifikacji lub przeszkolenia do wykonywania robót objętych zakresem ubezpieczenia, o ile wymóg taki wynikał z przepisów prawa;
  - 3) spowodowane złym stanem technicznym sprzętu i urządzeń, które są wykorzystywane przez Ubezpieczonego lub za których konserwację i przegląd ponosi odpowiedzialność Ubezpieczający albo wynikające z wykorzystania sprzętu i urządzeń o parametrach niewłaściwych ze względu na wymogi techniczne lub technologiczne;
  - 4) związane z użyciem wyrobów budowlanych niedopuszczonych do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie lub nie dopuszczonych do jednostkowego stosowania w obiekcie budowlanym;
  - 5) wyrządzone przez podmiot opracowujący i jednocześnie realizujący projekt budowlany (wykonawstwo);
  - 6) wyrządzone przez wibracje bądź usunięcie lub osłabienie elementów nośnych;
  - 7) wynikające z opóźnienia w usunięciu awarii;
  - 8) związane z utratą, zniszczeniem lub zaginięciem dokumentacji budowy lub dokumentacji powykonawczej powierzonej Ubezpieczającemu w związku z wykonywanymi robotami;
  - 9) związane z budową wiaduktów, wież, kominów, iglic;
  - 10) powstałe w wyniku robót związanych z budową budowli podziemnych, w tym prac tunelowych, włączając drążenie (wyłączenie nie dotyczy budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych);
  - 11) powstałe w wyniku robót związanych z budową obiektów inżynierii wodnej, w tym mostów;
  - 12) powstałe w wyniku robót związanych z budową dróg kołowych i szynowych;
  - 13) powstałe w związku z budową lotnisk, w tym płyt lotniska, pasów startowych i dróg kołowania;
  - 14) powstałe w związku z pracami rozbiórki obiektów budowlanych w okręgu o promieniu nieprzekraczającym wysokości obiektu budowlanego będącego przedmiotem prowadzonych prac rozbiórkowych.

3. TUZ Ubezpieczenia ponadto nie obejmuje ochroną:
  - 1) roszczeń o wykonanie umów, o należyte wykonanie umów, roszczeń z tytułu zastępczego wykonania umów, roszczenia o zwrot świadczeń oraz roszczeń o zwrot kosztów poniesionych na poczet lub w celu wykonania, umów, kar pieniężnych, w tym umownych, grzywien, nawiązek administracyjnych lub sądowych, odszkodowań z tytułu odstąpienia od umowy, podatków lub opłat manipulacyjnych i odsetek od świadczeń pieniężnych zasądzanych w postępowaniu karnym, odszkodowań o charakterze karnym (odszkodowania retorsyjne), oraz jakichkolwiek innych zobowiązań o charakterze publicznoprawnym,
  - 2) kosztów poniesionych w związku z wycofaniem wadliwej rzeczy z rynku.
4. W zakresie ograniczonym - określonym w § 61 ust. 1 pkt 2 niniejszego Rozdziału TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody powstałe:
  - 1) w związku z posiadaniem lub użytkowaniem sprzętu rehabilitacyjnego lub medycznego, w tym stomatologicznego;
  - 2) w związku z wynajmem pojazdów w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, maszyn i urządzeń wykorzystywanych w budownictwie oraz działalności górniczej i wydobywczej;
  - 3) w związku z posiadaniem mienia przez wspólnotę mieszkaniową, w tym za szkody wyrządzone członkom tej wspólnoty.

Ustalenie wysokości odszkodowania

§ 66

1. W granicy sumy gwarancyjnej i sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) wysokość należnego odszkodowania według zasad odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczonego, z uwzględnieniem postanowień OWU, w tym niniejszego Rozdziału;
  - 2) uzasadnione i niezbędne koszty działań, mających na celu zmniejszenie szkody lub zapobieżenie jej zwiększeniu, chociażby okazały się bezskuteczne;
  - 3) koszty wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych w uzgodnieniu z TUZ Ubezpieczenia, w celu ustalenia okoliczności lub rozmiaru szkody;
  - 4) niezbędne koszty ochrony prawnej poniesione przez Ubezpieczonego w sporze cywilnym prowadzonym za zgodą lub na polecenie TUZ Ubezpieczenia, w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi poszkodowanego lub uprawnionego, o których mowa w § 63 pkt 3 niniejszego Rozdziału.
2. Koszty, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4 niniejszego paragrafu pokrywane są przez TUZ Ubezpieczenia do wysokości 10% sumy gwarancyjnej lub sublimitu ustalonych w umowie ubezpieczenia, odpowiednio do zakresu przyjętej odpowiedzialności za szkodę.

§ 67

1. Jeżeli nie zniesiono franszyzy redukcyjnej, ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 66 niniejszego Rozdziału) za szkodę rzeczową, pomniejsza się o kwotę 200 zł, z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego paragrafu.
2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o Klauzule, o których mowa w § 62 niniejszego Rozdziału, wysokość fransyz redukcyjnych została ustalona w tych klauzulach. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą podwyższonej składki, franszyzy te podlegają zniesieniu.

§ 68

1. Ubezpieczający nie może uznać lub zaspokoić w całości lub części roszczeń poszkodowanego bez pisemnej zgody TUZ Ubezpieczenia. Uznanie lub zaspokojenie przez Ubezpieczającego jakiegokolwiek roszczenia lub zawarcie ugody z poszkodowanym bez uprzedniej pisemnej zgody TUZ Ubezpieczenia, zwalnia TUZ Ubezpieczenia z odpowiedzialności ubezpieczeniowej.

Klauzule rozszerzające zakres ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej

§ 69

Klauzula nr 1 OC najemcy nieruchomości

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody rzeczowe w nieruchomościach, z których Ubezpieczający korzysta na podstawie umowy najmu, dzierżawy albo innej umowy cywilnoprawnej o podobnym charakterze.
2. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do nieruchomości określonej w umowie ubezpieczenia (wg wykazu), z której Ubezpieczający korzysta na podstawie umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej umowy cywilnoprawnej.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) powstałe we wszelkiego rodzaju gruntach;

- 2) polegające na normalnym zużyciu (eksploatacji) w czasie trwania umowy;
  - 3) powstałe w związku z podnajęciem przez Ubezpieczonego nieruchomości, w całości lub części, innemu podmiotowi;
  - 4) powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez Ubezpieczonego bieżących napraw, przeglądów lub konserwacji, do których był zobowiązany w myśl obowiązujących przepisów lub zawartej umowy, o której mowa w ust. 2 niniejszej Klauzuli;
  - 5) wynikające ze zmian w użytkowanych nieruchomościach, poczynionych wbrew ich przeznaczeniu lub postanowieniom umownym, jak również powstałe w nieruchomościach wykorzystywanych przez Ubezpieczonego w innym celu lub w inny sposób, niż to określono w umowie;
4. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
  5. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 2
OC najemcy mienia ruchomego

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody rzeczowe w mieniu ruchomym, z których Ubezpieczający korzysta na podstawie umowy najmu, dzierżawy albo innej umowy cywilnoprawnej o podobnym charakterze.
2. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do ruchomości określonej w umowie ubezpieczenia (wg wykazu), z której Ubezpieczający korzysta na podstawie umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, użytkowania, leasingu lub innej umowy cywilnoprawnej.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) powstałe wskutek jakiegokolwiek utraty rzeczy ruchomej, nie będącej wynikiem jej uszkodzenia lub zniszczenia;
  - 2) powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez Ubezpieczonego bieżących napraw; przeglądów lub konserwacji, do których był zobowiązany w myśl obowiązujących przepisów lub podpisanej umowy, o której mowa w ust. 2 niniejszej Klauzuli;
  - 3) powstałe w ruchomościach wykorzystywanych przez Ubezpieczonego w innym celu lub w inny sposób, niż to określono w umowie;
  - 4) polegające na normalnym zużyciu (eksploatacji) w czasie trwania umowy najmu, dzierżawy albo innej umowy cywilnoprawnej o podobnym charakterze;
  - 5) powstałe w związku z korzystaniem z rzeczy przez inną osobę niż przez Ubezpieczonego lub przez osoby, za które ponosi on odpowiedzialność;
  - 6) powstałe w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, ich wyposażeniu oraz w rzeczach w nich pozostawionych;
  - 7) powstałe podczas korzystania z mienia ruchomego bez wymaganych uprawnień specjalistycznych – o ile takie były wymagane, a do szkody doszło wskutek niewłaściwego nim operowania.
4. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
5. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 3
OC pracodawcy

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe poniesione przez pracowników Ubezpieczonego, w następstwie wypadku przy pracy w rozumieniu ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwanej dalej Ustawą.
2. TUZ Ubezpieczenia wypłaca odszkodowanie pomniejszone o wysokość świadczenia wypłaconego pracownikowi na podstawie Ustawy.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) powstałe wskutek stanów chorobowych, które nie są związane z wypadkiem przy pracy;
  - 2) wyrządzone pracownikowi, jeżeli był on w momencie wypadku w stanie po spożyciu alkoholu, stanie nietrzeźwości w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub pod wpływem wszelkiego rodzaju środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, o ile stan ten miał wpływ na zajście wypadku ubezpieczeniowego;

- 3) będące następstwem choroby zawodowej w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych.
4. W sprawach nieuregulowanych w treści niniejszej Klauzuli, do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie przepisy Ustawy, o której mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych.
5. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.

Klauzula nr 4
OC za szkody w rzeczach znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczonego

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody w rzeczach znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczonego, polegające na ich uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie wynikającej z kradzieży z włamaniem.
2. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) w rzeczach, z których Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu albo innego podobnego stosunku prawnego;
  - 2) w rzeczach przyjętych w celu wykonania ich obróbki, czyszczenia, naprawy lub innych podobnych usług, powstałych w czasie ich wykonywania;
  - 3) w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, ich wyposażeniu albo w rzeczach w nich pozostawionych;
  - 4) w wartościach pieniężnych;
  - 5) polegające na zaginięciu, podmiemie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z: poświadczaniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych, wprowadzeniem w błąd lub wykorzystaniu pozostawiania w błędzie.
3. W razie utraty rzeczy w wyniku kradzieży z włamaniem, Ubezpieczający jest zobowiązany niezwłocznie, nie później niż w ciągu 48 godzin od chwili uzyskania informacji o zdarzeniu, zawiadomić policję o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym.
4. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa bez ważnych przyczyn nie zastosował się do obowiązku określonego w ust. 3 niniejszego paragrafu, TUZ Ubezpieczenia jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
5. Odpowiedzialność TUZ za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
6. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 5
OC za szkody powstałe po wykonaniu pracy lub usługi

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe powstałe po przekazaniu przedmiotu wykonanej pracy lub usługi w użytkowanie odbiorcy, wynikłe z nienależytego wykonania pracy lub usługi przez Ubezpieczonego.
2. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjętych w celu wykonania ich konserwacji, naprawy lub innych usług, oraz w ich wyposażeniu lub w rzeczach w nich pozostawionych.
3. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
4. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 6
OC za produkt

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone osobie trzeciej przez produkt wprowadzony przez Ubezpieczonego do obrotu na rynek polski w zakresie działalności zgłoszonej do ubezpieczenia, w związku z używaniem, zastosowaniem lub konsumpcją tego produktu.
2. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez produkt wprowadzony do obrotu w okresie ubezpieczenia, a w przypadku, gdy umowa ubezpieczenia jest kontynuowana w TUZ Ubezpieczenia z zakresem obejmującym

- niniejsze rozszerzenie, również za szkody spowodowane przez produkty wprowadzone do obrotu w okresach poprzednich umów ubezpieczenia zawartych w TUZ Ubezpieczenia.
3. Zakres ubezpieczenia w ramach niniejszej Klauzuli obejmuje również szkody osobowe będące wynikiem zatrucia pokarmowego w związku z prowadzoną przez Ubezpieczonego działalnością gastronomiczną, o ile działalność ta jest przedmiotem ubezpieczenia.
  4. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jak i pozostałych krajów Europy wyrządzone osobom trzecim będącymi konsumentami przez produkty nabyte przez nich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
  5. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
    - 1) nieprzekraczające kwoty 1 000 zł w odniesieniu do każdej szkody rzeczowej;
    - 2) w substancji produktu, podlegające naprawie w ramach gwarancji lub rękojmi albo polegające na niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową kupna;
    - 3) powstałe wskutek połączenia lub zmieszania produktu z inną rzeczą;
    - 4) powstałe z powodu wadliwości produktów, które zostały wytworzone, poddane obróbce lub przerobione za pomocą maszyn, urządzeń i ich części wyprodukowanych, dostarczonych, montowanych lub konserwowanych przez Ubezpieczonego;
    - 5) szkód poniesionych przez producenta wyrobu końcowego wskutek wadliwości dostarczonych przez Ubezpieczonego komponentów lub części składowych, powstałych wskutek ich zmieszania lub połączenia z rzeczami pochodzącymi od poszkodowanego;
    - 6) szkód poniesionych przez użytkownika maszyn lub urządzeń wyprodukowanych, naprawionych, dostarczonych lub konserwowanych przez Ubezpieczonego, powstałych wskutek wadliwości rzeczy wytworzonych lub poddanych obróbce z użyciem tych maszyn lub urządzeń;
    - 7) powstałe w związku z koniecznością usunięcia, demontażu lub odstąpienia wadliwych produktów oraz montażu, umocowania lub położenia produktu bez wad;
    - 8) których przyczyną była jawna wada produktu, na co producent wyraźnie zwrócił uwagę i w związku z czym cena produktu została obniżona;
    - 9) wynikłe z wprowadzającej w błąd reklamy, wadliwej lub niedostatecznej treści lub oznaczeń etykiet, jak również ich braku albo innych instrukcji użytkowania, stosowania lub składowania produktu;
    - 10) wyrządzone przez produkt nieposiadający ważnego atestu dopuszczającego go do obrotu, jeśli taki był wymagany albo przez produkt wprowadzony do obrotu z naruszeniem przepisów prawa, a zwłaszcza: szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa produktów, norm zharmonizowanych w rozumieniu przepisów o systemie oceny zgodności, przepisów Norm Polskich, przepisów dotyczących bezpieczeństwa produktu z zakresu kontroli technicznej, sanitarnej lub ochrony środowiska;
    - 11) spowodowane odstępstwem od norm dopuszczających gotowy produkt do użytkowania;
    - 12) powstałe wskutek użycia produktu, dla którego ustalony okres użytkowania już upłynął, albo szkody powstałe w wyniku nieprawidłowego korzystania lub obchodzenia się z produktem;
    - 13) wyrządzone przez produkt w trakcie procesu jego produkcji i testowania oraz przez produkty, których wytworzenie nie zostało ukończone;
    - 14) wyrządzone przez produkt zawierający krew, osocze lub substancje krwiopochodne;
    - 15) wyrządzone przez produkty lecznicze, w tym leki gotowe, wyroby medyczne, surowce farmaceutyczne, środki antykoncepcyjne lub kosmetyki;
    - 16) powstałe wskutek bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania wyrobów tytoniowych, lub spożywaniem wyrobów alkoholowych;
    - 17) wyrządzone przez produkt przeznaczony do użytku w lotnictwie, statkach kosmicznych lub w przemyśle motoryzacyjnym;
    - 18) wyrządzonych przez produkt zawierający silikon wykorzystywany do celów medycznych;
    - 19) związane z wytwarzaniem, przetwarzaniem, przesyłaniem lub wykorzystaniem energii w jakiegokolwiek postaci;
    - 20) powstałe wskutek wadliwości wytworzonej lub dostarczonej przez Ubezpieczonego mieszanki betonowej.
  6. Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje ponadto kosztów związanych z wycofaniem wadliwego produktu z rynku lub / i zastąpieniem go przez produkt wolny od wad.
  7. TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada za szkody wyrządzone przez:
    - 1) naturalne płody rolne, leśne, pszczelarskie lub rośliny;
    - 2) ryby, mięso zwierząt wprowadzone do obrotu towarowego w stanie nieprzetworzonym.
  8. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
  9. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 7
OC podwykonawcy

1. Z zachowaniem postanowień niniejszych OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone przez podwykonawców

- Ubezpieczonego, pod warunkiem, że powierzenie wykonania pracy, usługi lub innych czynności zostało dokonane przez Ubezpieczonego w zakresie działalności zgłoszonej do ubezpieczenia.
2. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność wyłącznie za szkody wyrządzone przez podwykonawców Ubezpieczonego, pod warunkiem:
    - 1) wykonywania przez nich prac, usług lub innych czynności, w imieniu i na rzecz Ubezpieczonego;
    - 2) posiadania wymaganych prawem uprawnień, zezwoleń lub kwalifikacji.
  3. Ubezpieczenie nie obejmuje roszczeń Ubezpieczonego wobec podwykonawców ani podwykonawców wobec Ubezpieczonego, chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia umówiono się inaczej.
  4. Z dniem wypłaty odszkodowania na TUZ Ubezpieczenia przechodzi prawo dochodzenia roszczeń regresowych od podwykonawcy odpowiedzialnego za powstanie szkody do wysokości wypłaconego odszkodowania, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.
  5. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
  6. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 8
OC za szkody w mieniu przyjętym w celu wykonania usługi

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody rzeczowe wyrządzone w mieniu osoby trzeciej, przekazanych Ubezpieczającemu w celu wykonania naprawy, obróbki, czyszczenia lub innych usług, w ramach prowadzonej działalności przez Ubezpieczonego zgłoszonej do ubezpieczenia, powstałe w trakcie ich wykonywania, polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu tego mienia.
2. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) w mieniu, z którego Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy cywilnoprawnej o podobnym charakterze;
  - 2) w związku z utratą mienia niewynikającą z jego zniszczenia lub uszkodzenia;
  - 3) wskutek wydania mienia osobie nieuprawnionej;
  - 4) w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjętych w celu wykonania ich konserwacji, naprawy lub innych usług oraz w ich wyposażeniu albo w rzeczach w nich pozostawionych.
3. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia.
4. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 9
OC za szkody wyrządzone w podziemnych instalacjach

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczonego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w podziemnych instalacjach lub urządzeniach w czasie wykonywania prac lub usług przez Ubezpieczonego.
2. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody wyrządzone przez Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność bez wymaganych przepisami prawa uprawnień zezwoleń lub kwalifikacji.
3. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
4. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 10% odszkodowania, nie mniej niż 500 zł.

Klauzula nr 10
OC za szkody wynikłe z emisji substancji niebezpiecznych

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe powstałe wskutek przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji niebezpiecznych.
2. TUZ Ubezpieczenia w ramach niniejszego rozszerzenia pokrywa także koszty usunięcia, neutralizacji lub oczyszczenia gleby z substancji niebezpiecznych poniesione przez osoby trzecie, pod warunkiem, że konieczność neutralizacji lub oczyszczenia gleby z substancji niebezpiecznych została stwierdzona decyzją administracyjną wydaną przez właściwe organy administracji publicznej.
3. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność wówczas, gdy zostaną spełnione łącznie wszystkie poniższe warunki:

- 1) przedostanie się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji niebezpiecznych powstało w wyniku działania lub zaniechania Ubezpieczonego, w ramach prowadzonej działalności;
  - 2) przyczyna przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji niebezpiecznych była nagła, przypadkowa, niezamierzona i nieprzewidziana przez Ubezpieczonego zachowującego należytą staranność w prowadzeniu działalności gospodarczej;
  - 3) przyczyna wypadku ubezpieczeniowego jest bezsporna;
  - 4) przyczyna oraz fakt przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji niebezpiecznych zostało potwierdzone protokołem służb ochrony środowiska, straży pożarnej lub policji;
  - 5) początek procesu przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji niebezpiecznych zaistniał w okresie odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia i został stwierdzony przez Ubezpieczonego lub inne osoby w ciągu 72 godzin od początku tego procesu.
4. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
- 1) wynikające z posiadania i użytkowania urządzeń, obiektów i instalacji przeznaczonych do przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów oraz odzyskiem surowców jak również składowania odpadów;
  - 2) powstałe podczas transportu poza miejscem wskazanym w umowie ubezpieczenia, w którym Ubezpieczający prowadzi działalność gospodarczą.
5. Ubezpieczający dodatkowo obowiązany jest:
- 1) stosować się ściśle do obowiązujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisów o ochronie środowiska w sprawie produkowania, przetwarzania, przechowywania i usuwania substancji szkodliwych dla środowiska;
  - 2) należycie użytkować i konserwować urządzenia używane przy czynnościach wymienionych w pkt 1 niniejszego ustępu, a także urządzenia zabezpieczające i alarmowe;
  - 3) stosować się do zaleceń wydanych przez służby ochrony środowiska i inne organy administracyjne.
6. W przypadku, gdy Ubezpieczający nie dopełni obowiązków wymienionych w ust. 5, TUZ Ubezpieczenia odmówi wypłaty odszkodowania za zaistniałą szkodę w tej części, w jakiej niedopełnienie tego obowiązku miało wpływ na powstanie lub rozmiar szkody.
7. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
8. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 10% odszkodowania, nie mniej niż 500 zł.

Klauzula nr 11**OC za szkody wyrządzone przez pojazdy niepodlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu OC**

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczonego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone osobom trzecim przez pojazdy w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, niepodlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.
2. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) spowodowane przez osoby nie posiadające stosownych uprawnień do kierowania pojazdem w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, danej kategorii;
  - 2) spowodowane przez osoby będące w stanie po spożyciu alkoholu, stanie nietrzeźwości w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub pod wpływem wszelkiego rodzaju środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
3. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust.1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
4. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 12**OC za szkody wyrządzone w środkach transportu podczas prac ładunkowych**

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w środkach transportu uszkodzowanego podczas prac ładunkowych (załadunek, przeładunek lub rozładunek) wykonywanych przez Ubezpieczonego.
2. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) powstałe we wszelkiego rodzaju ładunkach;
  - 2) wyrządzone w środkach transportu przy załadunku lub rozładunku towarów nieopakowanych lub niewłaściwie opakowanych;

- 3) polegające na uszkodzeniu wagonów w przedsiębiorstwach przeładunkowych, spedycyjnych lub sztauerskich;
  - 4) wyrządzone przez osoby nieposiadające stosownych uprawnień lub przeszkolenia do wykonywania prac ładunkowych, o ile takie były wymagane.
3. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej klauzuli.
  4. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 13
OC za szkody w rzeczach gości hotelowych

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczonego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody w rzeczach gości hotelowych wniesionych do pokoju hotelowego lub pozostawionych w szatni w związku z prowadzeniem działalności hotelarskiej, wynikające z ich uszkodzenia, zniszczenia lub utraty wynikającej z kradzieży z włamaniem.
2. Przez użyte w ust. 1 niniejszej Klauzuli określenie działalności hotelarskiej należy rozumieć: hotel, motel, pensjonat, dom wypoczynkowy, sanatorium, a także gospodarstwo agroturystyczne, hostel.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) powstałe w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym lub ich wyposażeniu albo rzeczach w nich pozostawionych;
  - 2) powstałe wskutek uszkodzenia, zniszczenia lub utraty zbiorów, kolekcji lub dzieł sztuki, a także futer naturalnych, żywych zwierząt;
  - 3) w mieniu, które Ubezpieczający przyjął na przechowanie (z wyjątkiem szatni);
  - 4) powstałe wskutek utraty mienia bez widocznych śladów włamania.
4. W razie utraty rzeczy w wyniku kradzieży z włamaniem, Ubezpieczający jest zobowiązany niezwłocznie, nie później niż w ciągu 48 godzin, zawiadomić policję o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym.
5. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa bez ważnych przyczyn nie zastosował się do obowiązku określonego w ust. 4 niniejszej Klauzuli, TUZ Ubezpieczenia jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
6. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli, z zastrzeżeniem ust. 7- 9 niniejszej Klauzuli.
7. W ramach sublimitu, o którym mowa w ust. 6 niniejszej Klauzuli, ustala się górny limit odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia za szkody powstałe w sprzęcie elektronicznym lub optycznym tj.: telefonach komórkowych, komputerach, aparatach fotograficznych, sprzęcie audio-wizualnym i innym sprzęcie elektronicznym lub optycznym) do wysokości 2000 zł, z zastrzeżeniem ust. 8 i 9 niniejszej Klauzuli.
8. Wysokość odszkodowania za utratę, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy wniesionych do hotelu, w ramach sublimitu sumy gwarancyjnej określonej dla niniejszej Klauzuli, nie może przekroczyć, względem jednego gościa hotelowego, limitu odpowiedzialności w wysokości 100-krotnej należności za wynajęty pokój na jedną dobę. Jednakże wysokość odszkodowania za utratę, zniszczenie lub uszkodzenie każdej rzeczy nie może przekroczyć limitu odpowiedzialności w wysokości 50-krotnej należności za wynajęty pokój na jedną dobę.
9. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 14
OC organizatora imprezy niemającej charakteru imprezy masowej

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone uczestnikom organizowanej przez Ubezpieczonego imprezy, niemającej charakteru imprezy masowej w rozumieniu ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, zwanej dalej Ustawą.
2. Za uczestnika imprezy uważa się osobę fizyczną znajdującą się w miejscu i w czasie przeprowadzania imprezy z zgodnie z regulaminem imprezy w charakterze widza. Za uczestników imprezy uważa się również: artystów, wykonawców, zawodników, sędziów oraz osoby obsługi techniczno-administracyjnej i inne osoby świadczące usługi za zgodą organizatora w miejscu i czasie trwania imprezy.
3. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe w miejscu i w czasie trwania ubezpieczonej imprezy, odbywającej się w miejscu i terminie szczegółowo oznaczonym w umowie ubezpieczenia oraz zgodnie z harmonogramem imprezy.
4. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody powstałe w związku z:

- 1) przeprowadzaniem imprez z udziałem pojazdów silnikowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym oraz statków powietrznych w rozumieniu ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze.
  - 2) organizowaniem sportów wysokiego ryzyka tj speleologii, wspinaczki górskiej i skałkowej, raftingu, nurkowania przy użyciu specjalistycznego sprzętu, skoków na gumowej linie, a także wypraw survivalowych lub wypraw do miejsc wymagających użycia sprzętu zabezpieczającego lub asekuracyjnego;
  - 3) organizowaniem imprezy masowej w rozumieniu ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych.
5. Ponadto TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:
- 1) powstałe w wyniku odwołania bądź zmiany terminu imprezy bez względu na przyczynę;
  - 2) wyrządzone przez osoby należące do służb ochrony lub kontroli;
  - 3) powstałe w wyniku przeprowadzania pokazu sztucznych ogni, fajerwerków lub innych pokazów pirotechnicznych;
  - 4) powstałe w następstwie eksplozji petard i innych materiałów wybuchowych;
  - 5) w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym lub ich wyposażeniu albo w rzeczach w nich pozostawionych;
  - 6) poniesione przez policję, straż pożarną i inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, agencję ochrony oraz służbę zdrowia.
6. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
7. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 15
OC Apteki

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w związku z prowadzeniem apteki ogólnodostępnej lub punktu aptecznego w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne.
2. Ochrona ubezpieczeniowa, o której mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, obejmuje szkody wyrządzone wskutek:
  - 1) nienależytego wykonania leku recepturowego;
  - 2) błędnego wydania produktu leczniczego.
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie odpowiedzialność Ubezpieczonego za szkody wyrządzone przez zatrudnionych przez Ubezpieczonego farmaceutów i techników farmacji.
4. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) wyrządzone przez osobę nie posiadającą uprawnień do wykonywania zawodu lub pozbawioną prawa do wykonania zawodu lub którą obowiązywał zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności;
  - 2) wynikające ze świadomego naruszenia przez Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność, obowiązujących przepisów prawa, jak również działania wykraczającego poza jego kompetencje;
  - 3) wyrządzone wskutek zastosowania surowców farmaceutycznych niedopuszczonych do wytworzenia produktów leczniczych w postaci leków recepturowych, jeżeli właściwości tych surowców miały wpływ na powstanie szkody;
  - 4) powstałe wskutek zastosowania surowców i materiałów, o których Ubezpieczający lub osoba, za którą ponosi on odpowiedzialność, wiedziała lub wiedzieć powinna, że są szkodliwe lub niedopuszczone do stosowania albo upłynął ich termin przydatności;
  - 5) wyrządzone przez produkt nie posiadający ważnego atestu (certyfikatu, zezwolenia) dopuszczającego do obrotu, o ile atest (certyfikat, zezwolenie) jest wymagany przez obowiązujące przepisy prawa, a stan lub właściwości produktu miały wpływ na powstanie szkody;
  - 6) powstałe wskutek sprzedaży lub wydania produktu leczniczego, na który wymagana jest recepta, bez recepty; lub stosowania albo wydania produktu leczniczego, którego termin przydatności upłynął;
  - 7) wyrządzone z wadliwości produktów leczniczych gotowych, za wyjątkiem leków recepturowych w zakresie szkód określonych w niniejszej Klauzuli;
  - 8) wyrządzone w stanie po spożyciu alkoholu, stanie nietrzeźwości w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub pod wpływem wszelkiego rodzaju środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, o ile stan ten miał wpływ na zaistnienie wypadku ubezpieczeniowego;
  - 9) powstałe wskutek niezabezpieczenia lub nienależytego zabezpieczenia preparatów i substancji chemicznych, biologicznych lub radioaktywnych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa;
  - 10) powstałe wskutek wprowadzenia do obrotu produktów leczniczych, w tym leków gotowych, niedopuszczonych do stosowania na terytorium RP;
  - 11) powstałe w następstwie naruszenia przepisów o przechowywaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, prekursorów kategorii 1 i preparatów zawierających te środki lub substancje;
  - 12) wyrządzone w następstwie niewłaściwego składowania śmieci, odpadów i odprowadzania ścieków.

5. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
6. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 16
OC zakładu fryzjerskiego lub kosmetycznego

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w związku z wykonywaniem usług fryzjerskich, zabiegów kosmetycznych lub odnowy biologicznej w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego zakładu fryzjerskiego, kosmetycznego lub odnowy biologicznej.
2. Za opłatą dodatkowej składki ochrona ubezpieczeniowa, o której mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, może obejmować szkody wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń wymienionych w ustawie o chorobach zakaźnych i zakażeniach, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszej Klauzuli.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych, o których istnieniu Ubezpieczający wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć;
  - 2) spowodowane przeniesieniem choroby Creutzfeldta – Jacoba lub innych encefalopatii gąbczastych oraz HIV;
  - 3) powstałe wskutek nieprzestrzegania przewidzianych przepisami prawa wymogów higieniczno-sanitarnych lub przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
  - 4) będące skutkiem zabiegów z zastosowaniem promieni laserowych;
  - 5) wyrządzone w następstwie wykonywania tatuażu;
  - 6) wyrządzone podczas wykonywania usługi lub zabiegu przez osoby nie posiadające wymaganych uprawnień, o ile wymóg taki wynikał z przepisów powszechnie obowiązującego prawa.
4. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
5. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 17
OC lekarza weterynarii

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w związku z wykonywaniem zawodu lekarza weterynarii.
2. Ochrona ubezpieczeniowa, o której mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, obejmuje również szkody osobowe i rzeczowe wyrządzone przez Ubezpieczonego w związku z posiadaniem i użytkowaniem urządzeń radiologicznych, w tym aparatów rentgenowskich.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) wyrządzone przez osobę nie posiadającą uprawnień do wykonywania zawodu lub pozbawioną prawa do wykonania zawodu lub którą obowiązywał zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności;
  - 2) powstałe wskutek niedotrzymania terminów wykonania czynności zawodowych lub harmonogramu prac;
  - 3) wyrządzone w związku ze stosowaniem eksperymentalnych metod leczenia;
  - 4) wyrządzone w następstwie niewłaściwego składowania śmieci, odpadów i odprowadzania ścieków;
  - 5) wynikłe z posiadania i użytkowania urządzeń radiologicznych, w tym aparatów rentgenowskich, jeśli Ubezpieczający nie posiadał stosownych zezwoleń na ich stosowanie lub urządzenia te nie posiadały ważnych przeglądów okresowych, które winny być przeprowadzone zgodnie z zaleceniami producenta lub wymogami wynikającymi z przepisów powszechnie obowiązującego prawa.
4. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
5. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

Klauzula nr 18
OC warsztatu samochodowego

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną

- Ubezpieczonego za szkody wyrządzone w pojazdach samochodowych, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, zwanych dalej na potrzeby niniejszej Klauzuli „pojazdami”, w związku z ich konserwacją, naprawą. lub innymi usługami wykonywanymi w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego.
2. W ramach niniejszej Klauzuli ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody:
    - 1) rzeczowe wyrządzone w pojeździe osoby trzeciej przekazanym Ubezpieczającemu w celu wykonania konserwacji, naprawy lub innych usług wykonywanych w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego, powstałe w trakcie ich wykonywania, polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu tego pojazdu;
    - 2) rzeczowe w pojeździe osoby trzeciej znajdującym się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczonego, przyjętym w celu wykonania konserwacji, naprawy lub innych usług wykonywanych w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego, polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu tego pojazdu;
    - 3) osobowe lub rzeczowe powstałe po przekazaniu przedmiotu wykonanej pracy lub usługi w użytkowanie odbiorcy, wyniku z nienależytego wykonania pracy lub usługi przez Ubezpieczonego.
  3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
    - 1) powstałe w związku z utratą mienia niewynikającą z jego zniszczenia lub uszkodzenia;
    - 2) powstałe w mieniu, z którego Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu albo innego podobnego stosunku prawnego;
    - 3) powstałe wskutek wydania mienia osobie nieuprawnionej;
    - 4) powstałe w rzeczach pozostawionych w pojazdach;
    - 5) wyrządzone w pojeździe podczas przeprowadzania jazdy próbnej (testowej) pojazdu, o ile jest ona wykonywana w odległości większej niż 20 km od miejsca prowadzenia warsztatu samochodowego, w którym wykonywana jest konserwacja, naprawa lub inna usługa w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego; W przypadku braku pisemnej zgody właściciela pojazdu na przeprowadzenie jazdy próbnej (testowej) TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada za szkody powstałe w pojeździe podczas przeprowadzania jazdy próbnej poza miejscem warsztatu samochodowego, w którym wykonywana jest jego konserwacja, naprawa lub inna usługa związana z pojazdem;
    - 6) powstałe w pojeździe w przypadku, gdy kierujący pojazdem nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem;
    - 7) powstałe w pojazdach w związku z ich holowaniem.
  4. Ubezpieczający obowiązany jest prowadzić ewidencję pojazdów przyjętych w celu wykonania usługi, konserwacji, naprawy lub innych usług wykonywanych w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego.
  5. W przypadku szkody w pojeździe powstałej podczas przeprowadzania jazdy próbnej (testowej), Ubezpieczający zobowiązany jest do wezwania policji w celu sporządzenia przez nią dokumentacji zdarzenia.
  6. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w ust. 4 niniejszej Klauzuli, TUZ Ubezpieczenia wolne jest od odpowiedzialności, jeżeli naruszenie uniemożliwiło TUZ Ubezpieczenia ustalenie okoliczności lub skutków wypadku ubezpieczeniowego.
  7. Jeżeli Ubezpieczający bez ważnych przyczyn nie zastosował się do obowiązku określonego w ust. 5 niniejszej Klauzuli, TUZ Ubezpieczenia jest wolne od odpowiedzialności, jeżeli zaniechanie to uniemożliwiło TUZ Ubezpieczenia ustalenie okoliczności lub skutków wypadku ubezpieczeniowego.
  8. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
  9. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w pojeździe w wysokości 10% odszkodowania, nie mniej 500 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej, zastrzeżeniem ust. 10 niniejszej Klauzuli.
  10. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w pojeździe powstałej podczas przeprowadzania jazdy próbnej (testowej) w wysokości 10% odszkodowania, nie mniej niż 500 zł.

Klauzula nr 19

OC parkingu strzeżonego prowadzonego w ramach działalności hotelarskiej

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w szczególności Części II - Rozdział 9 niniejszych OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody rzeczowe wyrządzone w pojazdach samochodowych, w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, zwanych dalej „pojazdami”, przyjętych na przechowanie na parking strzeżony prowadzony przez Ubezpieczonego w ramach jego działalności hotelarskiej objętej ochroną ubezpieczeniową.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe w pojeździe na skutek jego uszkodzenia, zniszczenia lub utraty w wyniku kradzieży z włamaniem.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w § 65 Rozdziału 9 niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia wyłączone są ponadto szkody:
  - 1) wyrządzone w pojazdach posiadających wartość zabytkową lub kolekcjonerską;
  - 2) powstałe w pojazdach, z których Ubezpieczający korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu albo innego podobnego stosunku prawnego;
  - 3) powstałe w wartościach pieniężnych i innych rzeczach pozostawionych w pojeździe;

- 4) polegające na zaginięciu, podmianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z: poświadczaniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych, wprowadzeniem w błąd lub wykorzystaniu pozostawania w błędzie;
- 5) objęte zakresem obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
4. W zakresie, o którym mowa w ust. 1 i 2 niniejszej Klauzuli, TUZ Ubezpieczenia udziela ochrony ubezpieczeniowej, jeżeli:
  - 1) pojazdy przechowywane są na terenie ogrodzonym, oświetlonym w porze nocnej, całodobowo dozorowanym i monitorowanym;
  - 2) wjazd na teren parkingu jest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający swobodny wyjazd pojazdem przez osobę nieuprawnioną;
  - 3) Ubezpieczający prowadzi ewidencję pojazdów przyjmowanych i wyjeżdżających - według numeru rejestracyjnego, daty i godziny przyjęcia oraz wyjazdu.
5. W razie utraty pojazdu w wyniku kradzieży z włamaniem, Ubezpieczający jest zobowiązany niezwłocznie, nie później niż w ciągu 48 godzin, zawiadomić policję o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym.
6. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa bez ważnych przyczyn nie zastosował się do obowiązku określonego w ust. 5, TUZ Ubezpieczenia jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
7. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody, o których mowa w ust. 1, ograniczona jest do wysokości sublimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej Klauzuli.
8. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie rzeczowej w wysokości 500 zł.

Klauzula nr 20 OC członków zarządu wspólnoty mieszkaniowej

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą Klauzulą postanowień OWU oraz za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody wyrządzone w związku z pełnieniem funkcji członka zarządu wspólnoty mieszkaniowej zwanej dalej „Wspólnotą”, powstałe w trakcie zarządzania nieruchomością wspólną.
2. Dla celów niniejszej Klauzuli przyjmuje się, że przyjęte w OWU pojęcia oznaczają:
  - 1) szkoda - wyrażony w pieniądzu uszczerbek polegający na rzeczywistej stracie finansowej, z wyłączeniem utraconych korzyści, poniesionej przez Wspólnotę,
  - 2) wypadek ubezpieczeniowy – powstanie czystej straty finansowej.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) na osobie i rzeczowych,
  - 2) powstałych w wyniku popełnienia przez Ubezpieczonego wykroczenia lub przestępstwa oraz świadomym naruszeniu powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
  - 3) powstałych w wyniku przekroczenia posiadanych pełnomocnictw,
  - 4) powstałych w wyniku decyzji podjętych przez Ubezpieczonego, za które uzyskał lub dążył do uzyskania korzyści majątkowej,
  - 5) powstałych wskutek nieuregulowania przez Wspólnotę wszelkiego rodzaju zobowiązań podatkowych,
  - 6) powstałych w wyniku naruszenia dóbr osobistych, patentów, praw autorskich, zarejestrowanych znaków towarowych i projektów,
  - 7) powstałych w wyniku zawarcia przez Wspólnotę wszelkiego rodzaju umów kredytowych oraz transakcji giełdowych,
  - 8) powstałych w wyniku nieprzestrzegania przez Ubezpieczonego przepisów prawa międzynarodowego i powodujących roszczenia dochodzone przed zagranicznymi sądami,
  - 9) powstałych w wyniku naruszenia przez Ubezpieczonego przepisów o ochronie danych osobowych,
  - 10) powstałych w wyniku ataków cybernetycznych.
4. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w wysokości 300 zł, chyba że w umowie ubezpieczenia ustalono inaczej.

ROZDZIAŁ 10

UBEZPIECZENIE SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO OD WSZYSTKICH RYZYK

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 70

1. Przedmiotem ubezpieczenia może być sprzęt elektroniczny nie starszy niż 7 lat licząc od daty jego wytworzenia, znajdujący się w posiadaniu Ubezpieczonego na podstawie udokumentowanego tytułu prawnego, zainstalowany na stanowisku pracy, gotowy do użytku zgodnie z przeznaczeniem, dla którego testy próbne zostały zakończone z wynikiem pozytywnym, chyba że przeprowadzenie tych testów nie było wymagane przez producenta.
2. Sprzęt elektroniczny objęty jest ochroną ubezpieczeniową w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia, także podczas jego transportu wewnątrzzakładowego.
3. Umowa ubezpieczenia nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkód powstałych w:
  - 1) kamerach i aparatach fotograficznych;
  - 2) telefonach komórkowych, smartfonach;

- 3) sprzęcie elektronicznym zainstalowanym na stałe w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, na koncertach muzycznych, w cyrkach i w innych obiektach branży rozrywkowej;
  - 4) bezałogowych statkach powietrznych;
  - 5) sprzęcie elektronicznym, którego wiek przekroczył 7 lat w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą podwyższonej składki, ochroną ubezpieczeniową może zostać objęte mienie określone w ust. 3 pkt 1 – 2 niniejszego paragrafu w ramach Klauzuli 01 - Ubezpieczenie sprzętu przenośnego.

Zakres ubezpieczenia

§ 71

1. TUZ Ubezpieczenia odpowiada za szkody polegające na utracie, zniszczeniu lub uszkodzeniu przedmiotu ubezpieczenia wskutek zajścia wypadku ubezpieczeniowego, z zastrzeżeniem ograniczeń przewidzianych w niniejszych OWU, oraz w umowie ubezpieczenia.
2. W podstawowym zakresie ubezpieczenia, określonym w ust. 1 niniejszego paragrafu, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje w szczególności szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia:
  - 1) następujących zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu powietrznego, upadku drzew lub budowli, wybuchu, zalania lub zapadania się ziemi;
  - 2) działania człowieka (błędy w obsłudze, niewłaściwe użytkowanie, błędy operatora);
  - 3) błędów projektowych, konstrukcyjnych, nieprawidłowego montażu;
  - 4) wadliwości materiałów;
  - 5) działania prądu elektrycznego (przebiecia lub indukcji);
  - 6) kradzieży z włamaniem i rabunku do pomieszczenia, dewastacji wewnątrz pomieszczenia;
  - 7) jakiegokolwiek innego zdarzenia, o ile nie zostało ono wyłączone z odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia.
3. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia może rozszerzyć zakres ochrony ubezpieczeniowej o:
  - 1) ubezpieczenie przenośnego sprzętu elektronicznego poza miejscem ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia (Klauzula nr 1);
  - 2) ubezpieczenie danych i zewnętrznych nośników danych (Klauzula nr 2).
4. W granicy sumy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą oraz za udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, z zastrzeżeniem § 75 ust. 2 pkt 3 niniejszego Rozdziału.

Sumy i systemy ubezpieczenia

§ 72

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający.
2. W zależności od przedmiotu ubezpieczenia, sumy ubezpieczenia, powinny zostać dodatkowo ustalone w ramach następujących systemów ubezpieczeń:
  - 1) na sumy stałe - sumy ubezpieczenia określane są dla sprzętu elektronicznego stacjonarnego i przenośnego;
  - 2) na pierwsze ryzyko - sumy ubezpieczenia określane są dla danych i zewnętrznych nośników danych.
3. Suma ubezpieczenia sprzętu elektronicznego odpowiada przed szkodą wartości odtworzeniowej.
4. Ubezpieczający będący płatnikiem podatku VAT ustala sumy ubezpieczenia według wartości netto (bez podatku VAT).

Wyłączenia dodatkowe

§ 73

1. Uwzględniając wyłączenia ogólne odpowiedzialności określone w § 70 ust. 3 niniejszego Rozdziału oraz w § 104 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody:
  - 1) powstałe poza wskazanym w umowie ubezpieczenia miejscem ubezpieczenia (poza pomieszczeniem), wyłączenie nie dotyczy szkód w sprzęcie elektronicznym przenośnym w trakcie przewożenia i użytkowania poza miejscem ubezpieczenia, jeżeli zakres ochrony został rozszerzony o Ubezpieczenie przenośnego sprzętu elektronicznego w ramach Klauzuli nr 1 do niniejszego Rozdziału;
  - 2) jeżeli nie dochowano wymogów zabezpieczenia mienia na drodze wejścia sprawców włamania, o których mowa w § 108 niniejszych OWU, jak również dotyczących zabezpieczeń pomieszczenia znajdujących się na drodze wyjścia sprawców z tego pomieszczenia;

- 3) spowodowane uszkodzeniami lub defektami istniejącymi w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia, o których Ubezpieczający albo jego reprezentanci wiedzieli lub przy zachowaniu należytej staranności mogli się dowiedzieć, niezależnie od faktu, czy TUZ Ubezpieczenia było o nich powiadomione;
  - 4) za które na mocy przepisów prawa lub postanowień umowy odpowiedzialna jest osoba trzecia działająca w charakterze dostawcy, wytwórcy, sprzedawcy, serwisanta, przewoźnika, spedytora lub podwykonawcy,
  - 5) objęte gwarancją lub rękojmią;
  - 6) powstałe w sprzęcie elektronicznym na skutek przepięcia lub indukcji, jeżeli sprzęt ten nie został wyposażony w urządzenia zabezpieczające, o ile takie urządzenia zabezpieczające są zalecane przez producenta sprzętu;
  - 7) powstałe wskutek testów, z wyjątkiem prób dokonywanych w związku z okresowymi badaniami eksploatacyjnymi (ogłędzinami i przeglądami), a także powstałe w wyniku zamierzonego przeciążenia, doświadczeń lub eksperymentów przeprowadzonych w nadzwyczajnych dla danego sprzętu warunkach;
  - 8) powstałe w elementach sprzętu elektronicznego wskutek ich technicznego zużycia lub starzenia w trakcie użytkowania, włączając powolne działanie czynników atmosferycznych;
  - 9) powstałe w częściach i materiałach, które ze względu na swoją funkcję ulegają zużyciu lub podlegają wymianie ze względu na swoje specyficzne przeznaczenie i skład (dotyczy to materiałów pomocniczych np. płyny eksploatacyjne, oleje, smary, paliw, tusze, tonery, chłodziwa, wymienne nośniki danych, nośniki dźwięku i obrazu, folie, taśmy, wymienne narzędzia, bezpieczniki, źródła światła, baterie itp.); wyłączenie nie ma zastosowania w przypadku gdy doszło do szkody w sprzęcie elektronicznym wskutek zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową, chyba że szkody powstałe ww. częściach i materiałach są skutkiem wypadku ubezpieczeniowego objętego ubezpieczeniem;
  - 10) w lampach elektronowych, rentgenowskich lub laserowych;
  - 11) w endoskopach;
  - 12) polegające na uszkodzeniach estetycznych, takich jak zadrapania na powierzchniach malowanych, polerowanych lub emaliowanych, chyba że uszkodzenia są skutkiem zdarzenia objętego zakresem ubezpieczenia;
  - 13) spowodowane działaniem wszelkiego rodzaju wirusów komputerowych zakłócających pracę programu, komputera lub sieci;
  - 14) powstałe w wyniku utraty mienia nie będącej następstwem kradzieży z włamaniem lub rabunku;
  - 15) powstałe w wyniku aktów terroryzmu.
  - 16) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej;
  - 17) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbiórki; chyba że rozszerzono zakres ochrony ubezpieczeniowej o drobne prace budowlano-remontowe w ramach Klauzuli dodatkowej nr 03 określonej w Części III niniejszych OWU - wówczas zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje wyłącznie szkody wynikłe z drobnych prac budowlano-remontowych w zakresie określonym tą Klauzulą;
  - 18) powstałe po upływie 30 dni od chwili zamknięcia pomieszczenia, w którym znajduje się ubezpieczone mienie, i zaprzestania użytkowania tego pomieszczenia przez ten okres w celach wskazanych w umowie ubezpieczenia, chyba że TUZ Ubezpieczenia zostało o tym fakcie powiadomione na piśmie i pisemnie potwierdziło ochronę ubezpieczeniową;
  - 19) spowodowane powodzią lub zalaniem, w przypadku przechowywania mienia niżej niż 10 cm nad podłogą znajdującą się poniżej poziomu gruntu, chyba że zalanie mienia nastąpiło bezpośrednio z góry;
  - 20) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiami lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
  - 21) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
  - 22) powstałe w wyniku zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych, jeśli przyczyną powstania szkody był zły stan techniczny dachu lub innych elementów budynku;
  - 23) przedostania się deszczu, gradu, śniegu przez niewłaściwie zamknięte oraz niedomknięte okna, drzwi zewnętrzne i inne otwory, chyba że otwory te powstały w wyniku działania zdarzeń określonych w § 71 ust. 2 pkt 1 niniejszego Rozdziału;
  - 24) powstałe w wyniku katastrofy budowlanej budynków starszych niż 50 lat w przypadku konstrukcji drewnianej i stalowej lub starszych niż 90 lat w przypadku pozostałych konstrukcji;
  - 25) polegające na zaborze mienia z gablot reklamowych lub innych schowków znajdujących się na zewnątrz pomieszczenia.
2. TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za jakiegokolwiek koszty poniesione w celu usunięcia funkcjonalnych wad lub usterek (np. skutków działania wirusów komputerowych), chyba że wady lub usterek powstały w wyniku zdarzenia objętego zakresem ubezpieczenia.
  3. Jeżeli zakres ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk nie został rozszerzony o Klauzule nr 1 i 2 niniejszego Rozdziału, TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
    - 1) w przenośnym sprzęcie elektronicznym poza miejscem ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia;
    - 2) w danych i zewnętrznych nośnikach danych.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 74

1. Odszkodowanie ustala się:

- 1) w przypadku szkody częściowej sprzętu – według kosztów zakupu materiału i kosztów robocizny niezbędnych w celu naprawienia uszkodzonego przedmiotu, z uwzględnieniem kosztów transportu, demontażu i ponownego montażu oraz opłat celnych i innych tego typu należności, z wyłączeniem kosztów transportu ekspresowego i lotniczego,
- 2) w przypadku szkody całkowitej sprzętu – według kosztów zakupu identycznego, fabrycznie nowego przedmiotu lub przedmiotu analogicznego rodzaju i jakości, z uwzględnieniem kosztów transportu, demontażu i montażu ponownego oraz opłat celnych i innych tego typu należności, z wyłączeniem kosztów transportu ekspresowego i lotniczego,
2. Przy ustalaniu rozmiaru szkody nie uwzględnia się:
  - 1) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej lub pamiątkowej,
  - 2) kosztów wynikających z braku części zamiennych lub materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkodą.
3. Koszty jakichkolwiek zmian, uzupełnień lub ulepszeń nie wchodzi w skład odszkodowania.
4. W odniesieniu do kosztów naprawy uszkodzonych lub zniszczonych zabezpieczeń pomieszczenia (w wyniku kradzieży z włamaniem lub usiłowania dokonania kradzieży z włamaniem, dewastacji lub rabunku), wysokość szkody ustala się w wartości odtworzeniowej (nowej) do wysokości 10% sumy ubezpieczenia ustalonej dla zdarzeń, o których mowa w § 71 ust. 2 niniejszego Rozdziału, z zastrzeżeniem ust. 6 niniejszego paragrafu.
5. Jeżeli Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT, wysokość szkody ustala się według wartości netto (bez podatku VAT).
6. Wysokość odszkodowania zmniejsza się o wartość pozostałości po szkodzie, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub sprzedaży.

§ 75

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 74 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia i z zastrzeżeniem postanowień § 76 - § 77 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 74 niniejszego Rozdziału;
  - 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 71 ust. 4 niniejszego Rozdziału, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne;
  - 3) udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie - do 5% wartości szkody.
3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3 niniejszego paragrafu, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

§ 76

Jeżeli sumę ubezpieczenia ustalono na podstawie sum stałych, a w dniu szkody stwierdzono niedubezpieczenie mienia, to przy ustalaniu wysokości odszkodowania stosuje się zasadę proporcji. Zasady proporcji nie stosuje się w wypadku, gdy wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia lub gdy niedubezpieczenie nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia.

§ 77

1. Jeżeli nie zniesiono franszyzy redukcyjnej, ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 74- § 76 niniejszego Rozdziału) pomniejsza się o kwotę 300 zł.
2. Dla szkód powstałych wskutek kradzieży z włamaniem lub rabunku przedmiotu ubezpieczenia lub upadku ustala się udział własny Ubezpieczonego w każdej szkodzie w wysokości 10% szkody, nie mniej jednak niż franszyza redukcyjna ustalona w umowie ubezpieczenia.

Klauzule rozszerzające zakres ubezpieczenia sprzętu elektronicznego

§ 78

Klauzula nr 1 Ubezpieczenie sprzętu przenośnego

1. Zachowując postanowienia Rozdziału 10 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ubezpieczenia o szkody powstałe w przenośnym sprzęcie elektronicznym używanym do prac służbowych przez Ubezpieczonego lub jego pracowników poza miejscem ubezpieczenia, o ile prace te miały miejsce na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszej Klauzuli.
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą podwyższonej składki zakres terytorialny ubezpieczenia, o którym w ust. 1 niniejszej Klauzuli, może zostać rozszerzony o terytorium Unii Europejskiej.
3. Ubezpieczeniem nie są objęte szkody powstałe lub zwiększone wskutek wypadku pojazdu należącym do Ubezpieczonego, jeżeli wypadek ten został spowodowany złym stanem technicznym pojazdu samochodowego w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, zwanym dalej na potrzeby niniejszej Klauzuli „pojazdem”, bądź też szkoda powstała lub została

- zwiększona wskutek niewłaściwego opakowania sprzętu, niezgodnie z zaleceniami producenta lub wskutek braku takiego opakowania.
4. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe wskutek kradzieży z włamaniem i rabunku:
    - 1) z pojazdu, pod warunkiem, że:
      - a) pojazd ten posiada twardy dach (jednolita sztywna konstrukcja),
      - b) w chwili kradzieży pojazd był prawidłowo zamknięty na klucz,
      - c) pojazd posiada sprawne i atestowane zabezpieczenia antywłamaniowe (np. wywołujące alarm), które było włączone,
      - d) sprzęt pozostawiony w pojeździe został zamknięty w bagażniku lub w innym schowku, stanowiącym seryjne wyposażenie pojazdu,
      - e) sprzęt został skradziony w godzinach: 6.00 - 22.00 - przy czym ograniczenie to nie dotyczy przypadku kradzieży, gdy pojazd zaparkowany został na parking strzeżonym (ogrodzonym, oświetlonym i pod stałym dozorem) albo znajdował się w garażu zamkniętym na co najmniej dwa wielozapadkowe zamki albo kłódki lub jeden zamek albo kłódkę z atestem;
    - 2) z miejsca ubezpieczenia zadeklarowanego we wniosku o ubezpieczenie, pod warunkiem, że zostały spełnione minimalne zabezpieczenia sprzętu przed kradzieżą z włamaniem i rabunkiem określone w § 108 niniejszych OWU;
    - 3) z pozostałych miejsc, pod warunkiem, że zostały spełnione minimalne zabezpieczenia sprzętu przed kradzieżą z włamaniem i rabunkiem określone w § 108 niniejszych OWU.
  5. Dla zdarzeń określonych w niniejszej Klauzuli łączna suma ubezpieczenia nie może być wyższa niż 100 000 zł, chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia ustalono inaczej.
  6. W przypadku włączenia do ubezpieczenia mienia, o którym mowa w § 70 ust. 3 pkt 1 i 2 niniejszych OWU, ustala się w ramach sumy ubezpieczenia, określonej dla niniejszej Klauzuli, limit sumy ubezpieczenia na jedno i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe.
  7. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 300 zł.
  8. Dla szkód powstałych wskutek kradzieży z włamaniem lub rabunku przedmiotu ubezpieczenia lub upadku ustala się udział własny Ubezpieczonego w każdej szkodzie w wysokości 10% szkody, nie mniej jednak niż franszyza redukcyjna ustalona w umowie ubezpieczenia.

Klauzula nr 2 **Ubezpieczenie danych i zewnętrznych nośników danych**

1. Zachowując postanowienia Rozdziału 10 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ubezpieczenia o ubezpieczenie danych i zewnętrznych nośników danych.
2. Przedmiotem ubezpieczenia są dane (w tym licencjonowane oprogramowanie) i zewnętrzne nośniki danych wykorzystywane w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, znajdujące się w posiadaniu Ubezpieczonego na podstawie udokumentowanego tytułu prawnego.
3. Dane i zewnętrzne nośniki danych objęte są ochroną ubezpieczeniową od utraty, zniszczenia lub uszkodzenia w zakresie zdarzeń wskazanym w § 71 niniejszych OWU, uniemożliwiających ich maszynowy odczyt albo zapisywanie nowych danych.
4. Dane oraz zewnętrzne nośniki danych określone w umowie oraz ubezpieczone są objęte ochroną:
  - 1) w miejscu wymienionym w umowie;
  - 2) w zewnętrznym (znajdującym się poza miejscem ubezpieczenia) archiwum danych;
  - 3) podczas transportu między miejscem ubezpieczenia a zewnętrznym archiwum danych.
5. TUZ Ubezpieczenia odpowiada za dane pod warunkiem, że:
  - 1) wykonywane są kopie zapasowe danych na wymiennych nośnikach danych nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu;
  - 2) kopie zapasowe danych są przechowywane w archiwum poza miejscem ubezpieczenia.
6. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje szkód wyłączonych w § 73 niniejszego Rozdziału oraz w § 104 niniejszych OWU, a ponadto:
  - 1) danych, które zostały wprowadzone lub w jakikolwiek sposób przetworzone po zajściu wypadku ubezpieczeniowego,
  - 2) dodatkowych kosztów poniesionych na zabezpieczenie danych przed kopiowaniem, ochronę dostępu do danych, a także kosztów związanych z usunięciem tych zabezpieczeń;
  - 3) szkód spowodowanych błędnym oprogramowaniem;
  - 4) kosztów wynikłych z błędnego programowania, perforacji, etykietowania lub wkładania nośników danych, nieuważnego usunięcia informacji lub starcia danych z nośnika oraz z utraty informacji wskutek działania pola magnetycznego;
  - 5) szkód powstałych wskutek nieuważnego lub przypadkowego usunięcia danych;
  - 6) szkód powstałych wskutek wadliwego działania lub uszkodzenia napędów dyskowych, komunikacyjnych portów USB;
  - 7) kosztów zakupu nowych licencji związanych z utratą bądź niewłaściwym działaniem zabezpieczeń ubezpieczonych danych;
  - 8) danych znajdujących się wyłącznie w jednostce centralnej sprzętu elektronicznego.
7. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje ponadto szkód powstałych w:
  - 1) nośnikach danych, które nie są wymieniane przez użytkownika (np. pamięci półprzewodnikowe);
  - 2) w nośnikach danych, na których zostały zapisane dane przy użyciu nielicencjonowanego lub nieautoryzowanego oprogramowania.
8. TUZ pokrywa w granicach sumy ubezpieczenia niezbędne koszty:
  - 1) automatycznego wprowadzenia danych lub programów z kopii zapasowych;

- 2) automatycznego lub ręcznego wprowadzenia danych lub programów z oryginalnych programów lub z dokumentów dostępnych Ubezpieczającemu;
  - 3) odtworzenia lub wprowadzenia systemów lub standardowych programów;
  - 4) wymiany zniszczonych lub uszkodzonych wskutek zdarzeń objętych zakresem ubezpieczenia zewnętrznych nośników danych na nowe nośniki danych tego samego rodzaju i jakości.
9. Jeżeli nie jest konieczne odtworzenie danych albo jeżeli odtworzenie danych nie zostało przeprowadzone w ciągu 12 miesięcy po wystąpieniu szkody, TUZ Ubezpieczenia pokryje jedynie koszty wymiany zniszczonych lub uszkodzonych nośników danych na nowe.
10. Dla zdarzeń określonych w niniejszej Klauzuli łączna suma ubezpieczenia nie może być wyższa niż 100 000 zł, chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia ustalono inaczej.
11. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 300 zł.
12. Dla szkód powstałych wskutek kradzieży z włamaniem lub rabunku przedmiotu ubezpieczenia lub upadku ustala się udział własny Ubezpieczonego w każdej szkodzie w wysokości 10% szkody, nie mniej jednak niż franszyza redukcyjna ustalona w umowie ubezpieczenia.

ROZDZIAŁ 11

UBEZPIECZENIE ŁADUNKÓW W TRANSPORCIE KRAJOWYM (CARGO)

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 79

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest mienie stanowiące własność Ubezpieczonego bądź będące w jego posiadaniu na podstawie tytułu prawnego, pozostające w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, określoną w umowie ubezpieczenia, przewożone na ryzyko Ubezpieczonego środkami transportu lądowego wykonywanego przy pomocy pojazdów samochodowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie krajowej dokumentacji przewozowej.
2. W ramach niniejszego Rozdziału ochroną ubezpieczeniową może zostać objęte następujące mienie:
  - 1) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
  - 2) środki obrotowe
  - 3) mienie osób trzecich
3. Ubezpieczenie nie obejmuje transportu następujących rodzajów mienia:
  - 1) towarów niebezpiecznych, określonych w Umowie Europejskiej dotyczącej przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR);
  - 2) mienia przewożonego w ramach handlu obwoźnego (przenośnego);
  - 3) przesyłek pocztowych;
  - 4) przesyłek przewożonych przez firmy kurierskie;
  - 5) dzieł sztuki, przedmiotów zabytkowych i o wartości kolekcjonerskiej, eksponatów;
  - 6) wartości pieniężnych, papierów wartościowych, banderoli akcyzy, kart kredytowych i płatniczych, kart telefonicznych, żetonów, biletów komunikacyjnych, losów loteryjnych
  - 7) akt, dokumentów, rękopisów, wzorów i prototypów;
  - 8) pojazdów w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym;
  - 9) rzeczy uszkodzonych i zdekompletowanych;
  - 10) rzeczy transportowanych w obrębie jednej nieruchomości;
  - 11) ładunków przewożonych zarobkowo przez Ubezpieczonego (przewoźnik);
  - 12) mienia przewożonego w ramach wykonywania usług transportu związanego z przeprowadzkami, żywych zwierząt.
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, ochroną ubezpieczeniową może zostać objęte mienie określone w ust. 3 pkt 1 – 3 niniejszego paragrafu.

Zakres ubezpieczenia

§ 80

1. TUZ Ubezpieczenia obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody polegające na utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu ubezpieczonego mienia, powstałe w okresie ubezpieczenia oraz będące bezpośrednim następstwem: działania dymu i sadzy, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, trzęsienia ziemi, uderzenia pioruna, upadku pojazdu powietrznego, wybuchu, wypadku środka transportu, zapadania się ziemi, kradzieży mienia ze środka transportu lub rabunku w czasie transportu, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu.
2. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkodę polegającą na kradzieży, jeżeli kradzieży przedmiotu ubezpieczenia dokonano z pojazdu samochodowego w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, zabezpieczonego przed dostępem osób nieuprawnionych (pojazd całkowicie zamknięty i zabezpieczony co najmniej na zamki,

- w tym również w części ładunkowej), który został pozostawiony za dowodem przyjęcia na parkingu strzeżonym - pod rygorem braku odpowiedzialności za szkodę.
3. Przedmiot ubezpieczenia w czasie transportu objęty jest ochroną ubezpieczeniową na całej trasie przewozu, z użyciem jednego lub kilku różnych lądowych środków transportu (pojazdów samochodowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym).
  4. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje 72-godzinny czas transportu, przy czym:
    - 1) przy przewozie mienia środkiem transportu stanowiącym własność Ubezpieczonego lub oddanym do jego dyspozycji na podstawie umowy najmu - okres ten rozpoczyna się od chwili rozpoczęcia załadunku przedmiotu ubezpieczenia na środek transportu i kończy się z chwilą zakończenia rozładunku;
    - 2) przy przewozie przedmiotu ubezpieczenia wykonywanym odpłatnie przez przewoźnika – okres ten rozpoczyna się z chwilą przyjęcia przez przewoźnika przedmiotu ubezpieczenia do przewozu i kończy się z chwilą wydania przedmiotu ubezpieczenia odbiorcy.
  5. W granicy sumy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia ponosi również odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w czasie akcji ratowniczej, prowadzonej w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, a także za udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych Ubezpieczającemu środków w celu zmniejszenia powstałej szkody w przedmiocie ubezpieczenia i zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego przedmiotu ubezpieczenia przed szkodą oraz za udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, z zastrzeżeniem § 84 ust. 2 pkt 3 niniejszego Rozdziału.

Suma i system ubezpieczenia

§ 81

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego paragrafu.
2. Suma ubezpieczenia ustalona jest w systemie na pierwsze ryzyko.
3. Suma ubezpieczenia nie może być wyższa niż 100 000 zł.
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, maksymalna suma ubezpieczenia określona w ust. 1 niniejszego paragrafu może zostać podwyższona.
5. Ubezpieczający będący płatnikiem podatku VAT ustala sumy ubezpieczenia według wartości netto (bez podatku VAT).

Wyłączenia dodatkowe

§ 82

Uwzględniając ogólne wyłączenia określone w § 104 OWU, TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada ponadto za szkody:

- 1) powstałe w czasie transportu w wyniku niewłaściwego załadowania lub niedostatecznego opakowania bądź użycia środka transportu nieprzystosowanego do przewozu tego rodzaju mienia;
- 2) powstałe wskutek wypadku środka transportu należącego do Ubezpieczonego lub używanego przez niego na podstawie umowy najmu, jeżeli przyczyną wypadku był zły stan techniczny tego środka transportu bądź stan po spożyciu alkoholu, stan nietrzeźwości w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub pod wpływem wszelkiego rodzaju środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 3) powstałe w czasie transportu wskutek: zalania, mrozu, upału, śniegu lub gradu, chyba że szkoda jest bezpośrednim następstwem wypadku jakiego uległ środek transportu;
- 4) powstałe podczas transportu i stwierdzone po wydaniu przesyłki przez przewoźnika (tzw. szkody ukryte w rozumieniu art. 74 ust. 3 i następnych ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe);
- 5) jeżeli nie spełniono wymogu określonego w § 110 niniejszych OWU - jeżeli szkoda jest następstwem rabunku w transporcie;
- 6) powstałe wskutek wady ukrytej lub naturalnych właściwości rzeczy (towaru);
- 7) nie przekraczające granic norm ubytków naturalnych ustalonych w odrębnych przepisach lub zwyczajowo przyjętych;
- 8) powstałe wskutek niezdatności do przewozu środka transportowego, jeżeli Ubezpieczający wiedział o tej niezdatności w chwili ładowania przewożonych rzeczy (towaru);
- 9) powstałe podczas przewozu rzeczy (towaru) w ramach tzw. transportu wewnątrzzakładowego;
- 10) będące bezpośrednim następstwem opóźnienia przewozu rzeczy (towaru);
- 11) powstałe na skutek wandalizmu lub dewastacji;
- 12) powstałe w rzeczach (towarach) przewożonych jako bagaż ręczny;
- 13) powstałe w towarach przewożonych w ramach handlu obwoźnego oraz w rzeczach (towarach) uszkodzonych, zdekompletowanych lub używanych;
- 14) powstałe w urzędzeniach lub w pojazdach samochodowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym w czasie ich holowania;
- 15) powstałe wskutek niewłaściwego załadowania, rozładunku, opakowania lub zamocowania mienia;
- 16) powstałe wskutek użycia pojazdu samochodowego w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, nieprzystosowanego do przewozu danego rodzaju mienia lub niesprawnego technicznie.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania**§ 83**

1. Wysokość szkody ustala się na podstawie cen z dnia ustalenia odszkodowania, według cen ich zakupu lub kosztów wytworzenia.
2. Jeżeli Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT, wysokości szkody ustala się według wartości netto (bez podatku VAT).
3. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości mienia, które może być przeznaczone do dalszego użytku.

§ 84

1. Nadubezpieczenie mienia nie powoduje odstąpienia od postanowień określających sposób ustalenia wysokości szkody, o którym mowa w § 83 niniejszego Rozdziału.
2. W granicy sumy ubezpieczenia, a także z zastrzeżeniem postanowień § 85 niniejszego Rozdziału, odszkodowanie obejmuje:
  - 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem wypadku ubezpieczeniowego objętego umową ubezpieczenia, w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 83 niniejszego Rozdziału;
  - 2) udokumentowane koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 80 ust. 5 niniejszego Rozdziału, jeżeli środki te były celowe chociażby okazały się bezskuteczne;
  - 3) udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie - do 5% wartości szkody.
3. Jeżeli koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3 niniejszego paragrafu, dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.

§ 85

Jeżeli nie zniesiono franszyzy redukcyjnej, ustalone odszkodowanie (zgodnie z § 83 - § 84 niniejszego Rozdziału) pomniejsza się o kwotę 200 zł.

CZEŚĆ III – WSPÓLNE KLAUZULE DODATKOWE**§ 86****Klauzula dodatkowa nr 01**
Automatyczne pokrycie

1. Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą Klauzulą postanowień OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia obejmuje automatyczną ochroną ubezpieczeniową mienie (tj. budynki, budowle, lokale, nakłady inwestycyjne, wyposażenie, maszyny lub urządzenia, sprzęt elektroniczny), które zostanie nabyte lub którego wartość wzrosła w związku z jego nabyciem lub wykonaniem modernizacji w okresie ubezpieczenia.
2. Mienie, o którym mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, zostaje objęte automatyczną ochroną ubezpieczeniową od daty zwiększenia wartości nowo nabytego mienia lub wykonanej modernizacji mienia, o którym mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, z dniem przyjęcia mienia do ewidencji środków trwałych, pod warunkiem, że fakt ten zostanie pisemnie zgłoszony do TUZ Ubezpieczenia w ciągu 30 dni od daty przyjęcia mienia do ewidencji środków trwałych.
3. Ochroną ubezpieczeniową objęte jest wyłącznie mienie znajdujące się w miejscu ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia w zakresie:
  - 1) podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych) wskazanym w Części II Rozdziału 1 niniejszych OWU w przypadku objęcia automatyczną ochroną budynków, budowli, lokali, nakładów inwestycyjnych;
  - 2) podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych) wskazanym w Części II Rozdziału 2 niniejszych OWU w przypadku objęcia automatyczną ochroną wyposażenia, maszyn lub urządzeń oraz sprzętu elektronicznego którego wiek przekracza 7 lat;
  - 3) wskazanym w Części II Rozdziału 10 niniejszych OWU w przypadku objęcia automatyczną ochroną sprzętu elektronicznego, którego wiek nie przekracza 7 lat.
4. Ochrona ubezpieczeniowa, o której mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, zostaje udzielona, pod warunkiem, że mienie jest przeznaczone i wykorzystywane do działalności gospodarczej określonej w umowie ubezpieczenia.
5. Klauzula niniejsza ma zastosowanie wyłącznie do ubezpieczenia mienia w systemie sum stałych.
6. Suma ubezpieczenia nie może stanowić więcej niż 10% łącznej wartości deklarowanej sumy ubezpieczenia dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia w ramach Części II Rozdziału 1 i Rozdziału 2 w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych) oraz Rozdziału 10 niniejszych OWU, nie więcej jednak niż 1.000.000 zł.
7. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do zadeklarowanej w umowie ubezpieczenia sumy ubezpieczenia określonej dla niniejszej Klauzuli zgodnie z ust. 6 niniejszej Klauzuli, z zastrzeżeniem:
  - 1) w ubezpieczeniu przedmiotów ubezpieczenia w ramach Części II Rozdziału 1 i 2 niniejszych OWU w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych) – odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do wysokości 10% SU wskazanej w umowie ubezpieczenia dla poszczególnych ubezpieczonych przedmiotów ubezpieczenia;

- 2) w ubezpieczeniu sprzętu elektronicznego w ramach Części II Rozdziału 10 niniejszych OWU – odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do wysokości 10% SU wskazanej w umowie ubezpieczenia dla ubezpieczonych poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia.
8. W przypadku włączenia do umowy ubezpieczenia niniejszej Klauzuli, Ubezpieczający zobowiązany jest do opłacenia dodatkowej składki, której rozliczenie winno nastąpić w ciągu 14 dni od daty zgłoszenia wzrostu wartości środków trwałych, o którym mowa w ust. 2 niniejszej Klauzuli.
9. Niniejsza Klauzula nie ma zastosowania do ubezpieczenia kradzieży z włamaniem i rabunku w ubezpieczeniu przedmiotów ubezpieczenia w ramach Części II Rozdziału 2 oraz Rozdziału 10 niniejszych OWU.
10. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w wysokości 200 zł.

Klauzula dodatkowa nr 02
Mienie składowane na wolnym powietrzu

1. Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą Klauzulą postanowień OWU uzgodniono, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza ochronę ubezpieczeniową o szkody powstałe w mieniu składowanym przez Ubezpieczonego na wolnym powietrzu, jeżeli producent/dostawca dopuszcza taki sposób składowania.
2. W ramach niniejszej Klauzuli przedmiotem ubezpieczenia mogą być:
  - 1) maszyny i urządzenia wykorzystywane w związku z prowadzoną przez Ubezpieczonego działalnością lub środki obrotowe stanowiące własność Ubezpieczonego lub będące w jego posiadaniu na podstawie tytułu prawnego, z wyłączeniem maszyn, urządzeń, oraz środków obrotowych uszkodzonych lub zdekompletowanych,
  - 2) pojazdy samochodowe w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, zwane dalej na potrzeby niniejszej Klauzuli „pojazdami samochodowymi”, przyjęte od osób trzecich w celu wykonania ich konserwacji, naprawy lub innych usług wykonywanych w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego.
3. TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia następujących zdarzeń losowych: dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, wiatru, lawiny, osuwania się ziemi, powodzi, pożaru, śniegu, trzęsienia ziemi, a także uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku pojazdu powietrznego, upadku drzew lub budowli, wybuchu, zalania lub zapadania się ziemi.
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą podwyższonej składki, ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte pojazdy samochodowe, o których mowa w ust. 2 pkt 2 niniejszej Klauzuli, od ryzyka dewastacji.
5. Uwzględniając wyłączenia ogólne odpowiedzialności określone w § 104 niniejszych OWU TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody w przedmiocie ubezpieczenia:
  - 1) powstałe wskutek braku zabezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia zgodnie z jego właściwościami naturalnymi oraz wytycznymi producenta;
  - 2) powstałe wskutek w mieniu zamontowanym niezgodnie z wymaganiami producenta lub dostawcy, chyba że sposób zamontowania nie miał wpływu na powstanie lub wysokość szkody;
  - 3) powstałe wskutek działania prądu elektrycznego, chyba że działanie tego prądu spowodowało równocześnie pożar lub szkoda jest wynikiem uderzenia pioruna bądź przepięcia, a zdarzenie to zostało objęte zakresem ubezpieczenia;
  - 4) powstałe wskutek awarii, zakłóceń lub uszkodzenia maszyn lub urządzeń wskutek przyczyn związanych z ich eksploatacją, obsługą bądź konserwacją; chyba że zdarzenie to zostało objęte zakresem ubezpieczenia;
  - 5) spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych związanych z charakterem prowadzonej działalności gospodarczej;
  - 6) powstałe w związku z przebudową, remontem, naprawą lub rozruchem urządzeń technologicznych lub instalacji użytkowych, o ile za zgodą TUZ Ubezpieczenia nie uzgodniono inaczej;
  - 7) powstałe w związku z robotami budowlanymi, tj. w czasie budowy, przebudowy, montażu, remontu lub rozbiórki;
  - 8) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiami lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka;
  - 9) za powstanie których odpowiedzialność jest uregulowana w prawie geologicznym i górniczym;
  - 10) powstałe wskutek systematycznego oddziaływania dymu, sadzy lub temperatury;
  - 11) powstałe w pojazdach w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym; z wyjątkiem pojazdów samochodowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjętych od osób trzecich w celu wykonania ich konserwacji, naprawy. lub innych usług wykonywanych w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego.
  - 12) powstałe wskutek powodzi lub osuwania się ziemi na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu lub w strefie pasa technicznego w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.
6. W zakresie, o którym mowa w ust. 4 niniejszej Klauzuli, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje ponadto:
  - 1) szkód polegających na uszkodzeniu ubezpieczonego mienia w wyniku graffiti;
  - 2) szkód w elementach wyposażenia (obejmującego również elementy zewnętrzne) pojazdu samochodowego, który był w stanie uszkodzonym w dniu jego przyjęcia do warsztatu samochodowego;
  - 3) utraty wartości handlowej pojazdu samochodowego w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym.

7. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do zadeklarowanej w umowie ubezpieczenia sumy ubezpieczenia określonej dla niniejszej Klauzuli, z zastrzeżeniem ust. 8 i 9 niniejszej Klauzuli.
8. Dla szkód w pojazdach samochodowych, o których mowa w ust. 2 pkt 2 niniejszej Klauzuli, powstałych w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia gradu lub wiatru; ustala się limit sumy ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe w wysokości 20% sumy ubezpieczenia ustalonej dla niniejszej Klauzuli.
9. Dla szkód w pojazdach samochodowych, o których mowa w ust. 4 niniejszej Klauzuli, ustala się limit sumy ubezpieczenia na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe w wysokości 1000 zł w odniesieniu do jednego pojazdu samochodowego w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym.
10. W zakresie, o których mowa w ust. 4 niniejszej Klauzuli, odszkodowanie za pojazdy samochodowe w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, uszkodzone w wyniku dewastacji ogranicza się wyłącznie do kosztów naprawy ustalonych wg kosztorysu sporządzonego w oparciu o system Audatex; odszkodowanie, o którym mowa w zdaniu poprzednim, nie obejmuje utraty wartości handlowej pojazdu samochodowego.
11. Suma ubezpieczenia nie może być wyższa niż 50 000 zł, chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia ustalono inaczej.
12. W ubezpieczeniu pojazdów samochodowych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przyjętych od osób trzecich w celu wykonania usługi związanej z konserwacją, naprawą pojazdu samochodowego w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym lub innymi usługami wykonywanymi w ramach prowadzonego przez Ubezpieczonego warsztatu samochodowego, ustala się sumę ubezpieczenia w systemie ubezpieczenia pierwszego ryzyka.
13. W zakresie nieuregulowanym niniejszą Klauzulą dodatkową zastosowanie mają postanowienia Rozdziału 2, Rozdziału 3 lub Rozdziału 7 niniejszych OWU w zależności od przedmiotu ubezpieczenia.
14. Ustala się franszyzę redukcyjną w każdej szkodzie w wysokości 200 zł.

Klauzula dodatkowa nr 03 **Drobne prace budowlano-remontowe**

1. Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą Klauzulą postanowień OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej, wskazany w Części II - w rozdziałach 1, 2, 3, 4 i 7 w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych) oraz Rozdziału 10 niniejszych OWU o szkody powstałe w przedmiotach ubezpieczenia, będące następstwem drobnych prac budowlano-remontowych pod warunkiem, że prace te:
  - 1) nie naruszają konstrukcji nośnej obiektu oraz konstrukcji lub pokrycia dachu,
  - 2) nie wymagają uzyskania pozwolenia na budowę w świetle obowiązujących przepisów prawa,
  - 3) nie mają wpływu na stan, sprawność urządzeń lub systemów przeciwpożarowych lub innych zabezpieczeń, o których Ubezpieczający poinformował we wniosku o ubezpieczenie.
2. TUZ Ubezpieczenia obejmuje również ochroną ubezpieczeniową szkody w mieniu będącym przedmiotem prac budowlano-remontowych (tj. wartość prac i materiałów) w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia jako miejsce ubezpieczenia.
3. Przez drobne prace budowlano-remontowe uważa się prace polegające na przebudowie, montażu lub remoncie obiektu budowlanego - z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 1-3 niniejszej Klauzuli.
4. Uwzględniając wyłączenia ogólne odpowiedzialności określone w § 104 niniejszych OWU oraz wyłączenia dodatkowe wskazane dla danego rodzaju przedmiotu ubezpieczenia określone w Części II - Rozdziałów 1, 2, 3, 4, 7 oraz 10 niniejszych OWU TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody:
  - 1) wynikające z nieprzestrzegania przepisów prawa, w tym przepisów techniczno- budowlanych, przepisów BHP, przepisów przeciwpożarowych, zasad wiedzy technicznej oraz wykonywania robót niezgodnie z dokumentacją techniczną, w tym dokumentacją techniczno-ruchową;
  - 2) wyrządzone przez osoby nie posiadające stosownych uprawnień, kwalifikacji lub przeszkolenia do wykonywania robót objętych zakresem ubezpieczenia;
  - 3) wynikające z braku lub niewłaściwego zabezpieczenia wykonywanych prac budowlano-remontowych;
  - 4) powstałe w wyniku opadów atmosferycznych, gradu, śniegu deszczu nawalnego lub wiatru, jeżeli ubezpieczany obiekt nie był zadaszony lub nie miał zamkniętych otworów okiennych i drzwiowych;
  - 5) powstałe w związku z katastrofą budowlaną w rozumieniu prawa budowlanego;
  - 6) powstałych w wyniku błędów w sztuce budowlanej, wadami konstrukcyjnymi, nieprawidłowym montażem lub wynikające z zastosowanych wadliwych wyrobów i materiałów budowlanych;
  - 7) w budynkach, budowlach drewnianych lub krytych strzechą ze słomy, trzciny lub gontem drewnianym;
  - 8) wynikające z działania młotów pneumatycznych lub kafarów;
  - 9) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi oraz drganiem lub wibracjami spowodowanymi przez działanie człowieka.
5. Suma ubezpieczenia nie może stanowić więcej niż łączna wartość deklarowanej sumy ubezpieczenia dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia w ramach Części II Rozdziałów: 1, 2, 3, 4 i 7 niniejszych OWU w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych) oraz Części II Rozdziału 10 niniejszych OWU, jednak nie więcej niż 1 000 000 zł, z zastrzeżeniem ust. 6 niniejszej Klauzuli.
6. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do:
  - 1) zadeklarowanej w umowie ubezpieczenia sumy ubezpieczenia określonej dla niniejszej Klauzuli, zgodnie z ust. 5 niniejszej Klauzuli, z zastrzeżeniem pkt 2 niniejszego ustępu;

- 2) wysokości sumy ubezpieczenia wskazanej w umowie ubezpieczenia dla danego przedmiotu ubezpieczenia ubezpieczonego w ramach Części II Rozdziału 1, 2, 3, 4, 6 lub 7 w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych) oraz Części II Rozdziału 10 niniejszych OWU.
7. Ustala się franszyzę redukcijną w każdej szkodzie w wysokości 500 zł.

Klauzula dodatkowa nr 04
Ubezpieczenie Apteki - utrata dokumentów i koszty utylizacji produktów leczniczych

1. Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą Klauzulą postanowień OWU na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia obejmuje ochroną ubezpieczeniową:
  - 1) koszty utylizacji produktów leczniczych zniszczonych, przez które rozumie się produkty lecznicze nie mogące zostać wprowadzone do obrotu,
  - 2) straty finansowe, będące bezpośrednim następstwem utraty lub zniszczenia dokumentów (recept) ze środków publicznych, niezbędnych do refundacji produktów leczniczych.
2. TUZ Ubezpieczenia obejmuje ochroną ubezpieczeniową koszty wymienione w ust. 1 niniejszej Klauzuli, wyłącznie pod warunkiem, że:
  - 1) zniszczenie leków lub zniszczenie albo utrata dokumentów, o których mowa ust. 1 pkt 1 i 2 niniejszej Klauzuli powstało na skutek zdarzenia objętego ubezpieczeniem zgodnie z umową ubezpieczenia, za które TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność;
  - 2) Ubezpieczający dokonuje bieżącej archiwizacji danych o obrocie refundowanymi lekami i wyrobami medycznymi zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Wysokość kosztów wskazanych w ust. 1 pkt 2 niniejszej Klauzuli ustala się w oparciu o średnie wielkości refundacji z okresu kolejnych sześciu miesięcy poprzedzających dzień szkody (potwierdzonych przez właściwy oddział organu nadzorującego refundację), nie więcej jednak niż suma ubezpieczenia określona w ust. 4 niniejszej Klauzuli.
4. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do zadeklarowanej w umowie ubezpieczenia sumy ubezpieczenia określonej dla niniejszej Klauzuli.
5. Suma ubezpieczenia nie może być wyższa niż 20 000 zł, chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia ustalono inaczej, z zastrzeżeniem ust. 6 niniejszej Klauzuli.
6. Suma ubezpieczenia ustalona dla niniejszej Klauzuli nie może być wyższa niż wartość deklarowanej sumy ubezpieczenia dla przedmiotu ubezpieczenia ubezpieczonego w ramach Części II Rozdziału 3 niniejszych OWU w zakresie podstawowym (od ognia i innych zdarzeń losowych), chyba że za zgodą TUZ Ubezpieczenia ustalono inaczej.
7. Ustala się franszyzę redukcijną w każdej szkodzie w wysokości 200 zł.

Klauzula dodatkowa nr 05
Ubezpieczenie urządzeń lub ich części na stałe zamontowanych na zewnątrz budynków i budowli

1. Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą Klauzulą postanowień OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ Ubezpieczenia obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe wskutek kradzieży lub dewastacji urządzeń (w rozumieniu § 3 pkt 22 niniejszych OWU) lub ich części, które ze względu na swoje przeznaczenie są zamontowane na stałe na zewnątrz budynków lub budowli (np. szyldy reklamowe, anteny, zewnętrzne części klimatyzatorów, zewnętrzne elementy systemów alarmowych i monitoringu).
2. TUZ Ubezpieczenia odpowiada za szkody określone w ust. 1 niniejszej Klauzuli wyłącznie pod warunkiem, że:
  - 1) urządzenia lub ich części są zamocowane na zewnątrz budynku lub budowli na wysokości nie mniejszej niż 2,5 m od poziomu terenu;
  - 2) urządzenia lub ich części powinny być zainstalowane i zabezpieczone w taki sposób, aby ich wymontowanie nie było możliwe bez pozostawienia śladów użycia siły lub narzędzi;
  - 3) Ubezpieczający zawiadomi o fakcie kradzieży mienia, o którym mowa w ust. 1 niniejszej Klauzuli, policję bezzwłocznie po stwierdzeniu wystąpienia szkody spowodowanej kradzieżą lub momentu, w którym Ubezpieczający dowiedział się o niej.
3. Wymóg, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 niniejszej Klauzuli, nie ma zastosowania, jeżeli urządzenie lub jego część zamontowane na zewnątrz budynku lub budowli zostało zabezpieczone na całej powierzchni dodatkową trwałą osłoną (obudową) uniemożliwiającą kradzież urządzenia lub jego części bez konieczności sforsowania osłony (obudowy) z użyciem siły oraz narzędzi.
4. Uwzględniając wyłączenia ogólne określone w § 104 niniejszych OWU i dodatkowe określone w § 16 Rozdziału 2 niniejszych OWU, TUZ Ubezpieczenia ponadto nie odpowiada za szkody w rynnach i ich elementach składowych.
5. W pozostałym zakresie nieuregulowanym niniejszą Klauzulą stosuje się postanowienia Rozdziału 2 niniejszych OWU za wyjątkiem: § 16 pkt 17 niniejszych OWU.
6. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do zadeklarowanej w umowie ubezpieczenia sumy ubezpieczenia określonej dla niniejszej Klauzuli.
7. Suma ubezpieczenia nie może być wyższa niż 100 000 zł.
8. Ustala się franszyzę redukcijną w każdej szkodzie w wysokości 200 zł.

CZEŚĆ IV – POSTANOWIENIA WSPÓLNE**§ 87****Wariant All Risk (ubezpieczenie mienia od wszystkich ryzyk)**

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych w zakresie wskazanym poniżej, postanowień OWU, uzgodniono, że na podstawie niniejszych postanowień zakres ubezpieczenia obejmuje odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody w ubezpieczonym mieniu powstałe w okresie ubezpieczenia i miejscu ubezpieczenia wskazanym w umowie ubezpieczenia wskutek zajścia wypadku ubezpieczeniowego z zastrzeżeniem wyłączeń, o których mowa w ust. 3-5 lub ewentualnych postanowieniach dodatkowych stanowiących integralną część umowy ubezpieczenia.
2. Przedmiotem ubezpieczenia może być określone w umowie ubezpieczenia ewidencjonowane przez Ubezpieczonego mienie wykorzystywane w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, stanowiące własność Ubezpieczonego lub znajdujące się w jego posiadaniu na podstawie określonego tytułu prawnego:
  - 1) budynki, budowle, lokale;
  - 2) nakłady inwestycyjne;
  - 3) maszyny, urządzenia, wyposażenie;
  - 4) środki obrotowe;
  - 5) wartości pieniężne;
  - 6) mienie pracowników;
  - 7) mienie osób trzecich.
3. Poza wyłączeniami określonymi innymi postanowieniami OWU, TUZ Ubezpieczenia w wariantcie ubezpieczenia od wszystkich ryzyk (all risk) nie odpowiada także za szkody powstałe:
  - 1) w sprzęcie elektronicznym i jego oprzyrządowaniu, danych i zewnętrznych nośnikach danych, chyba że szkoda powstała w wyniku zdarzeń losowych, o których mowa w § 5 ust. 1 oraz akcji ratowniczej prowadzonej w związku z tymi zdarzeniami losowymi; wyłączenie nie dotyczy sprzętu elektronicznego stanowiącego środki obrotowe;
  - 2) w maszynach lub urządzeniach w wyniku awarii elektrycznych lub mechanicznych, z zastrzeżeniem § 14 ust. 2 pkt 3, § 22 ust. 2 pkt 3, § 50 ust. 2 pkt 3;
  - 3) w środkach obrotowych spowodowane zmianą temperatury ich przechowywania wskutek awarii urządzeń chłodniczych, chyba że zakres ubezpieczenia mienia został rozszerzony o ryzyko rozmrożenia;
  - 4) w materiałach eksploatacyjnych, chyba że stanowią środki obrotowe lub mienie osób trzecich;
  - 5) w częściach i materiałach szybko zużywających się lub podlegających wielokrotnej albo okresowej wymianie ze względu na swoje specyficzne przeznaczenie i skład;
  - 6) w programach komputerowych, chyba że stanowią środki obrotowe;
  - 7) wskutek zakrzepnięcia lub zastygnięcia materiałów przerabianych, transportowanych, przechowywanych w postaci ciekłej w maszynach lub urządzeniach;
  - 8) wskutek skażenia lub zanieczyszczenia środowiska;
  - 9) podczas transportu, z wyłączeniem transportu w miejscu ubezpieczenia;
  - 10) wskutek usiłowania lub dokonania oszustwa, wyłudzenia, wymuszenia lub szantażu, wprowadzenia w błąd lub pozostawania w błędzie, poświadczenia nieprawdy, fałszerstwa lub podstępu, niedoborów ujawnionych dopiero podczas przeprowadzania inwentaryzacji, niedoborów lub braków spowodowanych błędami księgowymi;
  - 11) poprzez powolne i systematyczne działanie następujących czynników:
    - a) termicznych lub biologicznych (m.in. utlenianie, pleśń, porosty, grzyby, mokry lub suchy rozkład, owady, bakterie, wirusy);
    - b) naturalnego zużycia;
    - c) korozji, erozji, natury przedmiotu ubezpieczenia, stopniowego postępującego pogarszania się właściwości i jakości, odkształcania lub deformacji;
    - d) ukrytych wad;
    - e) wad naturalnych;
    - f) fermentacji, odparowania, utraty wagi, zmiany smaku, zapachu, koloru, struktury lub wykończenia, działania światła, normalnego ogrzewania lub wysuszenia;
    - g) zmiany temperatury lub wilgotności, braku lub nieodpowiedniego działania klimatyzacji, systemów grzewczych lub chłodzących;
    - h) zawałania się budynków, budowli lub ich elementów, a także ich deformowania, pękania, kurczenia, osiadania, zapadania;
  - 12) wskutek działania wody na budowle i urządzenia wodne, z wyjątkiem szkód spowodowanych występującą w obrębie koryta rzeki lub innego naturalnego lub sztucznego zbiornika wodnego falą powodziową o takiej wielkości i sile działania, jaka nie została przewidziana przy projektowaniu budowli lub urządzenia wodnego jako zbyt rzadko występująca;
  - 13) w wyniku wad projektowych, materiałowych, konstrukcyjnych, złego wykonania lub błędów w produkcji;
  - 14) wskutek przerwy lub ograniczenia w dostawie mediów;
  - 15) wskutek osiadania lub pękania, osunięcia lub zapadnięcia się ziemi – spowodowane działaniem człowieka lub wodami podziemnymi;

- 16) wskutek modyfikacji genetycznych;
  - 17) w wyniku kradzieży;
  - 18) w wyniku stłuczenia szyb lub innych elementów szklanych, a także substytutów szkła jak poliwęglan lub akryl, chyba że szkoda powstała w wyniku zdarzeń losowych, o których mowa w § 5 ust. 1 oraz akcji ratowniczej prowadzonej w związku z tymi zdarzeniami losowymi.
4. TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za koszty:
    - 1) wymiany lub naprawy wadliwych materiałów, wadliwego wykonawstwa, wadliwego projektu, planu, naprawy wady ukrytej lub naturalnej;
    - 2) normalnego utrzymania mienia w stanie użyteczności oraz konserwacji;
    - 3) powstałe wskutek strat wynikających z opóźnień, strat pośrednich, utraty zysku, zwiększonych kosztów prowadzenia działalności;
    - 4) wynikające z błędnego lub nieautoryzowanego programowania, perforacji, etykietowania lub wprowadzania informacji, przypadkowego usunięcia informacji lub pozbycia się nośników danych.
  5. Jeżeli zakres ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk nie został rozszerzony o ryzyka dodatkowe, wskazane odpowiednio w § 5, § 14, § 22, § 31, § 44, § 50 TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek ryzyk dodatkowych.
  6. Jeżeli zakres ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk nie został rozszerzony o klauzule dodatkowe, wskazane w § 2 ust. 3, TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za mienie lub szkody, o których mowa w klauzulach dodatkowych.

Umowa ubezpieczenia

§ 88

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego, który stanowi integralną część umowy ubezpieczenia. Wniosek o ubezpieczenie powinien zawierać, co najmniej, następujące informacje:
  - 1) okres ubezpieczenia;
  - 2) nazwę, siedzibę i REGON Ubezpieczającego, a także takie dane dotyczące osoby trzeciej, o ile umowa ubezpieczenia ma być zawarta na rzecz tej osoby;
  - 3) miejsce ubezpieczenia;
  - 4) rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej;
  - 5) przedmiot i zakres ubezpieczenia;
  - 6) wnioskowane sumy ubezpieczenia/w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej - suma gwarancyjna;
  - 7) w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej – przychód;
  - 8) dotychczasowy przebieg ubezpieczeń za ostatnie 3 lata (liczba, przyczyny i wielkość szkód, z podziałem na poszczególne lata, nazwa zakładu ubezpieczeń), a w przypadku wznowienia ubezpieczenia w TUZ Ubezpieczenia - za ostatni rok;
  - 9) propozycję ustaleń dodatkowych lub odmiennych od postanowień niniejszych OWU, jeżeli Ubezpieczający wnosi o ich wprowadzenie do umowy ubezpieczenia w drodze rokowań.
2. W przypadku wskazania przez Ubezpieczającego kilku miejsc ubezpieczenia, Ubezpieczający obowiązany jest złożyć wniosek dla każdego z miejsc ubezpieczenia lub dołączyć do jednego wniosku o ubezpieczenie wykaz tych miejsc, podając w odrębnych załącznikach dla każdego z nich informacje, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu.
3. TUZ Ubezpieczenia może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od informacji podanych we wniosku o ubezpieczenie oraz od dodatkowych informacji mających wpływ na ocenę ryzyka, o które zapyta Ubezpieczającego.
4. Jeżeli nie umówiono się inaczej, umowę ubezpieczenia zawiera się na okres 12 miesięcy, oznaczony w umowie ubezpieczenia.
5. Zawarcie umowy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia potwierdza dokumentem ubezpieczenia (polisą).

Początek i koniec odpowiedzialności

§ 89

1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia określono termin zapłaty składki lub jej pierwszej raty przypadający po dniu, w którym rozpoczyna się oznaczony w umowie ubezpieczenia okres ubezpieczenia, odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia rozpoczyna się od dnia oznaczonego w umowie ubezpieczenia jako początek okresu ubezpieczenia.
3. Jeżeli TUZ Ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, TUZ Ubezpieczenia może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. w braku wypowiedzenia umowy wygasa ona z końcem okresu, za który przypadła niezapłacona składka.
4. W razie opłacania składki w ratach, niezapłacenie we wskazanym w dokumencie ubezpieczenia terminie kolejnej raty składki powoduje ustanie odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia, o ile po upływie terminu TUZ Ubezpieczenia wezwało Ubezpieczającego

do zapłaty raty składki z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.

5. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia za szkody w przedmiocie ubezpieczenia powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia powodzi rozpoczyna się z upływem 30 dni od dnia zawarcia umowy, jednakże nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu składki (karencja). Karencji nie stosuje się w przypadku nieprzerwanej kontynuacji ubezpieczenia w TUZ Ubezpieczenia.
6. Odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia kończy się z chwilą wygaśnięcia umowy ubezpieczenia.

Odstąpienie od umowy ubezpieczenia

§ 90

1. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku, gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą – w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia TUZ Ubezpieczenia nie poinformował Ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym Ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim TUZ Ubezpieczenia udzielał ochrony ubezpieczeniowej.
2. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, Ubezpieczający będący konsumentem może odstąpić od umowy ubezpieczenia bez podania przyczyny, składając oświadczenie na piśmie, w terminie 30 dni od dnia poinformowania go o zawarciu umowy lub od dnia potwierdzenia informacji, o którym mowa w art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, jeżeli jest to termin późniejszy. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem oświadczenie zostało wysłane.

Wypowiedzenie umowy ubezpieczenia

§ 91

Ubezpieczający, jak i TUZ Ubezpieczenia może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w terminie 14 dni od otrzymania od drugiej strony żądania zmiany wysokości składki na skutek ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa powstania szkody.

Przeniesienie praw z umowy ubezpieczenia

§ 92

1. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie tych praw wymaga zgody TUZ Ubezpieczenia.
2. W razie przeniesienia praw, o których mowa w ust. 1, na nabywcę przedmiotu przechodzą także obowiązki, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą TUZ Ubezpieczenia umówiły się inaczej. Pomimo przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
3. Jeżeli prawa, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
4. Postanowienia ust. 1–3 niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do przenoszenia wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w umowie wypadku.

Wygaśnięcie stosunku ubezpieczenia

§ 93

1. Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:
  - 1) z upływem ostatniego dnia okresu ubezpieczenia, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia;
  - 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia na podstawie § 90 niniejszych OWU;
  - 3) z dniem wypowiedzenia umowy ubezpieczenia na podstawie § 91 niniejszych OWU;
  - 4) z dniem wypowiedzenia przez TUZ Ubezpieczenia umowy ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym lub z upływem okresu, za który przypadła niezapłacona składka lub jej pierwsza rata, zgodnie z § 89 ust. 3 niniejszych OWU;
  - 5) z upływem 7 dni, licząc od daty otrzymania przez Ubezpieczającego wezwania do zapłacenia zaległej raty składki, o którym mowa w § 89 ust. 4 niniejszych OWU;
  - 6) z chwilą zbycia własności przedmiotu ubezpieczenia na nowego właściciela, chyba że prawa z umowy ubezpieczenia zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia za zgodą TUZ Ubezpieczenia, zgodnie z § 92 niniejszych OWU;
  - 7) z dniem określonym w porozumieniu stron, o którym mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu;
  - 8) z chwilą wyczerpania się sumy ubezpieczenia;

- 9) z dniem zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej.
2. Rozwiązanie umowy ubezpieczenia za porozumieniem stron możliwe jest przed końcem okresu ubezpieczenia, jeżeli rozwiązanie tej umowy ma na celu zawarcie z TUZ Ubezpieczenia kolejnych umów ubezpieczenia na ten sam okres ubezpieczenia i na bazie tych samych ogólnych warunków ubezpieczenia (tzw. wyrównanie okresów ubezpieczenia).

Suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna

§ 94

1. Określona w umowie ubezpieczenia suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna stanowi górną granicę odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia, z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego paragrafu.
2. Suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna ulega pomniejszeniu o wartość wypłaconego odszkodowania - zasada wyczerpania sumy ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej.
3. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ Ubezpieczenia oraz za zapłatą uzupełniającej lub dodatkowej składki, suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna w okresie ubezpieczenia może być odpowiednio przywrócona do pierwotnej wysokości lub podwyższona.
4. Przywrócona do pierwotnej wysokości lub podwyższona suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna stanowi górną granicę odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia od dnia następnego po zapłaceniu uzupełniającej lub dodatkowej składki.
5. Jeżeli po zawarciu umowy wartość ubezpieczonego mienia uległa zmniejszeniu, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie TUZ Ubezpieczenia, zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego.
6. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym ubezpieczający żądał zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym ubezpieczyciel zawiadomił Ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.

Składka ubezpieczeniowa

§ 95

1. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia.
2. Wysokość i termin zapłaty składki określa się w umowie ubezpieczenia.
3. Składka może być rozłożona na raty. Wysokość oraz terminy zapłaty pierwszej i kolejnych rat określa się w umowie ubezpieczenia.
4. Zapłaty składki lub jej pierwszej raty Ubezpieczający dokonuje w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia, chyba że umówiono się inaczej.
5. Jeżeli zapłata składki albo raty składki dokonywana jest w formie przelewu bankowego lub przekazu pocztowego, za dzień zapłaty uważa się dzień zlecenia zapłaty w banku lub w urzędzie pocztowym, pod warunkiem, że na rachunku Ubezpieczającego znajdowały się wystarczające środki finansowe. W odmiennym przypadku za dzień zapłaty uważa się dzień uznania rachunku TUZ Ubezpieczenia.
6. Za zapłatę składki lub raty składki nie uważa się zapłaty kwoty niższej od wskazanej w umowie ubezpieczenia.
7. Jeżeli toczy się jeszcze proces likwidacji szkody, na Ubezpieczającym nadal ciąży obowiązek zapłaty składki lub jej rat w terminie oznaczonym w umowie ubezpieczenia.
8. Składkę uzupełniającą i dodatkową, o których mowa w § 94 ust. 3 niniejszych OWU, oblicza się za każdy dzień pozostałego okresu ubezpieczenia.
9. W razie ujawnienia okoliczności pociągającej za sobą istotne zwiększenie prawdopodobieństwa powstania szkody, TUZ Ubezpieczenia może odpowiednio zwiększyć składkę, począwszy od chwili, gdy zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. w takim przypadku TUZ Ubezpieczenia wezwie Ubezpieczającego do zapłaty podwyższonej składki.
10. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.
11. Roszczenie o zapłatę składki przysługuje TUZ Ubezpieczenia wyłącznie przeciwko Ubezpieczającemu.

§ 96

2. Wysokość składki za ubezpieczenie uzależniona jest od:
- 1) okresu ubezpieczenia;
  - 2) przedmiotu ubezpieczenia;
  - 3) zakresu ochrony ubezpieczeniowej;
  - 4) rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej;
  - 5) wysokości sumy ubezpieczenia/ sumy gwarancyjnej;
  - 6) przebiegu ubezpieczeń w poprzednich okresach ubezpieczenia;
  - 7) przychodu – w przypadku ubezpieczenia w ramach Części II - Rozdziału 9.

§ 97

1. Ubezpieczającemu mogą przysługiwać zniżki składki w szczególności z tytułu:
  - 1) jednorazowej zapłaty składki;
  - 2) bezszkodowego przebiegu ubezpieczeń w poprzednich okresach ubezpieczenia;
  - 3) zawarcia umowy ubezpieczenia na warunkach odmiennych od postanowień niniejszych OWU;
  - 4) oceny ryzyka ubezpieczeniowego.
2. TUZ Ubezpieczenia może stosować wyższą składkę w szczególności z tytułu:
  - 1) zwiększonego stopnia zagrożenia powstania szkody;
  - 2) zniesienia franszyzy redukcyjnej, jeżeli ustalono taką możliwość;
  - 3) rozłożenia zapłaty składki na raty;
  - 4) szkodowego przebiegu ubezpieczeń w poprzednich okresach ubezpieczenia;
  - 5) klasy palności budynków;
  - 6) zawarcia umowy ubezpieczenia na warunkach odmiennych od postanowień niniejszych OWU;
  - 7) oceny ryzyka ubezpieczeniowego.

Obowiązki Ubezpieczającego**§ 98**

1. W przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek Ubezpieczający powinien umożliwić Ubezpieczonemu zapoznanie się z informacjami wynikającymi z umowy ubezpieczenia dotyczącymi przesłanek wypłaty odszkodowania i innych świadczeń oraz ograniczeń i wyłączeń odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia uprawniających do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia.

§ 99

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości TUZ Ubezpieczenia wszystkie znane sobie okoliczności, o które TUZ Ubezpieczenia zapytywał w formularzu ubezpieczenia albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane.
2. Ubezpieczający w czasie trwania umowy ubezpieczenia obowiązany jest niezwłocznie zgłaszać TUZ Ubezpieczenia wszelkie zmiany okoliczności, które mogą mieć wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa szkody, o które TUZ Ubezpieczenia zapytywał w formularzu ubezpieczenia albo innych pismach przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.
4. TUZ Ubezpieczenia nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 1-3 niniejszego paragrafu nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 1, 2 lub 3 niniejszego paragrafu doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że zdarzenie przewidziane umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
5. Ubezpieczający obowiązany jest do:
  - 1) przestrzegania powszechnie obowiązujących przepisów mających na celu zapobieganie powstaniu szkody, w szczególności przepisów prawa budowlanego, o ochronie przeciwpożarowej, prawa pracy, a także dotyczących normalizacji, certyfikacji, budowy i eksploatacji urządzeń technicznych oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami, jak również zaleceń producenta w zakresie montażu, warunków eksploatacji i sposobu użytkowania maszyn i urządzeń;
  - 2) konserwacji i dbałości o przewody i urządzenia doprowadzające i odprowadzające wodę, parę wodną lub inne cieczce oraz stosowania w terminie odpowiednich środków ochronnych w celu zabezpieczenia przed mrozem przewodów i urządzeń narażonych na jego działanie, o ile należało to do obowiązków Ubezpieczającego;
  - 3) niezwłocznego, jednak nie później niż następnego dnia roboczego, powiadomienia administratora zarządzającego obiektem o każdym wypadku ubezpieczeniowym, w celu spisania protokołu określającego okoliczności i rozmiar szkody;
  - 4) przestrzegania wymogów zabezpieczenia mienia, o których mowa w § 109 lub § 110 niniejszych OWU, o ile mienie ubezpieczono od kradzieży z włamaniem i rabunku;
  - 5) przestrzegania zaleceń wydanych przez TUZ Ubezpieczenia oraz usunięcia w wyznaczonym terminie szczególnego zagrożenia, do którego usunięcia pisemnie zobowiązało go TUZ Ubezpieczenia (zalecenia); za szczególne zagrożenie uważa się takie, które spowodowało szkodę w terminie wcześniejszym;
  - 6) umożliwienia przedstawicielowi TUZ Ubezpieczenia podjęcia czynności niezbędnych do oceny ryzyka, w tym udzielenia pomocy przy oględzinach miejsca ubezpieczenia zarówno przed zawarciem, jak i w trakcie trwania umowy ubezpieczenia oraz po zakończeniu okresu ubezpieczenia, jeżeli czynności te są niezbędne do prawidłowej likwidacji szkody.
6. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa któregokolwiek z obowiązków, o których mowa w ust. 5 niniejszego paragrafu, a ich niedopełnienie pozostaje w związku przyczynowym z powstałą szkodą, TUZ Ubezpieczenia wolny jest od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

7. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 5-6 niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 100

1. Ubezpieczający obowiązany jest do prowadzenia ewidencji księgowej zgodnie z obowiązującymi przepisami, a także do należytego przechowywania i chronienia tej dokumentacji przed uszkodzeniem, zniszczeniem lub zaginięciem, w sposób umożliwiający – w przypadku powstania szkody – bezsporne ustalenie jej wysokości, z zastrzeżeniem dodatkowych obowiązków określonych w ust. 2 niniejszego paragrafu dla podmiotów rozliczających się na podstawie zryczałtowanego podatku od przychodu.
2. Ubezpieczający rozliczający się na podstawie zryczałtowanego podatku od przychodu, dodatkowo obowiązany jest:
  - 1) przy ubezpieczeniu środków obrotowych do:
    - a) przeprowadzania inwentaryzacji, zgodnie z przepisami w tym zakresie oraz przechowywania arkuszy inwentaryzacyjnych,
    - b) przechowywania dowodów zakupu wystawionych na Ubezpieczającego,
    - c) ewidencjonowania przychodów i przechowywania tych arkuszy ewidencyjnych, przy czym wymóg ten nie obowiązuje, jeżeli Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT oraz prowadzi i przechowuje stosowną ewidencję w tym zakresie;
  - 2) przy ubezpieczeniu maszyn, urządzeń i wyposażenia do:
    - a) przechowywania dowodów zakupu wystawionych na Ubezpieczającego,
    - b) prowadzenia i przechowywania wykazu środków trwałych, o ile stanowią one przedmiot ubezpieczenia i zostały ubezpieczone według wartości księgowej brutto.
3. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa któregokolwiek z obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu, TUZ Ubezpieczenia odmawia przyznania odszkodowania w tej części w jakiej niedopełnienie tego obowiązku uniemożliwiło ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania.
4. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 1-2 niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

Postępowanie w przypadku szkody

§ 101

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego Ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, w tym niezwłocznego powiadomienia straży pożarnej lub policji, jeżeli okoliczności, w jakich doszło do powstania wypadku lub jego rodzaj wymagają obecności lub interwencji tych służb.
2. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1 niniejszego paragrafu, TUZ Ubezpieczenia jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
3. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 1-2 niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 102

1. W razie powstania szkody mogącej powodować odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia, Ubezpieczający obowiązany jest:
  - 1) do powiadomienia TUZ Ubezpieczenia niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia powstania szkody lub uzyskania informacji o powstaniu szkody, z podaniem w zgłoszeniu jej przyczyny, przedmiotu, zakresu, szacunkowej wysokości oraz miejsca jej powstania;
  - 2) do niezwłocznego, jednak nie później niż następnego dnia roboczego, powiadomienia o każdej szkodzie administratora zarządzającego obiektem, w celu spisania protokołu określającego okoliczności i rozmiar szkody;
  - 3) pozostawić uszkodzone lub zniszczone mienie bez dokonywania w nim zmian do czasu przeprowadzenia oględzin przez przedstawiciela TUZ Ubezpieczenia, chyba że dokonanie zmian jest uzasadnione koniecznością zabezpieczenia mienia pozostałego po szkodzie lub zmniejszenia rozmiaru szkody albo TUZ Ubezpieczenia nie przeprowadziła oględzin w uzgodnionym terminie z Ubezpieczającym;
  - 4) do zezwolenia TUZ Ubezpieczenia na dokonywanie czynności niezbędnych do ustalenia okoliczności powstania szkody i jej rozmiaru oraz udzielenia w tym celu pomocy i wiarygodnych wyjaśnień, a także okazania i przekazania dowodów i dokumentów odpowiednich do stanu rzeczy;
  - 5) do przygotowania na własny koszt zestawienia poniesionych strat i przekazania go do TUZ Ubezpieczenia;
  - 6) do zabezpieczenia możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę, jeżeli za powstanie szkody odpowiedzialne są osoby trzecie, obowiązkiem Ubezpieczonego jest podanie TUZ Ubezpieczenia wszelkich znanych informacji dotyczących tych osób.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w ust. 1 pkt 1 niniejszego paragrafu, TUZ Ubezpieczenia może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło TUZ Ubezpieczenia ustalenie okoliczności i skutków szkody.
3. Skutki braku powiadomienia TUZ Ubezpieczenia o szkodzie nie następują, jeżeli TUZ Ubezpieczenia w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

4. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, powiadomienie o wystąpieniu szkody, o którym mowa ust. 1 pkt 1 niniejszego paragrafu, może zgłosić również Ubezpieczony albo jego spadkobiercy. W tym przypadku spadkobierca jest traktowany tak jak uprawniony z umowy ubezpieczenia.
5. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa któregokolwiek z obowiązków, o których mowa w ust. 1 pkt 2-6 niniejszego paragrafu, a ich niedopełnienie pozostaje w jakimkolwiek związku przyczynowym z powstałą szkodą, TUZ Ubezpieczenia odmawia przyznania odszkodowania w całości lub w części za szkodę powstałą z tego tytułu, o ile niedopełnienie tego obowiązku uniemożliwiło ustalenie okoliczności szkody, jej rozmiaru bądź uniemożliwiło dochodzenie roszczeń regresowych.
6. Ubezpieczający obowiązany jest dostarczyć do TUZ Ubezpieczenia postanowienie o umorzeniu dochodzenia wszczętego w sprawie szkody bądź odpis prawomocnego orzeczenia sądowego w terminie umożliwiającym TUZ Ubezpieczenia zajęcie stanowiska w sprawie ewentualnego dalszego postępowania.
7. Jeżeli zdarzenie w wyniku, którego powstała szkoda, objęta jest zakresem ubezpieczenia również na podstawie umowy zawartej z innym zakładem ubezpieczeń, Ubezpieczający obowiązany jest do natychmiastowego pisemnego poinformowania tego zakładu ubezpieczeń o powstaniu szkody i uzyskania potwierdzenia odebrania tej wiadomości oraz do zawiadomienia TUZ Ubezpieczenia o przekazaniu takiej informacji (dostarczenie kopii pisma).
8. Jeżeli przeciwko Ubezpieczającemu w związku ze szkodą wszczęte zostało postępowanie karne lub cywilne, Ubezpieczający jest zobowiązany niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od uzyskaniu o tym wiadomości, powiadomić o tym TUZ Ubezpieczenia.
9. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 1-8 niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

Obowiązki TUZ Ubezpieczenia

§ 103

1. Po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu zdarzenia losowego/wypadku ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, TUZ Ubezpieczenia informuje o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego szkody, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, na piśmie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.
2. TUZ Ubezpieczenia udostępnia Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia lub wysokości odszkodowania lub świadczenia. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez TUZ Ubezpieczenia udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez TUZ Ubezpieczenia.
3. Informacje i dokumenty, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, TUZ Ubezpieczenia udostępnia, na żądanie, w postaci elektronicznej.
4. Sposób:
  - 1) udostępniania informacji i dokumentów, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu,
  - 2) zapewniania możliwości pisemnego potwierdzenia udostępnianych zgodnie z ust. 2 niniejszego paragrafu informacji,
  - 3) zapewniania możliwości sporządzania kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem zgodnie z ust. 2 niniejszego paragrafu
– nie może wiązać się z nadmiernymi utrudnieniami dla osób, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu.
5. Koszty sporządzenia kserokopii oraz udostępniania informacji i dokumentów w postaci elektronicznej, ponoszone przez osoby, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu nie mogą odbiegać od przyjętych w obrocie zwykłych kosztów wykonywania tego rodzaju usług.
6. TUZ Ubezpieczenia przechowuje informacje i dokumenty, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, do czasu upływu terminu przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia.

Wyłączenia ogólne

§ 104

1. TUZ Ubezpieczenia nie odpowiada za szkody:
  - 1) wyrządzone umyślnie przez Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, z zastrzeżeniem § 61 ust. 4 niniejszych OWU;
  - 2) wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą Ubezpieczony lub Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym,

- 3) powstałe w związku z działaniami wojennymi, stanem wyjątkowym, stanem wojennym, zamieszkami społecznymi, strajkami, lokautami, sabotażem, działaniem energii jądrowej lub skażeniem radioaktywnym;
  - 4) polegające na braku wagi lub objętości w granicach obowiązujących norm ubytku naturalnego bądź naturalnego zużycia lub jego naturalnych właściwości;
  - 5) powstałe w mieniu zatrzymanym, skonfiskowanym, zajęтым lub zarekwirowanym przez odpowiednie władze lub organy państwa;
  - 6) w mieniu przeznaczonym do kasacji albo sprzedaży na złom lub w celu uzyskania innych surowców wtórnych bądź w budynkach, budowlach i lokalach przeznaczonych do rozbiórki oraz w znajdującym się w nich mieniu;
  - 7) w budynkach, budowlach lub lokalach wzniesionych lub eksploatowanych bez wymaganych pozwoleń oraz w znajdującym się w nich mieniu;
  - 8) związane z aktem terroru, chyba, że rozszerzono odpowiedzialność ubezpieczeniową TUZ Ubezpieczenia, na zasadach określonych w Części II we właściwych Rozdziałach niniejszych OWU.
2. Przy ustalaniu rozmiaru szkody nie uwzględnia się:
    - 1) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej lub pamiątkowej ubezpieczonego mienia;
    - 2) kosztów wynikających z braku części zamiennych lub materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkodą.
  3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek wyłączenia odpowiedzialności stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego.

Wypłata odszkodowania

§ 105

1. TUZ Ubezpieczenia wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia uprawnionego z umowy ubezpieczenia w wyniku własnych ustaleń dokonanych w postępowaniu dotyczącym określenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń, wysokości odszkodowania, zawartej z uprawnionym ugody lub prawomocnego orzeczenia sądowego.
2. Suma pieniężna wypłacona z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody.
3. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, każdy z ubezpieczycieli odpowiada do wysokości szkody w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
4. Odszkodowanie wypłacane jest w ciągu 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie.
5. Jeżeli wyjaśnienie okoliczności potrzebnych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczeniowej TUZ Ubezpieczenia lub wysokości odszkodowania w terminie określonym w ust. 4 niniejszego paragrafu okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, jednakże bezsporną część odszkodowania TUZ Ubezpieczenia wypłaca w terminie określonym w ust. 4 niniejszego paragrafu.
6. Jeżeli w terminach określonych w ust. 4-5 niniejszego paragrafu, TUZ Ubezpieczenia nie wypłaci odszkodowania lub świadczenia, zawiadamia na piśmie:
  - 1) osobę zgłaszającą roszczenie oraz
  - 2) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie– o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część świadczenia.
7. Jeżeli odszkodowanie lub świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, TUZ Ubezpieczenia informuje o tym na piśmie:
  - 1) osobę występującą z roszczeniem oraz
  - 2) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie– wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniające całkowitą lub częściową odmowę wypłaty świadczenia. Informacja ta zawiera pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.
8. Jeżeli Ubezpieczający lub uprawniony z umowy ubezpieczenia nie zgadza się z odmową zaspokojenia roszczeń lub ustaloną wysokością odszkodowania, może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Centralę TUZ Ubezpieczenia z siedzibą w Warszawie.
9. Ubezpieczającemu, ubezpieczonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo dochodzenia swoich roszczeń przed sądem według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, niezależnie od prawa żądania ponownego rozpatrzenia sprawy przez Centralę TUZ Ubezpieczenia. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
10. Odzyskanie utraconych przedmiotów po wypłacie odszkodowania zobowiązuje Ubezpieczonego do zwrotu odszkodowania wypłaconego za te przedmioty albo zrzeczenia się praw do nich na rzecz TUZ Ubezpieczenia.

Dokumenty niezbędne do wypłaty odszkodowania lub świadczenia**§ 106**

1. Ubezpieczający obowiązany jest do dostarczenia dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania, w tym w szczególności:
  - 1) oryginałów rachunków dotyczących poniesionych kosztów objętych ubezpieczeniem;
  - 2) wykazu utraconych lub zniszczonych przedmiotów, z podaniem ich liczby oraz wartości; wykaz taki Ubezpieczony sporządza na własny koszt.
2. Ubezpieczający ma obowiązek udostępnić inne dokumenty, które TUZ Ubezpieczenia uzna za niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania.
3. TUZ Ubezpieczenia zastrzega sobie prawo weryfikacji przedłożonych przez Ubezpieczającego rachunków, kosztorysów i innych dokumentów związanych z ustaleniem okoliczności, rozmiaru i wysokości szkody oraz zasięgnięcia opinii specjalistów. Ponadto TUZ Ubezpieczenia ma prawo wglądu do ksiąg i dokumentów Ubezpieczonego związanych z realizacją umowy ubezpieczenia oraz sporządzania z nich kopii. Jednocześnie TUZ Ubezpieczenia zobowiązuje się do zachowania w tajemnicy informacji, które uzyskało od Ubezpieczającego.
4. TUZ Ubezpieczenia ma prawo wyznaczenia niezależnego eksperta w celu określenia przyczyny, wartości szkody i należnego odszkodowania oraz w celu udzielenia Ubezpieczonemu instrukcji i wskazówek dotyczących postępowania zmierzającego do złagodzenia skutków wypadku lub zminimalizowania wartości szkody.
5. Ubezpieczający jest obowiązany dostarczyć TUZ Ubezpieczenia lub wyznaczonemu przez niego ekspertowi wszystkie dokumenty, które TUZ Ubezpieczenia lub wyznaczony ekspert uważa za niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania.
6. W razie zawarcia umowy na cudzy rachunek postanowienia ust. 1-5 niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego.

Roszczenia regresowe**§ 107**

1. Z dniem wypłaty odszkodowania roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na TUZ Ubezpieczenia do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli TUZ Ubezpieczenia pokryło tylko część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia roszczeń.
2. Nie przechodzą na TUZ Ubezpieczenia roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. W razie zawarcia umowy na cudzy rachunek postanowienia ust. 1-3 niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego.

Wymogi zabezpieczenia mienia**§ 108**

2. Postanowienia § 109 - § 110 niniejszych OWU, stosuje się do ubezpieczeń, w których przedmiot ubezpieczenia został ubezpieczony w pomieszczeniu od kradzieży z włamaniem, natomiast postanowienie § 111 niniejszych OWU ma zastosowanie do umów, w których zakresem ubezpieczenia objęto szkody powstałe na skutek rabunku w czasie transportu (dotyczy maszyn, urządzeń lub wyposażenia, środków obrotowych lub mienia osób trzecich ubezpieczonych w transporcie - CARGO, a także wartości pieniężnych).

§ 109

1. Przedmiot ubezpieczenia powinien znajdować się w pomieszczeniu należycie zabezpieczonym. Ściany, sufity, podłogi, dachy i piwnice tego pomieszczenia nie mogą posiadać niezabezpieczonych otworów, przez które możliwy byłby dostęp do przedmiotu ubezpieczenia bez włamania.
2. Wszystkie drzwi prowadzące do pomieszczenia, w którym znajduje się przedmiot ubezpieczenia, powinny posiadać konstrukcję drzwi zewnętrznych oraz być wykonane z materiałów odpornych na włamanie i spełniać następujące wymogi:
  - 1) zabezpieczenie drzwi zewnętrznych, sposób osadzenia futryny, okuć i zamków winny być odpowiednie dla drzwi zewnętrznych i stanowić przeszkodę, której sforsowanie nie jest możliwe bez użycia siły oraz narzędzi, czego dowodami będą pozostawione ślady włamania; w przypadku drzwi antywłamaniowych, posiadających stosowny atest o podwyższonej odporności na włamanie wydany zgodnie z obowiązującymi normami przez uprawnioną instytucję (dotyczy to również zamków i wkładek do zamków w tych drzwiach) uważa się, iż są one wystarczającym zabezpieczeniem, niezależnie od postanowień pkt 2 – 4 niniejszego ustępu;
  - 2) drzwi zewnętrzne do pomieszczenia winny być zamykane na co najmniej dwa zamki wielozastawkowe (wielozapadkowe) lub na dwie kłódki wielozastawkowe (wielozapadkowe) zawieszane na oddzielnych skoblach; dopuszcza się zabezpieczenie

- pomieszczenia drzwiami wyposażonymi w jeden zamek o podwyższonej odporności na włamanie, który posiada stosowny atest wydany zgodnie z obowiązującymi normami przez uprawnioną instytucję;
- 3) drzwi zewnętrzne oszklone nie mogą być zaopatrzone w zamki lub zasuwki, które można otworzyć bez użycia klucza przez otwór wybity w szybie;
  - 4) drzwi dwuskrzydłowe powinny posiadać wewnętrzne rygle (górny i dolny) unieruchamiające jedno ze skrzydeł.
3. Wszystkie okna i inne zewnętrzne otwory oszklone w pomieszczeniu, w którym znajduje się przedmiot ubezpieczenia, powinny być w należytym stanie technicznym, właściwie osadzone i zamknięte w sposób stanowiący przeszkodę, której sforsowanie nie jest możliwe bez użycia siły oraz narzędzi, czego dowodem będą pozostawione ślady włamania.
4. Okna, oszklone drzwi i inne zewnętrzne otwory w pomieszczeniach znajdujących się w piwnicach, suterenach lub na parterze, a także w pomieszczeniach znajdujących się na wyższych kondygnacjach, do których jest dostęp z przybudówek, balkonów, tarasów, dachów lub drabinek pożarowych, jak również otwory na strychach i w piwnicach, z których jest przejście do dalszych pomieszczeń, powinny być ponadto na całej powierzchni zabezpieczone przeciwwłamaniową osłoną mechaniczną, o której mowa w ust. 5 niniejszego paragrafu. Wymóg stosowania przeciwwłamaniowych osłon mechanicznych nie obowiązuje, jeżeli:
- 1) okna, oszklone drzwi i inne zewnętrzne otwory w pomieszczeniach zabezpieczono szybami kuloodpornymi lub szybami wielowarstwowymi (wzmocnionymi) - klasy co najmniej P3, posiadającymi stosowne i udokumentowane certyfikaty lub
  - 2) ustanowiono stały dozór, przy czym za dozór uważa się strzeżenie miejsca ubezpieczenia przez strażników firmy ochrony mienia, na podstawie umowy zawartej przez Ubezpieczającego z tą firmą lub
  - 3) przedmioty ubezpieczenia dozorowane są przez osobę dorosłą (dozorcę) uprawnioną do przebywania w trakcie wykonywania swoich obowiązków służbowych w miejscu ubezpieczenia lub
  - 4) pomieszczenie z ubezpieczonym mieniem wyposażone zostało w sprawny, konserwowany i posiadający stosowny certyfikat elektroniczny system alarmujący o włamaniu w miejscu ubezpieczenia lub innym określonym miejscu, tj. w wartowni zakładu, na posterunku policji lub w centrum alarmowym firmy ochrony mienia.
- W przypadkach określonych w pkt 1 – 4 niniejszego ustępu, TUZ Ubezpieczenia może pisemnie nałożyć na Ubezpieczającego dodatkowy obowiązek oświetlenia pomieszczenia w porze nocnej.
5. Za przeciwwłamaniowe osłony mechaniczne uznaje się kraty stałe lub ruchome, rolety i okiennice. Przeciwwłamaniowe osłony mechaniczne powinny być takiej konstrukcji i tak założone, aby przedostanie się do wnętrza nie było możliwe bez uprzedniego ich uszkodzenia za pomocą narzędzi. Ruchome kraty, rolety i okiennice winny być zamykane, na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy (wielozapadkowy) lub jedną kłódkę wielozastawkową (wielozapadkową), chyba, że warunki techniczne tych zabezpieczeń przewidują inny sposób zamknięcia od wewnątrz pomieszczenia.
6. Jeżeli sztaby, skoble oraz inne okucia zewnętrznych zabezpieczeń otworów drzwiowych i okiennych nie są wmurowane w ściany, winny być przytwierdzone do muru od wewnątrz pomieszczenia tak, aby nie można ich było zdemontować od zewnątrz tego pomieszczenia.
7. Jeżeli pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot ubezpieczenia, połączone jest z innym lokalem, użytkowanym przez osobę trzecią, drzwiami, oknem lub innymi otworami, to otwory te powinny być zabezpieczone w sposób określony w ust. 1 - 5 niniejszego paragrafu lub zamurowane na grubość, co najmniej jednej cegły.
8. Pomieszczenia wykonane w całości lub w części z siatki drucianej lub z innych materiałów ażurowych, a także z brezentu lub powłok z tworzyw sztucznych (np. budowle pneumatyczne, tunele foliowe, namioty itp.) nie są uważane za pomieszczenia należycie zabezpieczone, z zastrzeżeniem sytuacji, o której mowa w ust. 9 niniejszego paragrafu.
9. Przy ubezpieczeniu pojazdów w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (wyłącznie za zgodą TUZ Ubezpieczenia) stanowiących rzeczowe składniki majątku obrotowego Ubezpieczającego, za prawidłowo zabezpieczony uważa się również plac składowy pod stałym dozorem (ust. 4 pkt 2 lub 3 niniejszego paragrafu), trwale ogrodzony do wysokości, co najmniej 1,6 m, zamknięty (brama wjazdowa zamknięta, na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy lub jedną kłódkę wielozastawkową) i należycie w całości oświetlony; teren uważa się za oświetlony wówczas, gdy lampy oświetlające należą do Ubezpieczającego lub są przez niego konserwowane; pojazdy w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, winny być zabezpieczone w sposób uniemożliwiający ich zabór bez włamania (pojazdy w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, nie mogą mieć kluczy w stacyjkach zapłonowych, drzwi winny być zamknięte na zamki fabryczne, okna zasunięte).
10. Klucze zapasowe i oryginalne do pomieszczeń oraz schowka do przechowywania wartości pieniężnych, o którym mowa w § 110 niniejszych OWU, jak również do pojazdów, o których mowa w ust. 9 niniejszego paragrafu, powinny być przechowywane w sposób chroniący je przed kradzieżą i uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieuprawnionym. W razie zagubienia albo zaginięcia kluczy (także kluczy zapasowych), Ubezpieczający obowiązany jest natychmiast wymienić zamki (kłódki) na własny koszt.
11. Tymczasowe obiekty budowlane (kioski, budki straganowe, przyczepy gastronomiczne, barakowozy) są zabezpieczone co najmniej w sposób określony w § 109. Ruchome elementy konstrukcyjne tych obiektów, z wyjątkiem drzwi i okien, są zamykane na zamki lub kłódki wielozastawkowe w ilości przewidzianej konstrukcyjnie dla ich należytego zabezpieczenia.
12. Maksymalny limit odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia dla mienia przechowywanego w sposób określony w ust. 11 wynosi 30 000 zł.
13. Mienie, którego wartość przewyższa 30 000 zł może być przechowywane w tymczasowych obiektach budowlanych, o których mowa w ust. 11 pod warunkiem, iż teren jest oświetlony w porze nocnej i dozorowany przez pracownika ochrony co najmniej poza godzinami prowadzenia działalności gospodarczej przez Ubezpieczonego. W przypadku braku dozoru wymaga się, aby budynek wyposażono w przeciwkradzieżowe urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe:

- 1) o działaniu miejscowym ze stałym odbiorcą alarmu (osoba wyznaczona przez Ubezpieczonego), który ma obowiązek odebrać sygnał alarmowy i podjąć działania interwencyjne lub
  - 2) włączone do systemu monitorowania alarmów policji bądź przedsiębiorstwa ochrony osób i mienia posiadającego koncesję, z obowiązkiem interwencji.
14. W przypadku zaistnienia uzasadnionych technicznie, prawnie lub konstrukcyjnie powodów uniemożliwiających zastosowanie zabezpieczeń, o których mowa w ust. 1 – 13 niniejszego paragrafu, istnieje możliwość ustalenia w formie pisemnej wspólnie z Ubezpieczającym i za zgodą TUZ Ubezpieczenia, indywidualnych warunków zabezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia.

§ 110

1. Wartości pieniężne powinny być przechowywane w pomieszczeniu zabezpieczonym w sposób określony w § 109 niniejszych OWU, a ponadto ich przechowywanie powinno odbywać się w zamkniętym i przeznaczonym do tego celu schowku (urządzeniu), posiadającym, co najmniej I klasę odporności na włamanie, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego paragrafu. Klasę odporności schowka (urządzenia) na włamanie określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 września 2010 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne.
2. W przypadku braku możliwości określenia klasy odporności schowka (urządzenia), odpowiedzialność TUZ Ubezpieczenia ograniczona jest do 0,02 j.o., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 września 2010 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne, nie więcej jednak niż suma ubezpieczenia określona w umowie ubezpieczenia. Niniejsze postanowienie nie dotyczy kasetek stalowych i kas fiskalnych.
3. Schowki (urządzenia) posiadające klasę odporności na włamanie od I do IV włącznie, muszą być trwale przymocowane do podłoża lub ściany pomieszczenia, w którym się znajdują, w sposób uniemożliwiający ich oderwanie bez użycia siły i narzędzi. Niniejsze postanowienie dotyczy również kasetek stalowych.
4. Dopuszcza się przechowywanie gotówki w kasie fiskalnej, i kasetce stalowej, dla których nie określono klasy odporności na włamanie, do limitu 1 000 zł, który to limit - w granicy sumy ubezpieczenia wartości pieniężnych, stanowi górną granicę odpowiedzialności TUZ Ubezpieczenia za jedną szkodę.

§ 111

2. Przedmioty ubezpieczenia w czasie transportu muszą pozostawać pod dozorem Ubezpieczającego lub innej osoby dorosłej - za którą Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność oraz powinny być transportowane z zachowaniem ogólnie przyjętych zasad bezpieczeństwa i należytej staranności, w tym dotyczących posiadania przy sobie wartości pieniężnych.

Reklamacje i skargi

§ 112

1. Reklamacja albo skarga może być złożona w każdej jednostce TUZ Ubezpieczenia obsługującej Klienta.
2. Klienci mogą złożyć reklamację albo skargę w następujących formach:
  - 1) pisemnej:
    - a) osobiście w siedzibie TUZ Ubezpieczenia: ul. Domaniewska 41, 02-672 Warszawa lub innej jednostce TUZ Ubezpieczenia obsługującej Klienta,
    - b) przesyłką pocztową wysłaną na adres siedziby TUZ Ubezpieczenia: ul. Domaniewska 41, 02-672 Warszawa lub innej jednostki TUZ Ubezpieczenia obsługującej Klienta,
    - c) pocztą elektroniczną na adres: reklamacje@tuz.pl,
    - d) korzystając z formularza umieszczonego na stronie internetowej ww.tuz.pl;
  - 2) ustnej:
    - a) telefonicznie na numer (+48) 22 327 60 60,
    - b) osobiście do protokołu podczas wizyty Klienta w siedzibie TUZ Ubezpieczenia: ul. Domaniewska 41, 02-672 Warszawa lub w innej jednostce TUZ Ubezpieczenia obsługującej Klienta.
3. W celu sprawnego przeprowadzenia procesu rozpatrywania reklamacji albo skargi, reklamacja albo skarga powinna zawierać w szczególności:
  - 1) imię i nazwisko (nazwa) Klienta,
  - 2) adres zamieszkania (siedziby) Klienta lub adres do korespondencji oraz numer telefonu kontaktowego,
  - 3) numer polisy lub numer szkody lub numer sprawy, jeżeli taki został nadany.
4. Na żądanie Klienta TUZ Ubezpieczenia potwierdza fakt otrzymania reklamacji albo skargi w formie pisemnej lub w inny sposób uzgodniony z Klientem.
5. Odpowiedź na reklamację albo skargę powinna być udzielona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji albo skargi. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie odpowiedzi przed jego upływem.

6. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji albo skargi i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 5, TUZ Ubezpieczenia powinien przekazać Klientowi, który wystąpił z reklamacją albo skargą, informację, w której:
  - 1) wyjaśni przyczynę opóźnienia,
  - 2) wskaże okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy,
  - 3) określi przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji albo skargi i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.
7. Odpowiedź na reklamację lub skargę wniesioną przez Klienta powinna być udzielona w formie pisemnej (w postaci papierowej).
8. Odpowiedź udzielona w formie pisemnej powinna być wysłana przesyłką pocztową lub listem poleconym wysłanym na adres wskazany przez Klienta.
9. Na wyłączny wniosek Klienta odpowiedź może być dostarczona pocztą elektroniczną lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji.
10. Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, uposażonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, spadkobiercy posiadającemu interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności lub spełnieniu świadczenia z umowy ubezpieczenia, będącemu osobą fizyczną, po wyczerpaniu postępowania reklamacyjnego, przysługuje prawo do złożenia wniosku do podmiotu uprawnionego do pozasądowego rozwiązania sporów o wszczęcie postępowania w związku ze świadczonymi przez TUZ Ubezpieczenia usługami. Podmiotem uprawnionym do pozasądowego rozwiązywania sporów w związku ze świadczonymi przez TUZ Ubezpieczenia usługami jest Rzecznik Finansowy (szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej Rzecznika Finansowego: www.rf.gov.pl).
11. TUZ Ubezpieczenia podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

Postanowienia końcowe

§ 113

1. Wszelkie zawiadomienia i oświadczenia w związku z umową ubezpieczenia powinny być składane na piśmie, lub w inny uzgodniony przez strony umowy sposób.
2. Powództwo o roszczenia wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
3. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
4. Prawem właściwym dla umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie niniejszych OWU jest prawo polskie.
5. Spór między klientem a TUZ Ubezpieczenia może być zakończony w drodze pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a TUZ Ubezpieczenia, prowadzonego przez Rzecznika Finansowego: adres strony internetowej Rzecznika Finansowego: www.rf.gov.pl.
6. Przez Klienta, o którym mowa w ust. 5 niniejszego paragrafu rozumie się osobę fizyczną będącą Ubezpieczającym, Ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia, spadkobiercą posiadającym interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności lub spełnieniu świadczenia z umowy ubezpieczenia.
7. Ubezpieczający zobowiązany jest poinformować TUZ Ubezpieczenia o zmianie adresu bądź siedziby w jednej z form wskazanych w ust. 1 niniejszego paragrafu.

§ 114

1. Niniejsze OWU zostały zatwierdzone Uchwałą Zarządu TUZ Ubezpieczenia Nr U/157/2023 z dnia 6 września 2023 r.
2. Jednocześnie tracą moc OWU Bezpieczny Przedsiębiorca Plus zatwierdzone Uchwałą Zarządu TUZ Ubezpieczenia nr U/83/2021 z dnia 7 lipca 2021 r.
3. Niniejsze OWU wchodzi w życie z dniem 21 września 2023 r.